15 1996

კავკასიონი

The KAVKASIONI © ყოველდღიური გაზეთი №105 (399) ფასი 40 თეთრი

პირველი დიალოგი აფხაზებთან პირისპირ...

აფხაზეთში კონფლიქტის დაწყების დღიდან კონფლიქტის დასარეგულირებლად არაერთი შეხვედრა გამართულა, მიღებულ არაერთ გადაწყვეტილებას კი ძალა არ შესძენია. პოლიტიკოსთა მოლაპარაკებები, ბოლო ხანს, შეიძლება ითქვას, ჩიხშიც კი მოექცა.

და მანამ, ვიდრე პოლიტიკოსები შეუძლებელს შეძლებენ, დაპირებებს და გადაწყვეტილებებს რეალობად აქცევენ, საზოგადოების მხრიდან საფუძველი ეყრება პერსპექტიულ წამოწყებას, კონფლიქტის დარეგულირების გზაზე.

11-13 ივნისს მოსკოვში გაიმართა ქართულ-აფხაზური არასამთავრობო ორგანიზაციების დიალოგი. ჯერ კიდევ ოთხი თვის წინ, კონფლიქტოლოგიის ცენტრმა კონფლიქტური მხარეების შეხვედრის იდეა შეიმუშავა, ხოლო შემდგომ მისი განხორციელება იკისრა დიდ ბრიტანეთში მომუშავე არასამთავრობო ორგანიზაცია „ინტერნეშნლ ალერტმა". მოსკოვის შეხვედრის მონაწილეები გუშინწინ თბილისს დაბრუნდნენ.

მოსკოვში ქართულ-აფხაზური დიალოგის შედეგების განსჯა-გაანალიზებას მიეძღვნა გუშინ „Public relation"-ის ცენტრში გამართული პრესკონფერენცია.

იხილეთ მე—6 გვ.

აფხაზური მხარე მოსკოვში საერთაშორისო კონფერენციის მუშაობაში მონაწილეობას აპირებს

როგორც სააგენტო ალიონი გვატყობინებს აფხაზურ ტელევიზიაზე დაყრდნობით, ბორის ელცინი თავის წინასაარჩევნო კამპანიაში დიდ იმედებს ამყარებს ედუარდ შევარდნაძეზე. აფხაზურმა ტელევიზიამ შემდეგი კომენტარი გაუკეთა ელცინის განცხადებას იმის შესახებ, რომ ჩეჩნეთი რუსეთის შემადგენელი ნაწილია: „ჩეჩნეთი ისევეა რუსეთი, როგორც აფხაზეთი — საქართველო".

ამავე წყაროს მონაცემებით, მოსკოვში საერთაშორისო კონფერენცია ჩატარდება აშშ-ს, ინგლისის და იაპონიის წარმომადგენელთა მონაწილეობით. კონფერენციაზე გამოსვლას აპირებს აფხაზეთის ხელისუფლების წარმომადგენელი აკადემიკოსი ალეკო გვარამია. რა საკითხებს მიეძღვნება კონფერენცია, ამის შესახებ აფხაზური ტელევიზია არაფერს იტყობინება.

КАВКАЗ-ПРЕСС

სკანდალი

რევაზ შავიშვილი პოლიტიკურ ტარანზე მიდის!

გუშინ, პარლამენტის სხდომაზე, საქართველოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარემ ორი წუთი ითხოვა და განაცხადა, რომ ტოვებს თანამდებობას. გადადგომის მოტივად მან დაასახელა მისი განათლების შეუსაბამობა თანამდებობასთან, ჯანმრთელობის გაუარესება და კიდევ სხვა მიზეზები.

უკანასკნელი თვეების მანძილზე ჯანმრთელობა რევაზ შავიშვილს მართლაც გვარიანად შეერყა. დაძაბულმა სამუშაო რეჟიმმა და, რაც მთავარია, უკიდურესად ნერვულ ატმოსფეროში მუშაობამ ფიზიკურად გამოფიტა იგი. ამბობენ, რომ ბოლო ორი თვის მანძილზე მან წონაში ოც კილოგრამამდე დაიკლო. რაც შეეხება მისი განათლებისა (ფიზიკოსი) და თანამდებობის შესაბამისობას, ვფიქრობთ, ამ თემაზე მსჯელობას არასერიოზულად მიიჩნევს ყველა, ვინც კი ოდნავ მაინც არის გათვითცნობიერებული და უბრალოდ ახსოვს, რა წვლილი მიუძღვის რევაზ შავიშვილს სრულიად ახალი სახელმწიფო უწყების ჩამოყალიბებაში და რაოდენ პროფესიონალურად უძღვებოდა იგი ამ სამსახურს.

თავს უფლებას მივცემთ, ვივარაუდოთ, რომ რევაზ შავიშვილის მიერ მოხმობილი პირველი ორი მიზეზი მხოლოდ ფორმალური საბაბია, გადადგომის ჭეშმარიტი მოტივი კი, სწორედ იმ „სხვა მიზეზებში" უნდა ვეძიოთ.

კონტროლის პალატა ის უწყებაა, რომელიც უშუალო ზედამხედველობას უწევს საბიუჯეტო თანხების ხარჯვას და გამოყენებას. ამდენად, იგი ფლობს უზარმაზარ ინფორმაციას ხელისუფლების ყველა

იხილეთ მე—3 გვ.

გაიმართა აფხაზეთის თვითმარქვია რესპუბლიკის პარლამენტის სესია

გაიმართა აფხაზეთის ე.წ. რესპუბლიკის პარლამენტის სესია, რომელშიც მონაწილეობდნენ რესპუბლიკის ე.წ. ვიცეპრეზიდენტი ვალერი არშბა, ე.წ. პრემიერმინისტრი გენადი გაგულია და პარლამენტის სხვა წევრები.

შესწორებებისა და დამატებების შეტანის შემდეგ, დამტკიცებულ იქნა კანონი „აფხაზეთის მილიციის შესახებ", რომელიც წარადგინა ე.წ. აფხაზეთის იუსტიციის მინისტრმა ზოტალ ტოპაგუამ.

აფხაზეთის ტერიტორიაზე კრიმინალური ვითარების შესახებ ინფორმაცია გააკეთა აფხაზეთის ე.წ. შინაგან საქმეთა მინისტრის პირველმა მოადგილემ ელენა მანიამ. ე.წ. სამართალდამცავი ორგანოების ხელმძღვანელებმა დეპუტატებს მოახსენეს 6 თვის განმავლობაში მილიციისა და პროკურატურის მიერ გაწეული სამუშაოების შესახებ. აფხაზეთის ე.წ. პარლამენტმა ამასთან დაკავშირებით დაადგინა: „აფხაზეთის სამართალდამცავი ორგანოების მიერ გაწეული მუშაობა დანაშაულობის წინააღმდეგ ბრძოლაში, — მიჩნეულ იქნას არადამაკმაყოფილებლად. ეთხოვოს პრეზიდენტს, შექმნილი ვითარების გათვალისწინებით, მიიღოს გადაუდებელი ღონისძიებები. გამახვილდეს ყურადღება შსს-ს ხელმძღვანელთა პირადი პასუხისმგებლობის გაზრდაზე. გაძლიერდეს საპროკურორო ზედამხედველობა შინაგან საქმეთა სამინისტროზე. განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმოს გამოძიების ხარისხს. აფხაზეთის მინისტრთა კაბინეტს დაევალოს პარლამენტის დადგენილებათა შესრულების ხელშეწყობა".

ქართველთა გენოციდში ბრალი ედება 70 პირს

საქართველოს პროკურატურამ ძიების შედეგად დაადგინა, რომ აფხაზეთის ტერიტორიაზე გენოციდის ორგანიზატორია 70 პიროვნება. აგრეთვე, დადგინდა იმ პიროვნებების ვინაობაც, რომელთაც უშუალოდ მიიღეს მონაწილეობა ამ სასტიკი განაჩენის აღსრულებაში (მათი რიცხვი 300 ადამიანს შეადგენს).

„იბერია"

ბადასახადები

კორუფციის ჭაობში ჩაძირული აქციზური მარკა

ანუ რატომ ვერ იჯერენ ნათელ ოთახში დასკუპებულ კატას?

საქართველოში მიმდინარე ეკონომიკური რეფორმის ამ ეტაპზე, როცა საბაზრო ეკონომიკა ჩვენი ცხოვრების არც თუ ისე სასიამოვნო თანამგზავრად იქცა მოსახლეობის დაბალი მსყიდველობითუნარიანობის გამო, საჭირო გახდა უპირავი კანონისა თუ კანონქვემდებარე აქტის მიღება, რომლითაც დარეგულირდება ბაზარი და პროდუქციის ფასები.

ცალკე საუბრის თემაა, რომ საქართველოს ბაზარი გაივსო უხარისხო, ფალსიფიცირებული პროდუქციით, რომელიც თითქმის სანაგვე ბუნკერების გვერდით იყიდება. დღეს, უბრალოდ, გვინდა კიდევ ერთხელ შევახსენოთ, ვისაც ჯერ არ, რომ იმპორტული პროდუქცია, რომელიც შეიძლება ითქვას, ყოველგვარი გადასახადის გვერდის ავლით ხვდება დახლებზე, ერთ-ერთი „მიზეზია" იმისა, რაც საქართველოს ბიუჯეტს ჭირს.

იხილეთ მე—4 გვ.

ნომერში

მასალები რუსეთის საპრეზიდენტო არჩევნებისა და მსოფლიოში მიმდინარე მოვლენების შესახებ

იხილეთ მე—5 გვ.

პური ჩვენი არსობისა

პურის სავარაუდო ფასები 15 ივნისის შემდეგ

სააგენტოს კორესპონდენტის ცნობით, დღეს პურზე და პურპროდუქტებზე ფასების ლიბერალიზაციასთან დაკავშირებით, თბილისის მერიაში გაიმართა გაფართოებული სხდომა. როგორც ქალაქის მერმა ბ-ნმა შიტაიშვილმა განაცხადა, აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით შექმნილმა რესპუბლიკურმა კომისიამ ყველაფერი გააკეთა იმისთვის, რომ მოსახლეობამ ეს პროცესი უმტკივნეულოდ გადაიტანოს. ქალაქის ყველა პურის ქარხანაში და მაღაზიაში იქნება პურის რეზერვი, რათა მოსახლეობას საკმარისი რაოდენობით მიეწოდოს იგი.

იხილეთ მე—2 გვ.

სასამართლო

საპირისპირო ჩვენებები

ქობალიას, ბოკუჩავას, ძიძიგურისა და მოლოდინაშვილის სასამართლო პროცესზე მოწმეების დაკითხვამ ბოლო დროს ერთფეროვანი სახე მიიღო. ყველა მოწმე, მსჯავრდებულთა მიერ აღიარებულ, დასავლეთ საქართველოს ქალაქების აღების ფაქტებზე ლაპარაკობს. „კანონიერი ხელისუფლების აღდგენის მიზნით დასავლეთ საქართველოში საბრძოლო მოქმედებების ჩატარებას" არც ერთი განსასჯელი არ უარყოფს. ამ მოვლენის გარშემო მოწმეების დაკითხვას აუცილებელი პროცედურა განაპირობებს (500 ადამიანია დასაკითხი). თუმცა, საინტერესო ამბებს აქაც გაიგებს კაცი.

ხონის რაიონის იმდროინდელი უშიშროების განყოფილების თანამშრომლის ელგუჯა მჭედლიშვილის თქმით, გამსახურდიას მომხრეთა მიერ ხონის აღებას ოჯახების დაყაჩაღება მოჰყვა. სამართალდამცავი ორგანოებიც განაიარაღეს, თუმცა, მე იარაღი შემდეგ დამიბრუნესო.

შსს ჩხოროწყუს რაიგანყოფილების მაშინდელი უფროსის ჯენერი ცხონდიას ჩვენება სრულიად განსხვავდებოდა მჭედლიშვილის ჩვენებისგან. ცხონდიამ განაცხადა, რომ 1992 წლის მაისში, როცა იგი ჩხოროწყუს პოლიციის უფროსად დაინიშნა, რაიონში უმძიმესი კრიმინოგენული ვითარება იყო. ამის გამო იგი შეხვდა შსს მინისტრს ხაჩიშვილს, რომელმაც დახმარებაზე უარი განუცხადა. უპასუხოდ და უიარაღოდ დარჩენილი პოლიციელი იძულებული გახდა, დახმარება ქობალიასთვის ეთხოვა. ქობალიამ მას გორის ბატალიონიდან ქვეგანაყოფი გამოუყო. იარაღი და ტრანსპორტი მიაშველა და შედეგმაც არ დააყოვნა — 17 ბოროტმოქმედი დააკავეს. მათ შორის ორი (გაბისონია, ფირცხალავა) ქობალიას რაზმელებად ასაღებდნენ თავს. ერთი ქურდი ბოკუჩავამ თვითონ მოიყვანა რაიგანყოფილებაში. ასე იყო თუ ისე, რაიონში წესრიგის დასამყარებლად ბრძოლა დაიწყო, მაგრამ, როდესაც ჩხოროწყუში მხედრიონი შევიდა, ყველაფერი აირია.

ცხონდია უნდობლობის მოტივით სამსახურიდან დაითხოვეს და სამი თვით აუკრძალეს კაბინეტში შესვლა. ამ პერიოდში 2 000-მდე დანაშაული მოხდა. ცხონდიამ თავისი თვალით ნახა, როგორ მიჰყავდათ ჩხოროწყუს გავლით, მეზობელი რაიონებიდან, ნაყაჩაღარი მანქანები. ასეთი ქაოსი სამთავრობო ჯარების შემოსვლამდე გაგრძელდა. შემდეგ კი ხალხმა ცოტა ამოისუნთქაო, — დაასრულა ცხონდიამ.

ამგვარი საპირისპირო ჩვენებები იშვიათობა არ არის. რა არის ამის მიზეზი და როგორ უნდა დადგინდეს სიმართლე, ის, ალბათ, მოსამართლემ იცის. ერთი კი ცხადია, მოწმეები მთლად დამაჯერებლად ვერ გამოიყურებიან. მაგალითისთვის ისიც კმარა, რომ ხონის რაიონის უშიშროების თანამშრომელმა მჭედლიშვილმა, ზვიად ძიძიგურის მიერ ჩამოთვლილი გამსახურდიას ხელისუფლების მომხრეების ჩაგვრის ფაქტების შესახებ არაფერი იცის, ხოლო გამსახურდიას მომხრეების მიერ ჩადენილი დანაშაულის შესახებ — ყველაფერი.

პროცესი ორშაბათს გაგრძელდება.

ზაზა ფანცულაშვილი

მართლწესრიგი

«პოლიციის მიმართ ნდობა უნდა აღდგეს»

ამბობს ქალაქის პოლიციის უფროსი

„როგორც ძაღლის ხორცის ჭამა არ მინდა, ისე არ მინდა ჩემი თანამშრომლების დაჭერა, — თქვა გუშინ გამართულ თათბირზე ქალაქის პოლიციის უფროსმა დემურ მიქაძემ.- თითოეულმა ჩვენმა ნაბიჯმა ხალხს რწმენა უნდა ჩაუნერგოს. ჩვენ ყველანი ამ ქალაქში ვცხოვრობთ და ქალაქის მოსახლეობამ უნდა იგრძნოს წესრიგი".

პოლიციის შეფმა ილაპარაკა ქალაქში წესრიგის დაცვის სფეროში არსებულ წარმატებებზე. 214 ერთეულით იკლო საერთო დანაშაულის რიცხვმა, — თქვა მან, — 67 ერთეულით — მძიმე დანაშაულმა. 21 პროცენტით იკლო მკვლელობების რიცხვმა. ხუთ თვეში დაკავებულია 265 ბანდიტური ჯგუფი 619 პირის შემადგენლობით.

წარმატებასთან ერთად დემურ მიქაძემ ვრცლად ილაპარაკა ნაკლოვანებებზე. „დღეს საყვედური მივიღე პრეზიდენტისგან, — რას გადააწითლეთ ქალაქიო", — თქვა მან. როგორც გაირკვა, გერმანიის პრეზიდენტის ჩამოსვლასთან დაკავშირებით 2000 პოლიციელი ყოფილა ქუჩაში გამოსული. „ეს მოჩვენებითობაა და სხვა არაფერი". — განაცხადა პოლიციის შეფმა.

გაგრძელება მე—2 გვ.

პური ჩვენი არსობისა

პურის სავარაუდო ფასები 15 ივნისის შემდეგ

პირველი გვერდიდან

თბილისში პურის თავისუფალი საცალო ფასები დაახლოებით ასეთია:

1. ქართული პური „მრგვალი", პირველი ხარისხის — წონა 1 კგ. — ფასი 0,61 თეთრი.

უმაღლესი ხარისხის, წონა 1 კგ. — ფასი 0,69 თეთრი.

2. პური „კოლხური" პირველი და მეორე ხარისხის — წონა 800 გრ. — ფასი 0,48 თეთრი.

3. ქართული პური „შოთი" — უმაღლესი ხარისხის — 450 გრ. — ფასი 0,30 თეთრი.

პირველი ხარისხის — 500 გრ. — ფასი 0,30 თეთრი.

როგორც სხდომაზე აღინიშა, დღეს 18 საათიდან იწყება პურის ფასების აფასება.

სოციალური უზრუნველყოფის მინისტრმა თგაზდელიანმა მთელი პასუხისმგებლობით განაცხადა, რომ პენსიების და პურზე კომპენსაციების საკითხი თბილისში მთლიანად მოგვარებულია.

საგადასახადო ინსპექციის წარმომადგენლის თქმით, ხორბალი მთლიანად განთავისუფლებულია დამატებითი ღირებულების გადასახადისგან, ხოლო ფქვილი და პური იბეგრება 9,09 პროცენტით.

პურის ფასების ლიბერალიზაციის საკითხთან დაკავშირებით შექმნილი რესპუბლიკური კომისიის თავმჯდომარის, სოფლის მეურნეობისა და სურსათის მინისტრის ბ.გუღუას თქმით, 15 ივნისს 4 საათზე სახელმწიფო კანცელარიის შენობაში ჩატარდება სელექტორული თათბირი, რომელზეც პრეზიდენტს წარუდგენენ პირველი დღის შედეგებს.

იპრინდა

კონტაქტები

საქართველო — ყველაზე ახლო პარტნიორი

რეგიონში აზერბაიჯანის ყველაზე ახლო პარტნიორი საქართველოა — განაცხადა აზერბაიჯანის პრეზიდენტმა ჰეიდარ ალიევმა საქართველოს პარლამენტის სპიკერთან ზურაბ ჟვანიასთან შეხვედრისას (ეს უკანასკნელი შავი ზღვის ეკონომიკური თანამშრომლობის საპარლამენტო ასამბლეის ბაქოს სესიაზე ამ ორგანიზაციის თავმჯდომარედ აირჩიეს). აზერბაიჯანის სახელმწიფოს მეთაურმა გამოთქვა რწმენა საქართველო-აზერბაიჯანის ურთიერთობების განვითარების შესახებ და აღნიშნა საპარლამენტო ასამბლეის პოზიტიური როლი ორი ქვეყნის დემოკრატიზაციისა და ეკონომიკური რეფორმების გატარების პროცესში. პრეზიდენტის აზრით, მეზობლური ურთიერთობების განმტკიცება ხელს შეუწყობს სტაბილიზაციას კავკასიაში.

ზურაბ ჟვანიამ ალიევს გადასცა საქართველოს პრეზიდენტის მოკითხვა და აღნიშნა, რომ ეკონომიკური პარტნიორობის საკითხები, განსაკუთრებით კი ბაქოდან ნავთობსადენის გაყვანა, უშუალოდ ედუარდ შევარდნაძის კონტროლზეა. მან გამოთქვა კმაყოფილება ცენტრალური აზიის რესპუბლიკების ტრანსკავკასიური საკომუნიკაციო დერეფნის პროექტთან შეერთების გამო. გარდა ამისა, ჟვანიას თქმით, საქართველოს ხელისუფლებამ გადაწყვიტა გააფართოოს ორივე ქვეყნის რელიგიურ ლიდერთა კავშირი; ისინი მალე შეხვდებიან ერთმანეთს თბილისში და ჩავლენ აჭარაში. ზურაბ ჟვანიას განცხადებით, აზერბაიჯანსა და საქართველოს შორის მეგობრული ურთიერთობები, შეიძლება, გახდეს ქრისტიანებისა და მუსლიმანების თანამშრომლობის მაგალითი".

КАВКАЗ-ПРЕСС

კანონი გაკოტრების შესახებ — თავგასული მეწარმეების მტერი

კანონი გაკოტრების შესახებ საზოგადოების ინტერესებს დაიცავს და თავის ადგილს მიუჩენს თავგასულ მეწარმეებს, რომლებმაც თავიანთი საწარმოების პრივატიზება გროშის ფასად მოახერხეს. ასე განაცხადა პარლამენტის თავმჯდომარემ ზურაბ ჟვანიამ. კანონის შესახებ გამართული დისკუსიის შემაჯამებელ სიტყვაში მან კერძოდ აღნიშნა: „ალბათ, მეწარმეები ფიქრობენ, რომ საწარმოები საჩუქრად მიიღეს და ახლა მხოლოდ მათზეა დამოკიდებული, იმუშავებენ, თუ არა ისინი. უმუშევრად დარჩენილი ათასობით ადამიანის ბედი მათ არ აწუხებთ. გაკოტრების შესახებ კანონი კი ამ საკითხს დაარეგულირებს — თუ საწარმო არ ამუშავდება, ისინი გაკოტრდებიან და საწარმო სხვის ხელში გადავა.

BGI

მოკლედ

ჯანმრთელობის დაცვის ახალი პროექტი

გუშინ პარლამენტმა რატიფიცირება გაუკეთა მსოფლიო ბანკის პროექტს, რომელიც საქართველოს ჯანმრთელობის დაცვას ეხება. პროექტი რესპუბლიკისთვის 19,7 მილიონი დოლარის გამოყოფას ითვალისწინებს, საიდანაც 14 მილიონს მსოფლიო ბანკი დადებს, დანარჩენს კი დონორი ქვეყნები და საქართველოს მთავრობა. თანხას გამოიყენებენ სამედიცინო დაწესებულებების რეაბილიტაციისთვის და გარკვეული დაავადებების გადაუდებელი მკურნალობის პროგრამისთვის. ფულს ივნისის ბოლომდე გადმოურიცხავენ საქართველოს.

BGI

ევროპარლამენტში გაიმართა ამიერკავკასიის კომისიის სხდომა

ევროპარლამენტში გაიმართა ევროპარლამენტის ამიერკავკასიის კომისიის სხდომა, რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს ბრიუსელში აკრედიტებულმა სომხეთის, საქართველოსა და აზერბაიჯანის წარმომადგენლებმა. სხდომაზე ისაუბრეს აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის პრობლემებზე, საქართველოს მიერ ეკონომიკური რეფორმისკენ გადადგმულ ნაბიჯებზე. სხდომის მონაწილენი დაინტერესდნენ საქართველო-რუსეთის ურთიერთობებით. გადაწყდა, რომ აღნიშნული კომისია თბილისს ეწვევა 27-28 ივნისს.

„იბერია"

დროშა — სახსოვრად

რუსი სამხედრო მოსამსახურეები, საქართველოში დისლოცირებული სამხედრო ნაწილის უფროსი ლეიტენანტები დენის მამალიგა და პავლე რომანენკო დააკავეს იმ მომენტში, როდესაც კახეთის გზატკეცილზე ბოძიდან ხსნიდნენ გერმანიის სახელმწიფო დროშას. ეს მოხდა საქართველოში გერმანიის პრეზიდენტის რომან ჰერცოგის ვიზიტის დღეებში. ბოძზე აძრომაში მათ ეხმარებოდნენ პავლეს მეუღლე ირინა და სტუმარი კალუგიდან სერგეი რომანენკო. როგორც კანონის დამრღვევებმა სამართალდამცავი ორგანოების წარმომადგენლებს აუხსნეს, მათ სურდათ, დროშა სამახსოვროდ დაეტოვებინათ.

BS-PRESS

კავკასიის მუსლიმანთა ლიდერის ვიზიტი საქართველოში

უახლოეს მომავალში, საქართველოში ვიზიტით ჩამოვა კავკასიის მუსლიმანთა ლიდერი შეიხი ალიაშუქურ ფაშა ზადე, რომელიც შეხვდება სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქს, უწმინდესსა და უნეტარეს ილია II-ს.

„იბერია"

მართლწესრიგი

«პოლიციის მიმართ ნდობა უნდა აღდგეს»

ამბობს ქალაქის პოლიციის უფროსი

პირველი გვერდიდან

„სრული ანარქიაა საპასპორტო რეჟიმთან დაკავშირებით, — თქვა ბატონმა დემურ მიქაძემ. — საპასპორტო სამმართველო ვერაფრით ვაიძულეთ, რომ საბუთები გადმოგვეგზავნოს".

ვაკის პოლიციის უფროსმა ალეკო მიქაბერიძემ საპასპორტო სამსახურს „ტიომნი ლეს" უწოდა, სადაც უამრავი დარღვევა ხდება. ქალაქის საპასპორტო სამმართველოს უფროსმა თემურ ჭიბლაძემ გამოთქვა აზრი, რომ კარგი იქნება, თუ ქალაქში ჩაწერა აღდგება.

„ვერ გადაშლით გაზეთს, რომ ადამიანის უფლებების დარღვევაზე არ იყოს საუბარი, — განაცხადა დემურ მიქაძემ. — შემიძლია გითხრათ, რომ წინასწარი დაკავების საკნებში ადამიანის უფლებები არ ირღვევა, მაგრამ რაიონებში ამის უამრავი ფაქტი გვაქვს". მან ჟურნალისტებს სთხოვა, როცა ადამიანის უფლებების დარღვევის შესახებ წერთ,ისიც აღნიშნეთ, მოახდინა თუ არა პოლიციამ მათზე რეაგირება.

პოლიციის შეფმა არასწორად მიიჩნია ახალი ბრძანება, რომელიც ტვირთით დატვირთული მანქანების გაჩერებას კრძალავს. მისი აზრით, ეს აკრძალვა შესანიშნავ პირობებს ქმნის ნარკობიზნესის აყვავებას.

ქალაქის პოლიციის უფროსი არც სამინისტროს მოერიდა. „როცა ქალაქში რაიმე მოხდება, ყველა იქით გარბის, არც კი გვეკითხებიან, გვჭირდება თუ არა დახმარება. თუ გვენდობიან, გვენდონ და ქულების დაგროვებას თავი დაანებონ", — თქვა მან.

ქალაქის პოლიციის ნარკომანიისა და ნარკობიზნესის წინააღმდეგ მებრძოლი სამმართველოს უფროსმა გოჩა სისაურმა განაცხადა, რომ მის სამსახურში ნარკომანებისგან ფულის აღების ფაქტები ხდება, მაგრამ დაბრალება უფრო ხშირია. „ტელეფონის ხმის მეშინია, — თქვა სისაურმა, — მირეკავენ და მეუბნებიან, რატომ გაქვს შარშანდელზე ათი დანაშაულით ნაკლები გახსნილიო".

გოჩა სისაურის ამ სიტყვებს მინისტრის მოადგილის, ბატონ ჯიმი მიქელაძის მკვეთრი რეაქცია მოჰყვა. „საქმისადმი ასეთი მიდგომა ჩაბარდა წარსულს და ამას აუცილებლად აღმოვფხვრით", — თქვა მან.

ქალაქის პროკურორმა ნუგზარ გაბრიჩიძემ ყურადღება პროსტიტუციასა და მაწანწალებზე გაამახვილა. მისი თქმით, ქალაქში ძალიან გავრცელებულია ვენერიული დაავადებები და სახელმწიფომ უნდა უზრუნველყოს მათი გამოკვლევისთვის საჭირო სახსრების მონახვა. „ვენერიული დაავადებებით დასნებოვნებულებს შორის 12-14 წლის გოგონებიც არიან", — თქვა მან. პროკურორის თქმით, რაც პროკურატურას არასრულწლოვანთა კომისიის შემოწმების უფლება ჩამოერთვა, არ ხდება ამ დარგში კოორდინაცია. საჭიროა, შეიქმნას ცალკე კოორდინატორის თანამდებობა, რომელიც ამ პრობლემაზე მუშაობას უხელმძღვანელებს.

თათბირზე აღინიშნა, რომ რუსეთში მოახლოებულ არჩევნებთან და პურის მოსალოდნელ გაძვირებასთან დაკავშირებით პოლიცია მობილიზებულია და სიტუაციას აკონტროლებს.

სოზარ სუბელიანი

დელეგაცია მარატ ხუსმუტდინოვის მეთაურობით

საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს პრესსამსახურის ცნობით, გუშინ ირაკლი მენაღარიშვილმა მიიღო რუსეთის ფედერაციის სამთავრობო დელეგაცია, რომელსაც ქართულ-ოსური კონფლიქტის დარეგულირების შერეული საკონტროლო კომისიის თავმჯდომარე მარატ ხუსმუტდინოვი მეთაურობდა.

შეხვედრაზე კმაყოფილებით აღინიშნა, რომ მიმდინარეობს კონფლიქტის დარეგულირების პროცესის პოზიტიური დინამიკა, რის დადასტურებადაც მოსკოვში ხელმოწერილი „უშიშროების ზომებისა და ურთიერთნდობის განმტკიცების შესახებ ქართულ-ოსურ კონფლიქტში" მემორანდუმი იქცა.

თავის მხრივ, სტუმრებმა მინისტრს გააცნეს კონფლიქტის შემდგომი დარეგულირების პროგრამა, რომელიც, ძირითადად, კონფლიქტის ზონაში ეკონომიკის გამოცოცხლებისკენაა მიმართული.

Кавказ-Пресс

დედაქალაქი

ლტოლვილებს სამართლიანობის იმედი აქვთ

საგენტოს კორესპონდენტის ცნობით, გუშინ დილიდან სახელმწიფო კანცელარიის შენობასთან შეიკრიბა ვაგზლის მოედნის ტერიტორიაზე მოვაჭრე აფხაზეთიდან ლტოლვილი 200-მდე ადამიანი. მომიტინგეებმა წამოაყენეს მოთხოვნა მერიის მიერ მიღებული დადგენილების შეცვლაზე, რომელიც ითვალისწინებს აღნიშნულ ტერიტორიაზე ბაზრობის გაუქმებას. მთავრობის წარმომადგენლებიდან არავინ არ ჩამოსულა, სამაგიეროდ, მთაწმინდის რაიონის პოლიციიდან მოვიდნენ სამართალდამცავი ორგანოების წარმომადგენლები. პოლიციის უფროსის მოადგილემ ვ.ელგანდაშვილმა მათ აუხსნა, რომ აღნიშნული საკითხის გადაჭრა მერიის კომპეტენციაში შედის და სთხოვა მათ, გადასულიყვნენ მერიის შენობასთან. პოლიციის თანამშრომლებს შორის მოიძებნა ისეთებიც, რომლებმაც ისედაც დამცირებულ ხალხს შეურაცხყოფა მიაყენეს. სიცხისგან და ნერვიულობისგან შეწუხებული ქალბატონები გულწასულები ეცემოდნენ მიწაზე. დელეგაცია რამდენიმე კაცის შემადგენლობით გაემართა ქალაქის ვიცემერთან მ.ტყეშელაშვილთან, რომელიც მათ შეჰპირდა, რომ შეხვდება 15 ივნისს 11 საათზე ვაგზლის მოედნის ტერიტორიაზე.

იპრინდა

ეკონომიკა

ახალი ბანკი სოლიდური საწესდებო ფონდით

ბაქოში დამთავრებულ შავი ზღვის აუზის ეკონომიკური თანამშრომლობის ქვეყნების პარლამენტის ხელმძღვანელების შეხვედრაზე მიღებულ იქნა საბოლოო გადაწყვეტილება ვაჭრობისა და განვითარების შავი ზღვის ბანკის შექმნის შესახებ, რომელიც „ქსალონიკში იქმნება. უკვე ცნობილია ბანკის საწესდებო ფონდი — 1 მილიარდ 300 ათასი ამერიკული დოლარი, ხოლო ბანკის პრეზიდენტი, ყველა ვერსიით, ექსიმბანკის ყოფილი გენერალური დირექტორი ერსოი ვოლკანი გახდება. ბანკი გასცემს კრედიტებს პროექტებისთვის და უზრუნველყოფს მათ გარანტიას. ბანკის ფუნქციონირების დაწყებამდე რჩება 30 პროცენტის მოგროვება საწესდებო ფონდისა, რომელშიც უკვე შესულია თურქეთის, რუსეთის და საბერძნეთის წილი. ამჟამად შეთანხმება რატიფიცირებულია მისი მონაწილეების 22,5 პროცენტის მიერ 51-პროცენტიანი კვორუმის პირობებში. ბანკი მუშაობას, სავარაუდოდ, მომავალი წლის იანვრიდან დაიწყებს.

ქართველი მეწარმეების დასაცავად

ქართველი მეწარმის დაცვა მოქნილ საბაჟო და საგადასახადო პოლიტიკას შეუძლია, განაცხადა სახელმწიფო მინისტრმა ნიკოლოზ ლეკიშვილმა. მისივე თქმით, ამჟამად მუშავდება ღონისძიებები რესპუბლიკაში კონტრაბანდული საკვები პროდუქტის მასობრივი შემოზიდვის თავიდან ასაცილებლად, რომელთან ბრძოლაც უჭირთ ქართველ მეწარმეებს. პერსპექტივაში უნდა მივაღწიოთ, რომ უცხოელი მწარმოებელი დაინტერესებული იყოს არა რესპუბლიკაში პროდუქციის შემოტანით, არამედ მისი ჩვენთან წარმოებით, დასძინა სახელმწიფო მინისტრმა.

BS-PRESS

საქართველოში დაბანდებული თანხების რაოდენობა მატულობს

როგორც ცნობილია, საქმიანი წრეები საჭირო იმპულსებს ელიან საქართველოში ინვესტიციებით დაინტერესებული ბირჟებისაგან, შიდა უსაფრთხოების განმტკიცებისა და საქ.საინვესტიციო კანონის მიღების შედეგად, გაუმჯობესდა საინვესტიციო" სფერო. ექსპერტთა შეფასებით, მატულობს საქართველოში დაბანდებული კაპიტალის ოდენობა, რომლის უმეტესი ნაწილიც მოზიდულია ჩაისა და ღვინის მცირე საწარმოებში.

ექსპორტ-იმპორტი საქართველო-გერმანიას შორის

ვისბადენის სტატისტიკის ფედერალური უწყების მონაცემებით, გერმანია-საქართველოს შორის საგარეო ვაჭრობის საერთო მოცულობამ, 1995 წელს შეადგინა 59,6 მლნ. გერმანული მარკა. მიმდინარე წელს, ეს მაჩვენებელი 74,8 პროცენტით გაიზარდა. საქართველოდან გერმანული იმპორტის უმნიშვნელოვანეს პროდუქტს სპილენძი და მისი ნედლეული (19,8 პროცენტი) შეადგენს, ხოლო საქართველოში გერმანული ექსპორტის უმნიშვნელოვანეს საქონელს წარმოადგენს კვების მრეწველობის პროდუქცია (34,8 პროცენტი), ელექტროტექნიკური საქონელი და სხვა.

„იბერია"

სტიქია

მეწყერი ხულოს რაიონში

მეწყერმა ხულოს რაიონის სამ მოსახლეს მიწის ნაკვეთები გაუფუჭა. 25-მეტრიანი მიწის ფენა მდინარე უჩხოსწყალში ჩაიქცა. მიზეზი კოკისპირული წვიმები იყო. დაზიანდა ერთ ჰექტარზე მეტი მოცულობის სახნავ-სათესი, კაკლის ტყე და სიმინდის ყანები. მეწყერით გამოწვეული ხერგილების გამო მძიმე ტექნიკა შემთხვევის ადგილს ვერ უახლოვდება. მსხვერპლი არ არის. მატერიალურ ზარალს სამთავრობო კომისია დაადგენს.

რევაზ შავიშვილი პოლიტიკურ ტარანზე მიდის!

პირველი გვერდიდან

შტოს, ყველა რგოლის შესახებ. ალბათ, ნებისმიერ ქვეყანაში ურთულესი პრობლემაა ამგვარი სამსახურის გაძღოლა, რადგან, ერთი მხრივ, მარტივად რომ ვთქვათ, იძულებული ხარ, იცოდე ძალზე ბევრი, მეორე მხრივ კი, უნდა დარჩე სუფთა. ამასთანავე, რაც უნდა პარადოქსულად ჟღერდეს, გამორიცხული არც ის არის, რომ სწორედ იმ ორგანოსთან გქონდეს არასასიამოვნო „საქმიანი კონტაქტი", რომლის წინაშეც ანგარიშვალდებული ხარ. აი, ასეთ უწყებას უძღვებოდა წლების მანძილზე რევაზ შავიშვილი და გადაუჭარბებლად შეიძლება ითქვას, რომ ფართო საზოგადოების თვალში **იგი დარჩა ლამის ერთადერთ სახელმწიფო ჩინოვნიკად, რომელსაც ლაქა არ მოსცხებია.** ამასთან, სწორედ კონტროლის პალატის თავმჯდომარის პიროვნული პრინციპულობითა და შეუპოვრობით აეხადა ფარდა არაერთ სამეურნეო დანაშაულს, თუმცა...

კონტროლის პალატამ ჯერ კიდევ 1993 წელს ჩაატარა საქართველოს რკინიგზის დეპარტამენტის შემოწმება და გამოავლინა უამრავი ისეთი დანაშაული, რომელთა საფუძველზეც უკვე მაშინ შეიძლებოდა რემი ვაშაკიძის დაპატიმრება. მომზადებული მასალები ორი წლის განმავლობაში იბლოკებოდა. ბოლოს და ბოლოს, 1995 წელს რკინიგზის დეპარტამენტის ხელმძღვანელი დააპატიმრეს და ერთ-ერთ ყველაზე მძიმე ბრალდებად სწორედ კონტროლის პალატის მიერ ორი წლის წინ გამოვლენილი ფაქტები წაუყენეს. რა ძნელი მისახვედრია, რომ სამინისტროების, დეპარტამენტებისა და ჩვენში ასე მომრავლებული ფონდებისა თუ სხვადასხვა ორგანიზაციების შემოწმებისას კონტროლის პალატა უამრავ დარღვევას ავლენდა, მაგრამ ხშირად მოპოვებული მასალები თაროებზე რჩებოდა და საქმეს მსვლელობა არ ეძლეოდა. იყო შემთხვევები, როცა კონტრლის პალატას, უფრო ზუსტად კი მის თავმჯდომარეს, უბრალოდ უკრძალავდნენ ამა თუ იმ ორგანიზაციაში შემოწმების ჩატარებას ან უკვე დაწყებული მუშაობის შეწყვეტას „ურჩევდნენ". სწორედ ასე „შეწყდა" ერთ-ერთი ცნობილი ფირმის შემოწმება მაინცდამაინც მაშინ, როდესაც კონტროლის პალატამ დანაშაულის ძარღვს მიაგნო. ამგვარი წნეხის პირობებში, რევაზ შავიშვილი თითქმის ყველა შემთხვევაში მაინც ბოლომდე აკეთებდა გასაკეთებელს და, ასე ვთქვათ, „დებდა" მასალებს იმ იმედით, რომ ოდესმე მათ მსვლელობა მიეცემოდა.

განსაკუთრებულ დაწოლას განიცდიდა კონტროლის პალატის თავმჯდომარე საკადრო პოლიტიკის განხორციელებისას. ერთხელ, აღშფოთებულს, ამოუძახია — ჩემი ნებით მძღოლიც ვერ დამინიშნავსო. საკადრო საკითხებში „კარნახის" ყველაზე გახმაურებული შემთხვევაა ერთი წლის წინ თავმჯდომარის მოადგილის ზურაბ დვალის გათავისუფლება. მიუხედავად პრინციპული და, თუ გნებავთ, ჯიუტი პოზიციისა, რამდენიმე თვის შემდეგ, „გარემოებათა გამო", რევაზ შავიშვილი იძულებული შეიქმნა, აღედგინა გათავისუფლებული მოადგილე.

კონტროლის პალატის თავმჯდომარე კარგად ხვდებოდა, რომ მისი უწყების თანამშრომელთა შორის მხოლოდ ფრთიანი ანგელოზები არ იყვნენ, მაგრამ მავან „ზემდგომთა" რეკომენდაციით, იძულებული იყო, შეგუებოდა მათ არსებობას. ამ ცოტა ხნის წინ რევაზ შავიშვილმა, ასე ვთქვათ, ხერხს მიმართა და კონტროლის პალატაში საყოველთაო ატესტაცია ჩაატარა. პირობა ასეთი იყო: ვინც 15 ქულაზე ნაკლებს დააგროვებდა, სამსახურიდან გათავისუფლდებოდა. და მაინც, სამსახური არ დაუტოვებია არც ერთ „პატრონიან" „ჩაჭრილს".

რაღა თქმა უნდა, ზემოთ ჩამოთვლილი ფაქტები მხოლოდ ზღვაში წვეთია იმასთან შედარებით, რასთახაც ყოველდღიურად უხდებოდა შეხლა კონტროლის პალატის თავმჯდომარეს. იგი, გარკვეული აზრით, დაემსგავსა ალმაცურავ ეულს, რომელსაც მტერი სწრაფად უმრავლდება, მოყვრები კი ერიდებიან. რევაზ შავიშვილს, სულ ცოტა, ოთხჯერ მაინც აქვს დაწერილი განცხადება თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ. ეს სავსებით ბუნებრივია, მაგრამ თითქმის ყოველთვის პრეზიდენტის თხოვნა აცვლევინებდა გადაწყვეტილებას.

რევაზ შავიშვილი პრეზიდენტის დიდი ნდობით სარგებლობდა და მისი ხელისუფლების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან და საიმედო ბურჯს წარმოადგენდა, ეს იმითაც დასტურდება, რომ ხელახალი დამტკიცებისთვის, ჩვენს ხელთ არსებული ინფორმაციით, სწორედ მისი კანდიდატურა წარუდგინა პარლამენტს ედუარდ შევარდნაძემ. დეპუტატებს გუშინ უნდა მოესმინათ კონტროლის პალატის ანგარიში (სხვათა შორის, ესოდენ მნიშვნელოვანი საკითხის განხილვა რატომღაც სალამოს სხდომაზე დაინიშნა). რასაკვირველია, ეს ანგარიში ბიუჯეტთან დაკავშირებულ მრავალ საჭირბოროტო საკითხს შეეხებოდა და, შესაძლოა, ბევრისთვის არცთუ სასიამოვნო ყოფილიყო პალატის თავმჯდომარის პარლამენტის ტრიბუნაზე გამოჩენა. არც ის არის გამორიცხული, რომ მავანთ სულაც არ აწყობთ თუნდაც საარჩევნო კამპანიისას მათთვის გამოყოფილ საბიუჯეტო თანხებში ქექვა. ასე იყო თუ ისე, კონტროლის პალატის ანგარიშის ნაცვლად, ტრიბუნიდან გაისმა რევაზ შავიშვილის განცხადება გადადგომის შესახებ. ეს განცხადება ბევრმა სენსაციურად და მოულოდნელად აღიქვა, მაგრამ ოდნავ უკან თუ მოვიხედავთ, მოულოდნელი ამაში არაფერი ყოფილა. როგორც უკვე ითქვა, რევაზ შავიშვილს მანამდეც არაერთხელ დაუპირებია წასვლა. გარდა ამისა, აუცილებლად უნდა აღინიშნოს ის ფაქტიც, რომ ბოლო ერთი თვის მანძილზე კონტროლის პალატა, ისევ და ისევ გარემოებათა გამო, პრაქტიკულად უმოქმედოდაა — 8 მაისის შემდეგ არ ჩაუტარებია არც ერთი შემოწმება, სამსახურშიც, 500-კაციანი კოლექტივიდან, მხოლოდ თავმჯდომარე, მისი მოადგილეები და რამდენიმე თანამშრომელი თუ დადიოდნენ. მოკლედ, რევაზ შავიშვილის გადადგომა არც ისე მოულოდნელი იყო, როგორც ეს ერთი შეხედვით ჩანს.

და მაინც, უპირველეს ყოვლისა, ეს იყო პოლიტიკური აქტი.

რევაზ შავიშვილი რესპუბლიკური პარტიიდან მოდიოდა, მაგრამ, თამამად შეიძლება ითქვას, რომ მისი, როგორც კონტროლის პალატის თავმჯდომარის საქმიანობა პარტიულ ჩარჩოებში არ მოიაზრებოდა. იგი, საქმისადმი დამოკიდებულებითა და პრინციპულობით, ჭეშმარიტად საზოგადოებრივ კონტროლს განასახიერებდა. ყოველივე ეს, პოლიტიკური ორგანიზაციებისთვის და სხვა სახელმწიფო უწყებებისთვის, მას უმართავ ფიგურად აქცევდა. აქედან გამომდინარე, ნათელია, რომ მმართველ ელიტას ასეთი ფიგურა საკმაო დისკომფორტს უქმნიდა და ამ თანამდებობაზე საკუთარი წრიდან გამოსული კაცის ხილვა მეტ სიმყუდროვეს აგრძნობინებდა.

ამდენად, ვიმეორებთ: რევაზ შავიშვილის გადადგომა პოლიტიკური აქტია.

დავუშვათ, პარლამენტმა მიიღო რეზო შავიშვილის გადადგომა, რა მოხდება შემდეგ? დაინიშნება ახალი კონტროლის პალატის თავმჯდომარე, მაგრამ რა აზრი ექნება ამას?

აქ პიროვნების შეუცვლელობაზე არ არის საუბარი, ცხადია, არც ბატონი რეზო არის შეუცვლელი, ათი და ოცი კაცი მოიძებნება, რომელიც ამ საქმეს გაუძღვებოდა... ნორმალურ ვითარებაში! ხომ ცხადია, რომ კონტროლის პალატის თავმჯდომარემ ეს ნაბიჯი გადადგა იმიტომ, რომ თავს ზევით ძალა აღარ იყო.

ამ ეტაპზე ახალი თავმჯდომარის დანიშვნა, პრობლემის არსში ძირისძირობამდე გარკვევის გარეშე, ავადმყოფობის მიჩქმალვის მცდელობას დაემგვანება, ხოლო პრობლემის გახსნა კი თავისთავად გულისხმობს მის გადაჭრას და მაშინ გადადგომაც არ იქნება საჭირო.

ახალი თავმჯდომარე და პარლამენტი თუ თავს მოიტყუებენ, იქნებ დაიჯერონ, რომ საქმე პიროვნებაშია და „ახალი ცოცხი" უფრო პატიოსანი, ენერგიული და უფრო მაღალი ინტელექტის მქონე იქნება და შეძლებს მდინარის აღმა ცურვას, თუმცა არსებობს უფრო მარტივი გამოსავალიც, კონტროლის პალატა გადაიქცევა კორუფციის კვალის მომსპობად.

რეზო შავიშვილის გადადგომა მოსალოდნელი [illegible] ოღონდ გარდუვალ აუცილებლობად არ ჩანდა, რადგან თეორიული შანსი არსებობდა, რომ სახელმწიფოს ძარცვასთან ბრძოლას შესაბამისი სტრუქტურები და უმაღლესი საკანონმდებლო ორგანო პრინციპულად მხარს დაუჭერდნენ, სამწუხაროდ, ამ მხრივ დიდი ენთუზიაზმი არ შეიმჩნევა.

უნდა ითქვას ისიც, რომ რეზო შავიშვილის მხრიდან გადადგომა ძალიან ზუსტი პოლიტიკური და, ამავე დროს, ზნეობრივი ნაბიჯია. საქართველოს დღეს ძალიან მნიშვნელოვან ეტაპს გადის, მიუხედავად იმისა, რომ გარეგნულად სიწყნარეა, კულუარებში მიმდინარეობს გაფთრებული ბრძოლა, ან ხერხემალში გადატყდება კორუფცია და, როგორც მინიმუმი, ასატან ფარგლებში მოექცევა, ან უნდა შევეგუოთ კორუფციის დიქტატურას. ასეთ შემთხვევაში გადადგომა დანებებას და უღონობას კი არ ნიშნავს, არამედ ბრძოლის კიდევ უფრო გამძაფრებას და განგაშის ზარების შემოკვრას. კონტროლის პალატის თავმჯდომარემ, რომელსაც, როგორც ჩანს, სხვა გზა აღარ დარჩა, ფაქტობრივად, პოლიტიკურ ტარანზე წასვლა გადაწყვიტა იმ ძალის წინააღმდეგ, რომელიც აბლაბუდასავით ედება ქვეყანას.

რასაკვირველია, იქნება მცდელობა, სიტუაცია ისე წარმოაჩინონ, თითქოს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი არაფერი მომხდარა, თუმცა ყველაფრის მიჩქმალვაც ადვილი არ იქნება. რატომ გადადგა კონტროლის პალატის თავმჯდომარე, ამას ნათელი მოეფინება უახლოეს ხანებში ან... ცოტა მოგვიანებით, თუმცა მიზეზის გამოცნობა ზოგად ჩარჩოებში მანამდეც შეიძლება — კორუფცია სიმსივნესავით ხრავს ქვეყანას, სულ უფრო ფართოდ შლის მეტასტაზებს და თუ ასე გაგრძელდა, ცოტა ხანში დამოუკიდებლობისა და დემოკრატიის ჩენჩოღა შეგვრჩება ხელთ.

დაბოლოს, კიდევ ერთხელ უნდა ითქვას, რომ თუ ძირისძირობამდე არ გაირკვა რეზო შავიშვილის გადადგომის მიზეზები, ახალი თავმჯდომარის დანიშვნა პარლამენტის მხრიდან უკონტროლობის პალატის დაარსების ტოლფასი იქნება, თუმცა, თავის მხრივ, მოსალოდნელია, რომ თუ ყველაფერი გამომზეურდება, იმაზე ბევრად მძიმე სურათი შეგვრჩება ხელთ, ვიდრე ყველაზე უფრო სკეპტიკოსები ვარაუდობენ.

ვასილ მაღლაფერიძე
პაატა ვეშაპიძე

სხდომის დამთავრების შემდეგ ფაქტის კომენტარი ვთხოვეთ პარლამენტის წევრს რამაზ საყვარელიძეს

— რეზო შავიშვილის გადადგომის მრავალნაირი შეფასება შეიძლება. პირველი რეაქცია, ეს არის პოლიტიკური შეფასების საფრთხე. ამ შემთხვევაში საკმაოდ მძიმე სურათი გამოდის, განსაკუთრებით პარლამენტისთვის, რადგან კონტროლის პალატა პარლამენტს დაქვემდებარებული სტრუქტურაა. თუკი დღემდე ყველა აღიარებდა და მეც ვადასტურებ, რომ რეზო შავიშვილი არა მხოლოდ უპატიოსნესი თანამდებობის პირი, არამედ უპატიოსნესი მოქალაქეა საქართველოში, მაშინ ქართული პოლიტიკური ცხოვრების და, კერძოდ, პარლამენტის პასუხისმგებლობის საკითხი ძალიან მძიმედ დგება! ესე იგი, პარლამენტმა ვერ მოუარა სტრუქტურას, შედეგად კი კონტროლის პალატა ველარ იქნება ის მახვილი თვალი, რა ფუნქციასაც აქამდე ასრულებდა. დღემდე კონტროლის პალატის გაკეთებულ დოკუმენტს ყველა ენდობოდა. შეიძლებოდა, რომ მასში ყველაფერი არ ყოფილიყო ნათქვამი, მაგრამ რაც ითქმებოდა, უტყუარი იყო. ჩვენ ისევ უკონტროლო სახელმწიფო ვხდებით, რადგან იკარგება ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი წერტილი, რომელიც აკონტროლებდა საბიუჯეტო თანხების ხარჯვას. ეს კი ხელს შეუწყობს ამ თანხების ჯიბეში ჩადების ტოტალურ პროცესს, რაც კარგად გვაქვს ნანახი საბჭოთა პერიოდში.

ყველაზე სამწუხარო ის არის, რომ საქართველოს იმიჯი თვითონ ქართველების თვალში ფუჭდება. ამაში კი ბრალდებული ხდება ხელისუფლება, მათ შორის პრეზიდენტიც. ამიტომ, თვითონ ხელისუფლება უნდა ინტერესდებოდეს, რომ ეს ინციდენტი გადაწყდეს ყველა ფაქტის გარეთ გამოტანით, რეზო შავიშვილის და მისი გუნდის წინაშე გაჩენილი პრობლემების დეტალური მოსმენის შემდეგ.

— დღეს ბევრი ლაპარაკია იმაზე, რომ საქართველოში ყვავის კორუფცია. ხომ არ აღიქმება ეს ფაქტი, როგორც საქართველოს ხელისუფლებაში კორუფციის გამარჯვება?

— ეს ასეც რომ არ იყოს, მაინც ასე აღიქმება. შეიძლება ეს ნაბიჯი სხვა მიზეზითაც გადაიდგა, მაგრამ შავიშვილის გადადგომას, ადვილი მოსალოდნელია, რომ კორუფციის აყვავება მოჰყვეს.

— ჯერ ბევრი რამე, ალბათ, გაშიფრული არ არის, მაგრამ თუ შეიძლება ამ ეტაპზე იმის თქმა, რომ შავიშვილის გადადგომაში დაინტერესებული ძალების ხელი ურევია?

— გაშიფრული ბევრი რამ არ არის. მე, მაგალითად, დამაინტერესებდა ამ საკითხის ჟურნალისტური გამოძიება. თუნდაც ის, რომ ამ კაცს მუშაობაში ხელი არ შეუწყვეს და ბევრი სირთულე შეუქმნეს, ფაქტია. დღეს ბევრგან ამბობენ, რომ მოსახლეობა გულგრილია. კარგი იქნება, თუ ამ ფაქტით გულგრილობას ბოლო მოეღება.

— გულგრილობის მიზეზი, შეიძლება, ისიც არის, რომ მოსახლეობა ვერ ხედავს ხელისუფლებაზე ზემოქმედების მექანიზმს.

— ყველა დემოკრატიული სახელმწიფო და სტრუქტურა მოსახლეობისა და ხელისუფლების ძალთა დაბალანსებით შეიქმნა. საზოგადოებაში ყოველთვის არის პროტესტის გამოთქმის უნარი და აუცილებლობა. ადამიანებმა ბრძოლით მოიპოვეს თავიანთი უფლებები და არა იმის გამო, რომ ხელისუფლება იყო კეთილი. ჩვენ კი ისევ საუკუნეების წინანდელი მოდელით ვცხოვრობთ, თითქოს ვიღაცა კეთილი უნდა იყოს და გაგვიკეთოს ყველაფერი, რაც გვჭირდება. თუ ხალხს არა ჰყავს ის ხელისუფლება, რომელიც მას უნდა, ეს მხოლოდ მისი ბრალია.

— ანუ, თუ ჩვენი საუბრის თემას დავუბრუნდებით, ხალხმა უნდა დაიცვას რეზო შავიშვილი?

— ხალხმა უნდა დაიცვას ის პრინციპი, რომ მაკონტროლებელი ორგანოებიდან პატიოსან ადამიანს ნასასვლელად არ ჰქონდეს საქმე.

ესაუბრა
სოზარ სუბელიანი

„რომელმან სიღრმე იხილა“

გახსენება

ზურაბ კაკაბაძის მოსაგონარი მისი დაბადების 70 წლის თავზე

სიტყვა „ფილოსოფოსმა“ ძალიან მალე, სულ რამდენსამე საუკუნეში დაკარგა ის პირვანდელი, ჭეშმარიტი მნიშვნელობა, რაც ამ სიტყვის შემომღებმა — დიდმა პითაგორამ მიანიჭა მას. რადგან ეს არის „სიბრძნის მოყვარული“. სიბრძნის და არა ინფორმაციისა, არა აზროვნების ტექნიკისა. ხოლო სიბრძნე პითაგორასთვისაც და მისი გენიალური მემკვიდრის — პლატონისთვისაც, უწინარეს ყოვლისა, ღვთაებრივის წვდომას ნიშნავს, არსებობის იმ პლანის წვდომას, რომელზეც არსი, ჭეშმარიტება, მშვენიერება, სიკეთე, სიყვარული შერწყმულად წარმოდგება, ურთმანეთოდ ვერ შეიცნობა. სწორედ ასე ესმის ეს სიტყვა რუსთაველს, როდესაც ბრძანებს: „შაირობა პირველადვე სიბრძნისაა ერთი დარგი, სამღრთო, სამღრთოდ გასაგონი...“ /“გასაგონი“ აქ „მოსასმენს“კი არ ნიშნავს, „გასააზრებელს“ ნიშნავს/.

და ასევე უნდა გვესმოდეს ეს სიტყვა, როდესაც ვამბობთ: ფილოსოფოსი ზურაბ კაკაბაძე. აჩონჩხილი აზრისმიერი სქემების მოყვარული კი არა, კაცი-კატალოგი, კაცი-კომპიუტერი კი არა, სწორედ სიბრძნის მოყვარული კაცი.

მისნაირნი თითებზე ჩამოსათვლელნი შემხვედრიან. სხვაგვარად არც ეგებოდა — მრავლად ვერ იქნებოდნენ, არც არასოდეს ყოფილან მრავლად, ჩვენში ვიტყვით თუ უცხოეთში. რამეთუ სიბრძნის სიყვარული იმგვარ სიღრმეთა მოხილვას გულისხმობს, რომელთა ნიაღს — ერთდროულად მშვენიერსა და ზარდამცემს, მომხიბვლელსა და შემაძრწუნებელს — მრავალნი ვერ მისწვდებიან. სხვა რომ არაფერი, მისივე ლექსთა სტრიქონები დაგვიდასტურებენ ამას /ზურაბ კაკაბაძე ჩინებული პოეტიც იყო, ბევრს შეხაძლოა აღარც ახსოვდეს, რომ 1983 წელს გამოიცა მისი ლექსების წიგნი „თვალგახელილი სიზმრები“/:

„მკერდგადაღეღილ, უსიტყვო საგნებს რამდენი მზერა დაეცა ბასრი, რამდენი შუბლი შეინგრა აგრე წიაღვარივით მოვარდნილ აზრით“.

„ძველთაგანვე იტყოდნენ: იცვლება ყველაფერი და ამ ცვალებადში არის უცვლელი, დროულია ყველაფერი და ამ დროულში არის მარადიული. მარადიული არის შენშიც. შენ ჩაბრუნდები საკუთარ თავში და წყურვილისგან დასიცხული თვალებით ეძებ მას — მარადიულს შენში“.

„ბრუნავდა მინა ზეცამდე აღსვლად, იმთავით იყო მიზანი ერთი: მინა მიწაში დაიძრა აზრად და იყო თვითონ მაღალი ღმერთი“.

„დახედავ მიწას, გაგაოცებს ძველი მსგავსება, — გინახავს, გახსოვს და ნაცნობი იცან, იერი“.

და ბოლოს ის მისი ცნობილი: „ფერადებად დამსხვრეული მზე გარჩენონ და ქვეყანა მზის ლაქებით შენაფერი. შენ იტყოდი: სიზმარია ჩემს გარშემო, სიზმარია, სიზმარია ყველაფერი“.

ეს სტრიქონები სიჭაბუკის ხანს აქვს დაწერილი, ორმოციან წლებში, როდესაც მის მეგობრებს თუ ახლობლებს ამ ამბების ბევრი არაფერი გაგვეგებოდა. მაგრამ ჩვენს გარკვეულ პიეტეტს ზურაბის მიმართ ინტელექტუალური სხვაობა კი არ აღძრავდა, მისი პიროვნება აღძრავდა თავისთავად. მსგავსი პიროვნებანი ადრეული ასაკიდანვე განგვაწყობენ მათ მიმართ ამნაირად და, სხვათა შორის, არავითარი მნიშვნელობა არ აქვს, ფილოსოფოსი იქნება ის პიროვნება, მიწის მუშა თუ, ვთქვათ, სპორტსმენი — ჩვენს პატივისცემას და ერთგვარ მოკრძალებას თანაბრად იმსახურებენ.

მით უფრო, რომ ზურაბ კაკაბაძე იშვიათი თავმდაბლობითაც გამოირჩეოდა, ინტელიგენტობის, ჯენტლმენობის იმ ხარისხით, რომლისთვისაც თავმდაბლობის ნიღბის მორგება სრულიად წარმოუდგენელია, და ძმაკაცობაც ნაღდი და უღალატო იცოდა. ამის მოწმენი დღესაც მრავლად არიან /ღმერთმა დიდხანს აცოცხლოს!/, უმთავრესად მაშინდელი სოლოლაკელები, ზურას შეზრდილი მეგობრები, მისი მუდმივი თანამეინახენი. დიდი მოქეიფე (ამ სიტყვის სტანდარტული გაგებით) ზურაბი არასოდეს ყოფილა, მაგრამ სუფრაზე მისი ყოფნა სხვებს სიხარულს პგვრიდა და არა უხერხულობას, მათ გვერდით მუდამ სიცოცხლის მძაფრად მოყვარული, ალალად მომღხენი ძმაკაცი იჯდა და არა ცოდნით გამედიდურებული, გაფუყული არარაობა.

ასეთივე იყო ფეხბურთის თამაშისას თუ ფეხბურთის ყურებისას. თამაშით, შეიძლება ითქვას, მშვენივრად თამაშობდა — ტექნიკაც კარგი ჰქონდა, ესთეტიც იყო. რაღა თქმა უნდა, ეს ეზოს ფეხბურთი გახლდათ, ერთი ბეწო „მოედანი“ კაკაბაძეების სახლის უკანა მხარეს, ყოფილი ძერჟინსკის ქუჩაზე, მაგრამ თბილისელთა უმრავლესობა ეზოს ფეხბურთზე არ ვართ გაზრდილი? სტადიონზე „დინამოს“ თამაშის საყურებლად დავდიოდით. იყო ერთი, ჩემთვის მშვენიერი, სეზონი ოთხმოციანი წლების დამდეგს, ზურაბის გარდაცვალებამდე თურმე ზულ ცოტა ხნით ადრე, როდესაც თითქმის ყველა მატჩს ერთად დავესწარით. ნოდარს, ზურაბის უფროს ძმას, თავისი გოგონაც დაჰყავდა, ზურაბს და მე — ჩვენ ჩვენი ვაჟები. შინისკენ, რაღა თქმა უნდა, ფეხით ვბრუნდებოდით. სასეირო სანახავი იყო, დღევანდელ თამარ მეფის გამზირს რომ მოვუყვებოდით ნელ-ნელა ექვსივენი, ნამდაუნუმ ვჩერდებოდით, თამაშის ეპიზოდებს ვიხსენებდით, „ვარჩევდით“, ვკამათობდით ეს სამი დროული კაცი და სამი პატარა ბავშვი, და მაშინ ზურაბის შემხედვარე ვერავინ იტყოდა — ეს ჩვეულებრივი გულშემატკივარი კი არა, თვალშეუდგამი სულიერ სიმაღლეთა მნვდომელი ფილოსოფოსი არისო...

პარალელების გავლებას არ ვაპირებ, მაგრამ პიროვნულად დაახლოებით ასეთივედ მესახება სამღრთო პლატონი /პეტრიწის გამოთქმაა/, ოლიმპიური თამაშების მონაწილე და ვგონებ ჩემპიონიც, ასევე —მისი მოძღვარი სოკრატე, რომლის შესახებაც „ნადიმის“ ფინალში ვკითხულობთ: მთელ ღამეს ღვინის სმის შემდეგ, რომლის დროსაც საუბარი სიყვარულის ღვთაებრივ ბუნებას შეეხებოდა, ერთ-ერთ მეინახეს „მხოლოდ გარიჟრაჟზე გამოეღვიძა, როცა მამლები ყიოდნენ უკვე, და ნახა, რომ სტუმართაგან ზოგს სუფრაზევე ჩასძინებოდა, ზოგი კი სახლში წასულიყო. ფხიზლობდნენ მხოლოდ აგათონი, არისტოფანე და სოკრატე და დიდი ფიალით სვამდნენ“.

ამ ციტატას უნდა მოვაყოლო დასაწყისი ზურაბ კაკაბაძის ლექსისა „ღვინისმიერი“: „მიდის, იშლება დახვეული კვამლი გველივით, ღვინით სხეული დამძიმდება, როგორც ნაცემი, და როგორც ახლად ფეხადგმული დათვის ბელები, მთვრალი ფიქრები დაღლილ ტვინში დაბარბაცებენ“.

ამას წერდა კაცი, „რომელმან სიღრმე იხილა“ /უძველესი შუამდინარული ეპოსის სათაურია/. სრული კაციო, — შესაძლოა მისნაირზეც ეთქვა „შესაქმის“ წიგნში მოსეს.

რევაზ თვარაძე

გადასახადები

პირველი გვერდიდან

საქმე ისაა, რომ შემოსული უცხოური პროდუქციის ზუსტ რაოდენობას დღეს ვერავინ, თვით რესპუბლიკის საბაჟო სამსახურიც კი ვერ მოგახსენებთ. არავინ იცის, რეალურად რამდენი სიგარეტი, შამპანური, არაყი, შოკოლადი, სხვა სახის საქონელი შემოდის, მათი რა რაოდენობაა დაბეგრილი, რამდენმა გადაიხადა კანონით დადგენილი გადასახადები და რამდენი ყოველგვარი ბეგარის გვერდის ავლით მოხვდა სავაჭრო ობიექტებში. ეს განუკითხაობა პირდაპირ მოქმედებს სახელმწიფო ბიუჯეტზე და შემოტანილი პროდუქციის ფასზე.

იმპორტული არაყი, სიგარეტი, შამპანური და სხვა სახეობის პროდუქტი იმ ქვეყნებში, საიდანაც ისინი შემოაქვთ, გაცილებით უფრო ძვირია, ვიდრე ჩვენთან. მაგალითად, ფრანგული შამპანური საფრანგეთში საკმაოდ ძვირი სიამოვნებაა და სულ ცოტა, 60 დოლარი ღირს, მაშ, როგორ ყიდიან მას ჩვენთან 4-5 ლარად? პასუხი ძალზე ადვილი გასაცემია: ჯერ ერთი, შამპანურს, რომელიც ჩვენს ბაზარზე ფრანგული ეტიკეტებით შემოაქვთ, არაფერი აქვს საერთო მის ნამდვილ. მწარმოებელთან, ფალსიფიცირებულია და მზადდება უცხოეთის სხვა ქვეყნებში, მეორეც — იგი შემოტანილია საბაჟოს გვერდის ავლით. ბიზნესის ფორმა, რომელიც საქართველოში დამკვიდრდა, ხელს აძლევს როგორც გამყიდველ, ისე მყიდველ მხარეებს, რადგან თუ შემომტანი ფიზიკური პირი ან ფირმა მოახერხებს, საბაჟოზე არ გადაიხდოს 0,2 პროცენტი მოსაკრებელი, 12 პროცენტი საბაჟო გადასახადი, 20 პროცენტი დამატებული ღირებულების გადასახადი, ან კანონით დადგენილი აქციზი, ბიუჯეტშიც არაფერი შევა და გამყიდველ-მყიდველიც ხელმოთბობილი დარჩება.

მკითხველმა შეიძლება იფიქროს, რომ ჩვენ პროდუქციის გაძვირებას ვითხოვთ. პირიქით, თუ ყველა შემომტანი ფირმა კანონით გათვალისწინებულ გადასახადს გადაიხდის, ბიუჯეტის შევსების პრობლემა ამ მასშტაბით აღარ დადგება და მოსახლეობაც მხყიდველობითუნარიანი გახდება.

როგორც ჩანს, ქართველ „ბიზნესმენთა“ ამგვარი საქმიანობა ჩვენს ქვეყანაში ბევრს არ აღელვებს, რადგან ამ პრობლემასთან ბრძოლა ძალზე ნელა მიმდინარეობს. თუ ეს ასე არ არის, მაშ რა შეიძლება ეწოდოს იმას, რომ უკვე თვეების განმავლობაში დევს საქართველოს პარლამენტში კანონპროექტი აქციზური მარკების შემოღების თაობაზე და პარლამენტარების ყურადღების მიქცევა თავის „მოკრძალებულობის“ გამო ვერ მოახერხა?

თუ ქართველ მეწარმეებს დავუჯერებთ. მათ „ახრჩობთ“ აქციზური განაკვეთები, ხოლო იმპორტული საქონელი შემოდის საბაჟო გადასახადების გვერდის ავლით და ბაზრის კონიუნქტურაც მათ საზიანოდ შეიცვალა. ადვილად წარმოსადგენია, რა გასაჭირი შეიძლება ადგეს ქართულ პროდუქციას და როგორ უჭირს მას ბრძოლა ისეთ ფირმებთან, როგორიცაა „მარლბორო“, „ვინსტონი“, „ქემელი.“ და სხვები (თუმცა

კორუფციის ჭაობში ჩაძირული აქციზური მარკა

ანუ რატომ ვერ იჭერენ ნათელ ოთახში დასკუპებულ კატას?,

აქციზური მარკა ერთ-ერთი დამარეგულირებელი საშუალებაა, რომ საქართველოს ბაზარზე შეწყდეს კონტრაბანდული საქონლის შემოტანა-გასაღება (ნებისმიერი ქვეყნის სავაჭრო ბაზარზე სახელმწიფო გადასახადების გვერდის ავლით მოხვედრილი საქონელი კონტრაბანდად მიიჩნევა) და საგადასახადო სამსახურსაც გაუიოლდეს მუშაობა, რადგან იმპორტულ პროდუქციას, რომელზეც გადახდილია ყველა სახის გადასახადი, ეკვრება აქციზური მარკა, რომელიც თვალსაჩინოს ხდის მომხმარებლისთვისაც და შემმოწმებლისთვისაც, რომ იგი ყველა წესის დაცვითაა შემოტანილი რესპუბლიკაში. თუ პროდუქციას ამგვარი მარკა არ ექნება, საგადასახადო სამსახურს და სხვა მაკონტროლებელ ორგანოებს ეძლევათ საშუალება, ვაჭრობიდან ამოიღონ საქონელი, რომლიდანაც სახელმწიფო ბიუჯეტს არაფერი მიუდის.

ალბათ, საქართველოს პარლამენტმა ისიც უნდა განსაზღვროს, რომ უკანასკნელ ხანს მთავრობასა და მეწარმეთა შორის დაწყებული დავა აქციზური მარკების შემოღებით ერთგვარად „დაკონსერვდება“, რადგან მეწარმეებს მიეცემათ საშუალება თანაბარ პირობებში იბრძოლონ ბაზარზე დამკვიდრებისთვის.

იმ სიგარეტებსაც, რომელსაც ჩვენ ვეწევით, არაფერი აქვთ საერთო ნამდვილ „მარლბოროსა“ და „ვინსტონთან“, როგორც ამბობენ, მათ მოხმარების ვადა კარგა ხანია გაუვიდათ(?!) და გამყიდველებს ურჩევნიათ იაფად გაყიდონ საქონელი, ვიდრე გაანადგურონ იგი).

მოკლედ, აქციზური მარკების შემოღება

1. ხელს შეუშლის რესპუბლიკის ტერიტორიაზე კონტრაბანდული საქონლის შემოტანას;

2. ხელს შეუწყობს საქართველოს ბიუჯეტის შევსებას;

3. მისცემს მუშაობის საშუალებას და ბაზარზე თანაბარ პირობებს შეუქმნის ქართველ მეწარმეებს.

მგონი, ცოტა არ უნდა იყოს, თუ ჩვენ გადავწყვიტეთ, რომ ნამდვილი, პატიოსანი ბიზნესი შევქმნათ და საკუთარი ეკონომიკაც გვქონდეს.

„თუ ასე გვიშველის აქციზური მარკის შემოღება, რას უცდიანო“? იკითხავს დაინტერესებული მკითხველი.

ჩვენთვის ჯერ მხოლოდ ისაა ცნობილი, რომ ბოლო დროს ყინული დაიძრა და ფინანსთა სამინისტროდან ორი(?!) პროექტი შევიდა პარლამენტში დასამტკიცებლად (ფინანსთა მინისტრის, ბატონ დავით იაკობიძის თქმით, ერთი იყო საბაჟო სამსახურის ვარიანტი, მეორე — საგადასახადო სამსახურისა), რასაც გაუგებრობა მოჰყვა და პროექტები უკან დაბრუნდა, ვინ იცის, კიდევ რამდენი ხნით.

რას ითვალისწინებდა შეტანილი პროექტები და რატომ დაუბრუნეს ისინი უკან ავტორებს, ამაზე შევეცდებით უახლოეს ნომრებში მოგითხროთ, დღეს კი ერთი შეიძლება ითქვას, თუ საქართველოს პარლამენტი დროის მცირე მონაკვეთში ვერ მიიღებს კანონს აქციზური მარკების შემოღების თაობაზე, ბიუჯეტის შევსების პრობლემა კარგა ხანს იქნება გადაუწყვეტელი და მოსახლეობაც კიდევ ერთხელ დარჩება მოტყუებული — ხელფასების დაპირებული მომატება განუსაზღვრელი დროით გადაიწევს.

მაია ტორაძე

P.S. თითქოს ყველაფერი ნათელია. პრობლემის გადაწყვეტა დაუძლეველ სირთულეს არ უნდა წარმოადგენდეს, მაგრამ, სამწუხაროდ, ნათელია ისიც, რომ აქციზური მარკების შემოღება კატეგორიულად არ აწყობს ბევრ პირს და უწყებას, რადგან ყოველი დღე ამ კანონის გარეშე მათთვის უზარმაზარ შემოსავალს ნიშნავს. არც ისეთი მიამიტია ვინმე, დაიჯეროს, რომ კოლოსალურ თანხებს მხოლოდ წვრილფეხები ინაწილებენ და მოწილეები არ ჰყავთ ჩინოსანთა და კანონმდებელთა შორის. აქციზური მარკები კორუფციას მთლიანად ვერ აღმოფხვრის და ბიუჯეტს ვერ გადაარჩენს, მაგრამ ერთ უკანონო სადინარს მაინც გადაკეტავს.

ინფორმაცია განსჯისთვის: ყველაზე მოკრძალებული გათვლებითაც კი საქართველოს ბიუჯეტს ყოველწლიურად აკლდება სულ მცირე ერთი მილიარდი ლარი. ვიმეორებთ: სულ მცირე ერთი მილიარდი ლარი. კომუნისტების დროს ბნელ ოთახში იჭერდნენ კატას მაშინაც კი, როცა ის იქ არ იმყოფებოდა და ხალხი იძულებული იყო დაეჯერებინა ეს; დღეს ვერ იჭერენ ნათელ ოთახის შუაში დასკუპებულ კატას, რადგან არ უნდათ მისი დანახვა. ხალხს რაღა დარჩენია, ესეც უნდა დაიჯეროს.

არიადი

შან
პოლ
სარტრი

ზიგმუნდ ფროიდი ანუ «ეშმაკთან მორიგება»

VI VII

ლია სტურუა

მომღერლის ფაშფაშა სხეული
ისე არ უნდება
სი ბემოლის წვეროზე ასულ
ფანტურ ყელს,
რომ ის ცალკე ადამიანია,
ჩემთვის,
სხეული — ცალკე.
რომელსაც ბევრი რძე უნდა,
მაწონივით რომ გამოიყვანოს
მისგან კრიალა სიმღერა,
ბევრი პური და ხორცი,
რომ ძალა ჰყოს ამისთვის
და ნაოჭებიანი კბის სიღრციდან
ამოსული ხმა
მისი შვილივით იწყებს ცხოვრებას
ამ ქვეყანაზე
გლუვი და დრეკადი მდინარესავით,
შუაში ვერცხლის სიმი
გადის,
რომელიც წყალზე და პურზე უზის,
რომ ზარის სიწკრიალე
მეფანტეროს,
მაგრამ ასაკი რომ მოემატება,
და ხმა ხავერდს და კარაქს
მოითხოვს
ტკივილის შესარბილებლად,
რძეს — გამჭვარტლული ყელის
გასარეცხად,
ის დაუბრუნდება ფაშფაშა სხეულს, —
თავის სამშობლოს,
მაგრამ არა როგორც შვილი,
უკვე მიდრეკილი
სიმძღრისა და კმაყოფილებისკენ,
არამედ როგორც დროშა,
სი ბემოლის წვეროზე მდგარი...

პოეზია

III

თვალსაზრისი

თამაზ ბუაჩიძე

ადამიანი და კულტურა

II

ახალი წიგნები

„ქართული
მითოლოგია“

V

პროზა

ზაზა თვარაძე

სალომე

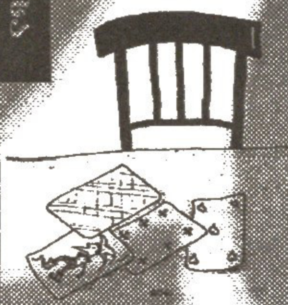

IV V

15 ივნისი, 1996წ.

საკვირაო საკითხავი

ელვის პრესლი

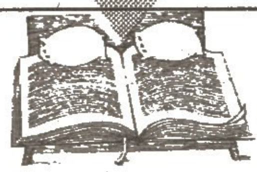

ათას ცხრაას ორმოცდათხუთმეტი

1955.

ახალმა, წითელმა „ხანდერბედმა“ სახლს რამდენჯერმე ჩაუარა, მერე მოძრაობა შეანელა და გზისპირას გაჩერდა. ბაპტისტთა მოძღვარივით (შეიძლება მოძღვარიცაა), გამოწყობილი, ხანში შესული ჯენტლმენი მანქანის იმ კარიდან გადმოდის, რომელიც სახლთან ახლოა, ჭაბუკი კი, ასე თექვსმეტიოდე წლისა, მანქანის მეორე მხრიდან ძვრება — მას ავტომანქანა მოჰყავდა. ისინი თეთრკანიანები არიან და თავს ვიმტვრევ — რისთვის მოვიდნენ ჩვენს რაიონში, აქ რა დარჩენოდათ? ყოველი შემთხვევისთვის ჯეი ტის ვეუბნები, ხალათი ჩაიცვას და მაგიდიდან ჭიქების ალაგებაში მომეხმაროს.

ვხედავ, როგორი საქმიანი იერით დგანან ტროტუარზე, თითქოს რაღაცის გაყიდვა უნდათო, მერე ჩვენს კარზე ზარმაც დარეკა. ჯეი ტიმ ხალათის ჩაცმაზე უარი თქვა და მეორე ოთახში შეიმალა.

— გრეისი მეი სტილი ბრძანდებით? — მკითხა ხანში შესულმა, როცა კარი გავაღე.

— არაფრის ყიდვას არ ვაპირებ, — მივაჯახე.

— გაყიდვას არც ვაპირებთ, — მითხრა გულითადი, სამხრეთული კილოთი.

მოკლედ, ასეა თუ ისე, ისინი უკვე სახლში არიან. დაახლოებით ექვსი ფუტი სიმაღლის ახალგაზრდა — გოგოს ჰგავს: შავგვრემანია და წითლად გამობურცული ტუჩები აქვს, თმა — ხუჭუჭა, ნამდვილი კრეოლია ლუიზიანადან.

— ჩვენ ერთი თქვენი სიმღერა გვაინტერესებს, — ამბობს მოძღვარი. ის, ერთი შეხედვით, სამოცი წლისას ჰგავს — თეთრი თმითა და წვერით. ლეგა, ცივი თვალებით ისე იყურება, თითქოს რაღაცის ძალით წართმევას აპირებს.

— ერთი ჩემი სიმღერა?

— ტრეინორს ძალიან უყვარს თქვენი სიმღერები. ხომ მართალია ტრეინორ?

ოდნავ უბიძგებს ჭაბუკს. ესეც თვალებს ახამხამებს, რაღაცას ბუტბუტებს, მოდი და გაიგე.

ასეა თუ ისე, უკვე მიდიან, რადგან ერთი ჩემი სიმღერის ფირფიტაზე ჩაწერის უფლება მიიღეს. მოძღვარი ხუთასდოლარიან ჩეკს მაძლევს, ჭაბუკი ლუღლუღებს, მე კი სიცილით ვკვდები.

ჯეი ტისთან ვბრუნდები; მის გვერდით ვკალათდები და კარზე ისევ ზარის ხმა ისმის.

ისევ მოძღვარია კართან; მის თვალებში, გამომძალველის ვარდისფერ, ლეგავარდისფერ გამოხედვას ვიჭერ. უცებ თავში გამიელვა, რომ ამ კაცთან მეგობრობის სურვილი არ მქონდა.

ერთი წვრილმანის დაზუსტება მინდა, — მეუბნება თავაზიანად, — მე და ტრეინორს ამ სიმღერის ყველა ჩანაწერის ყიდვა გვინდა. გარწმუნებთ, სიმღერა ნამდვილად ძალიან მოგვწონს.

მოსწონთ თუ არ მოსწონთ რა ჩემი საქმეა, არც ისე სულელი ვარ, ასეთი საქმე მუქთად ჩავაგდებინო ხელში. ვეუბნები: — მაშინ კიდევ მოგიწევთ დამატება-მეთქი. სინამდვილეში სიმღერის ჩანაწერები ცუდად საღდებოდა; უნდა გამოვტყდე, გამიხარდა კიდეც, ვიღაცას მათი შესყიდვის სურვილი რომ აღმოაჩნდა. მეორე მხრივ კი, პასუხი მიჭირდა — ამ ორის გარდა, არავინ მოისმენდა, როგორ ვმღეროდი.

ხუთასი დოლარი ხომ მოგეცით? — მკითხა მან. — რომელი თეთრკანიანი გადაიხდის უფრო მეტს? აღარას ვამბობ ფერადკანიანზე. — ჩვენ ვყიდულობთ ამ სიმღერის ყველა ჩანაწერს და საავტორო ჰონორარსაც თქვენ მიიღებთ. ამის შემდეგ, ხმის ჩამწერ ყველა სტუდიაში გრეისი მეი სტილზე დაიწყებენ ლაპარაკს. ყველას თქვენს ჩანაწერებს შესთავაზებენ, რაც გაგაწნიათ და თქვენ ერთ-ერთი ფერადკანიანი ვარსკვლავი გახდებით.

რაღაც ქაღალდი ამოიღო და მე ხელი მოვაწერე.

— ვამაყობ იმ ქალით, რომელიც სახლიდან გაუსვლელად ფულს აკეთებს, — თქვა ჯეი ტიმ, როცა ოთახში შევედი. მე ჩავიცინე. ერთმანეთი ქუჩაში გავიცანით, მაშინ იაფფასიან რესტორნებში ვმღეროდი; თუ ბედი გამიღიმებდა, ოციოდე დოლარ გასამრჯელოსაც ვიღებდი; ზოგჯერ არაფერი მომქონდა, მაგრამ ისეთს მიღებდა, როგორიც ვიყავი. ოხ, როგორ მიყვარდა ჯეი ტი იმ დროს. სწრაფი ვიყავი, ტემპერამენტიანი, ცეცხლოვანი, ერთი ქალაქიდან მეორეში დავქროდი. ოხ, ეს მამაკაცები! ყველაფერი უყვართ, რასაც მიაჩვევ.

1956

ერთ ღამით შვილიშვილმა დამირეკა.

— ბებია, ბებია, ტელევიზორში ვიღაც თეთრკანიანი შენს სიმღერას მღერის! მეხუთე არხი ჩართე.

ღმერთო ჩემო, ეს ხომ ტრეინორია! ისეთივე ნახევრად მძინარე სახე ჰქონდა, ოღონდ რაღაც საეჭვო მოძრაობას თუ შეამჩნევდა კაცი სხეულის ქვემო ნაწილში. განა ცუდად მღეროდა ჩემს სიმღერას, მაგრამ ეს არ იყო ის, რომლისგანაც მაყურებელს ტანში ჟრუანტელი უვლის და თავდავიწყებამდე მიჰყავს.

დიახ, ღმერთო მაინც მოწყალეა, ვფიქრობდი და თან სიმღერას ვუსმენდი. თვალი რომ დამეხუჭა, შეიძლება მგონებოდა, რომ მე ვმღეროდი, ისე ზუსტად მიჰყვებოდა ტრეინორი ჩემი ხმის მარშრუტებს გზას ხელართავდა ქუჩაბანდებში, მიცურავდა ფართო პროსპექტებზე, წითელ შუქზე გადასასვლელთან ბზე ჩერდებოდა და მიჰქროდა შორეთში.

I

ადამიანი და კულტურა

ჩვენ ვლაპარაკობთ ანტიკურ ადამიანზე და განვასხვავებთ მას შუა საუკუნეების ადამიანისაგან, ჩვენ ვსაუბრობთ რენესანსის ეპოქის ადამიანზე და აგრეთვე განვასხვავებთ მას ახალი დროის ან თანამედროვე ეპოქის ადამიანისაგან, მაგრამ ყოვლგვარ აზრს მოკლებული იქნებოდა ბჭობა ანტიკურ მგელზე ან ვირთხაზე, ძველი ეპოქის, შუა საუკუნეების, რენესანსის ხანის ან ახალი დროის ცხოველებზე. ადვილი შესამჩნევია, რომ ჟამთა ცვალებადობა ადამიანის ცხოვრებაში გაცილებით მეტად ჩანს, ვიდრე ცხოველისაში, რომ ადამიანი დროის მოკლე მანძილზე ძირეულად იცვლება: დღევანდელი მგელი არსებითად არ განსხვავდება პირველი საუკუნის მგლისგან, მაშინ, როდესაც დღევანდელი ადამიანი მკვეთრად განსხვავებულია პირველი საუკუნის ადამიანისგან.

ისმის კითხვა: რა არის მიზეზი იმისა, რომ ადამიანი გაცილებით სწრაფად იცვლება, ვიდრე ცხოველი, რა არის ადამიანის ისტორიულობის მიზეზი?

პასუხს ამ კითხვაზე გვაძლევს იმ მიმართებათა ურთიერთშედარება, რომლებიც აქვთ, ერთი მხრივ ცხოველს და, მეორე მხრივ — ადამიანს. დავაკვირდეთ ერთ მეტად დიდი მნიშვნელობის მქონე ფაქტს: გარეგანი ნიშან-თვისებებით ცხოველი უკეთ არის შეგუებული ბუნებასთან, ვიდრე ადამიანი, ბუნებამ თითქოს საგანგებოდ იზრუნა ცხოველებზე და ეს ზრუნვა ადამიანს მოაკლო.

მართლაც, ცხოველის ქცევას განსაზღვრავს ინსტინქტი — ბუნების დიდებული საჩუქარი. ინსტინქტი, ეს თანდაყოლილი უნარი მიზანშეწონილი მოქმედებისა, უკარნახებს ცხოველს როგორ უნდა მოიქცეს გარკვეულ სიტუაციაში. ფრინველი აგებს ბუდეს ბუნებრივი ინსტინქტის კარნახით. ის როდი ეუფლება ინჟინრის პროფესიას ან როდი ისმენს ლექციების კურსს ბუდის აგების თაობაზე. ბუნებრივი ინსტინქტი ცვლის დასწავლის ფენომენს. მოვიყვან სხვა მაგალითს: თბილ ქვეყნებში გასაფრენად ფრინველს არც რუკა ესაჭიროება და არც კომპასი. გეოგრაფიის ათვისების ადგილს ინსტინქტი იკავებს. ადამიანსაც აქვს ინსტინქტები, მაგრამ ცხოველთან შედარებით — ძალზე ცოტა: ადამიანი ინსტინქტებით ღარიბი არსებაა.

ინსტინქტების გარდა ცხოველებს სპეციალიზებული ორგანოები აქვს. ეს ორგანოები სრულიად გარკვეულ, ბუნებით განსაზღვრულ მოქმედებას ასრულებენ და ამრიგად, ხელს უწყობენ გარემოსთან შეგუებას.

გარემოსთან შეგუების ნიმუშად გამოდგება ის ფაქტიც, რომ ცხოველებს არ ესაჭიროებათ საგანგებო სამოსელი, ბუნებამ — ამ ჩინებულმა მკერავმა — თვითონ იკისრა მათი ჩაცმა — ისინი ბეწვის „ტანსაცმლით“ შემოსა.

როგორც ჩანს, ცხოველი ბუნების შვილია, ამ სიტყვის ნამდვილი მნიშვნელობით, ბუნება ზრუნვას არ აკლებს მას.

სულ სხვაგვარია ადამიანის მიმართება ბუნებასთან. ადამიანი ნახევარფაბრიკატს ჰგავს: ბუნებამ მას მისცა გარკვეული უნარები, გარკვეული ნიშან-თვისებები, მაგრამ არ ასწავლა მათი გამოყენების წესი. მაგალითად, ჩვენ, ადამიანებს, გვაქვს საკვების მიღების აუცილებელი მოთხოვნილება, მაგრამ ბუნება არ გვასწავლის როგორ უნდა დავიკმაყოფილოთ ეს მოთხოვნილება: ნადირობით, მიწათმოქმედების განვითარებით, თევზაობით თუ რაიმე სხვა გზით. ბუნება არაფერს არ ეუბნება ადამიანს ადამიანური ქცევის როგორობის შესახებ. სწორედ ამიტომ ვამბობთ, რომ ცხოველი დასრულებულია, უკვე ჩამოყალიბებულია, მაშინ, როცა ადამიანს დასრულება, ბოლომდე ჩამოყალიბება ესაჭიროება.

თუკი ბუნება არ კარნახობს ადამიანს ცხოვრების წესს, მოქმედების ამა თუ იმ გვარს, ვინ უნდა შეცვალოს ეს მოკარნახე ბუნება, როგორ უნდა გადაწყვიტოს კაცობრიობამ თავის თავის წინაშე წამოჭრილი რთული პრობლემები? გამოირკვა, რომ ადამიანის დონეზე ბუნება პასიურია, ის არ აგვარებს ჩვენს სასიცოცხლო პრობლემებს. მაშ, ვინ უნდა დაიკავოს ბუნების ადგილი?

პასუხი ამ კითხვაზე ასეთია: რადგან ბუნება მე არ მკარნახობს ჩემი ცხოვრების წესს, ეს წესი თვითონვე უნდა შევიმუშავო, ჩემმა გონმა უნდა შეიმუშაოს: ადამიანის დონეზე ბუნების გვერდით დიდ ადგილს იკავებს ადამიანის გონი.

როგორც ჩანს, ბუნებასთან ცუდ შეგუებას, ადამიანის ჩამოუყალიბებლობას, ბუნების ნაკლებ ზრუნვას ადამიანის ბედზე დადებითი მხარეებიც აქვს. რადგან ადამიანი ჩამოუყალიბებელია, ინსტინქტებით ღარიბია, ის ბუნების ზეწოლას არ განიცდის, თავისუფალია. თავისუფლება ბუნების ძალებისგან — ეს უარყოფითი გაგება თავისუფლებისა — ადამიანის ერთ-ერთი ძირითადი ნიშანია.

ადამიანი თავისუფალია ბუნების დეტერმინაციისაგან, მაგრამ ის აქტიურიც უნდა იყოს — სწორედ აქ ვლინდება ადამიანის თავისუფლების დადებითი მნიშვნელობა: ადამიანი ბუნებისგან თავისუფალია არა მხოლოდ რაიმესგან, არამედ ის თავისუფალია რაიმესთვის. თუ გონი არაფერს არ შექმნის, ადამიანი [illegible] შემოქმედების [illegible] ადამიანი არსებობასაც ვერ შეინარჩუნებს. ზემოთ გაკვრით ვახსენეთ და ახლაც იგივე მაგალითს მოვიშველიებთ. ადამიანს ესაჭიროება საკვები — ეს ბუნებით განსაზღვრული გარემოებაა. მაგრამ ბუნებას მისთვის არ დაუდგენია საკვების მოპოვების წესი. მას მზამზარეული სახით არ მიეწოდება თავისი უამრავი მოთხოვნილების დაკმაყოფილების საშუალებები. პიროვნული გონი უნდა იყოს შემოქმედებითი იარაღი ამ მოთხოვნილებათა დასაკმაყოფილებლად. თუ ადამიანი მონადირეობის გზით იკმაყოფილებს საკვების მოთხოვნილებას, ის ქმნის მშვილდ-ისარს, თოფს, თუ მიწათმოქმედებით — ზარს, ნამგალს, თოხს, თუ შეთევზვით — ანკესს, ბადეს. პერსონალური გონი შემოქმედებითია — ის ფიქრობს, აზროვნებს, იღებს გადაწყვეტილებებს, ახორციელებს თავის ჩანაფიქრებს. ასე იქმნება მეორე, ბუნებისაგან განსხვავებული სამყარო — კულტურა. კულტურა, ამ სიტყვის ფართო მნიშვნელობით, არის ყოველივე იმის ერთობლიობა, რაც ადამიანის გონის მიერაა შექმნილი, მაშინ, როდესაც, ბუნების საგნები ადამიანის ნება-სურვილისაგან დამოუკიდებლად, თავისთავად არსებობენ (სიტყვა „კულტურა“ სხვადასხვა მნიშვნელობის მქონეა, მას ვიწრო მნიშვნელობითაც ხმარობენ).

არ არსებობს კულტურას სავსებით მოკლებული ადამიანი. თვით ბარბაროსობის, ველურობის დამადასტურებელ ეპოქებშიც არის კულტურა, მხოლოდ, რასაკვირველია, დაბალი დონის. კულტურის გარეშე ადამიანი ვიტალობას ვერ შეინარჩუნებს.

გონი ძალზე ბევრ რამეს ქმნის, ბევრ რამეს უმატებს ბუნებას. კულტურის (ფართო მნიშვნელობით) მოვლენებია ჩანგალიც და დანაც, მითიც და რელიგიაც, ენაც და ზნე-ჩვეულებაც, მორალიც და მეცნიერებაც, სამართალიც და ხელოვნებაც. ბუნება არ გვეუბნება იმას, თუ როგორი სახელმწიფო უნდა ვაშენოთ ჩვენ — მეფე უნდა განაგებდეს საზოგადოებას თუ დემოკრატია უნდა დამყარდეს. ბუნება არაფერს არ გვატყობინებს ჩვენი ოჯახის სტრუქტურაზე, განათლების სისტემაზე, საერთოდ ჩვენი ცხოვრების წესზე. სადაც ბუნება დუმს, იქ კულტურის ფენომენების შექმნის მეშვეობით გონმა უნდა ილაპარაკოს.

კულტურის საგნებს ქმნის ადამიანი, სუბიექტი. ამიტომ ხშირად კულტურა [illegible] შეჰყავთ, [illegible]. სინამდვილეში კულტურა არც სუბიექტურია [illegible]. ის ეკუთვნის ყოფიერების [illegible] თავისებურ სახეობას. კულტურის საგანი, მართალია, სუბიექტში წარმოიქმნება და ამდენად, დაკავშირებულია სუბიექტის ფსიქიკასთან, მაგრამ სუბიექტური, ინდივიდუალური მხოლოდ მაშინ იქცევა კულტურის ფაქტად, როცა კარგავს თავის სუბიექტურობას, ინდივიდუალურობას და გადაიქცევა ობიექტურად, ზეინდივიდუალურად. გალაკტიონმა შექმნა „ეფემერა“, ის თავდაპირველად მხოლოდ გალაკტიონს ეკუთვნოდა. შემდგომში „ეფემერა“ კულტურის ფაქტად იქცევა, გალაკტიონი კვდება, „ეფემერა“ კი რჩება.

როგორც ჩანს, კულტურის ფენომენს გააჩნია გარკვეული სახის ობიექტურობა: ყოველი ადამიანი მას ისე ითვისებს, როგორც ბუნების საგანს. კულტურის საგნები მე უნდა შევისწავლო, გავითავისო, ავითვისო, ასეთია ჩემი დამოკიდებულება ენასთან, მორალთან, ხელოვნებასთან, მსოფლმხედველობასთან, ქცევებთან. ასეთია ჩემი მიმართება კულტურის საგნებთან საერთოდ — ისინი მე გარედან მეძლევიან, ისევე, როგორც ბუნების საგნები — ქვა, მცენარე, ცხოველი. ათვისების თვალსაზრისით არ არსებობს არავითარი განსხვავება ბუნების საგნებსა და კულტურის საგნებს შორის. მათ აქვთ ჩემგან დამოუკიდებელი არსებობა, საკუთარი კანონები, საკუთარი სხეული, საკუთარი მოთხოვნილებანი.

მაგრამ მცდარი იქნება ის, ვინც კულტურის საგნების ობიექტურობას ბუნების საგნების ობიექტურობასთან გააიგივებს. „ეფემერა“ როგორც კულტურის საგანი ასათვისებელია, ოღონდ მისი შემქმნელია არა ბუნება, არამედ გალაკტიონ ტაბიძე, ადამიანის გონი. კულტურა ობიექტური გონია და არა ბუნების ობიექტური საგანი, ნივთი.

ობიექტური გონი ადამიანის შექმნილია, მაგრამ, მეორე მხრივ, იგი ადამიანის განმსაზღვრელიცაა: როგორიცაა ობიექტური გონი, ისეთივეა ადამიანი. ადამიანი შემქმნელიცაა და შექმნილიც, განმსაზღვრელიც და განსაზღვრულიც. ადამიანი ქმნის ენას, ენა კი ადამიანს. ადამიანის გონი ქმნის კულტურას, კულტურა კი — ადამიანს.

ზოგადი კულტურა არსებობს კონკრეტული კულტურების სახით. ჩვენ ვიცნობთ ქართულ, რუსულ, გერმანულ, ფრანგულ, ესპანურ და ა.შ. კულტურებს. ქართველი გერმანელისაგან, პირველყოვლისა, იმით განსხვავდება, რომ ის ქართული კულტურის თავისებურებებითაა განსაზღვრული. ქართველს ქართული ობიექტური კულტურა აქვს ათვისებული. ქართველი ქართული კულტურის შვილია, გერმანელი — გერმანულისა, რუსი — რუსულისა. ამ შემთხვევაში ეროვნულ განსხვავებას ქმნის კულტურის თავისებურება და არა რასის — მაგალითად, კანის ფერის — ბიოლოგიური თავისებურება. ერი კულტურის ფენომენია და არა ბიოლოგიის ფენომენი.

ეროვნული კულტურა ისტორიულია, ცვალებადია, თანდათან ვითარდება, მრავალფეროვანი ხდება. ბევრი რამ, რაც ძველმა თაობამ მიიღო, ახლის მიერ უარიყოფა. ბევრი რამ მემკვიდრეობით გადაეცემა ახალ თაობებს. კულტურის სფეროში მემკვიდრეობის გადაცემის ბიოლოგიურისაგან განსხვავებული ფორმა არსებობს. კულტურა ისტორიულია, ცვალებადია, ასევე ცვალებადია მისი სარჩე — ადამიანი.

ახლა შეიძლება ამომწურავი პასუხი გავცეთ იმ კითხვას, რომელიც დასაწყისში დავსვით: ადამიანი არსებითად ცვალებადია, ისტორიულია სწორედ იმიტომ, რომ ის მხოლოდ ბუნების შვილი კი არ არის, არამედ კულტურის შვილიცაა. კულტურის შინაარსი მუდმივ ცვალებადობაშია, ამიტომ ადამიანიც არსებითად იცვლება: ავთანდილი ვერ ჩაჯდებოდა მატარებელში, თანამედროვე ადამიანი კი მატარებელშიც ჯდება და თვითმფრინავშიც.

ისმის კითხვა: ადამიანი ცვალებადია, ისტორიულია, მისი მუდმივად განახლებადია, მაგრამ ხომ შეიძლება ამ ცვალებადობაში უცვლელის არსებობა? ადამიანი ხომ სწორედ ადამიანია და არა ნიანგი ან ვირთხა? რა არის ეს უცვლელი?

ადამიანის შინაარსი იცვლება — ამ აზრით ადამიანი ცხოველთან შედარებით არსებითად ცვალებადია. მაგრამ ადამიანს შინაარსის გარდა აქვს ფორმაც, კერძოდ, თავისი სტრუქტურა, აღნაგობა. სადაც და როცა არ უნდა იყოს, ის ყოველთვის არის სხეულის, სიცოცხლის, ფსიქიკის და გონის მთლიანობა. ამ ოთხი „სართულის“ გარეშე ადამიანი არ არსებობს. ადამიანი არის ფსიქიკითა და გონით დაჯილდოებული ცოცხალი სხეული.

თამაზ ბუაჩიძე

ლია სტურუა

* * *

თეთრი იქნება შენი სიკვდილი.
მაქმანის ფარდები
საგანგებოდ ღია ფანჯარაზე,
პირდაპირ, შენი ოთახიანად
                    გაფრინდება.
ზემოდან ყველაფერი
სხვანაირად ჩანს:
ხეებს მიწაზე უვარდებათ
ავხორცული ჩრდილები,
ქარი ვარდების სულებს მოაფრიალებს
პეპლების გუმბათით თავდახურულებს,
ასეთი პატარა ეკლესიებით
სავსეა ცა,
შენ, კიდევ, ლექსის რამდენიმე
ვერცხლისფერი სტროფი მოგაქვს
და ეს გამძიმებს,
რადგან, ქართულში, მაინც,
ბევრი თანხმოვანია
და მარტო ხმოვნების
ლურჯ ენაზე ვიღაც გეკითხება,
რა არის შენი ბოლო სურვილი.
— კრავი შევაგდო მგლების
                    ხროვაში
და ენათესავოთ მათ
ერთმანეთის ნერწყვი!
უყვირს: — რატომ აღარ ეშვებიან
ადამიანები ამ უტოპიას?
მე კი ვიცი, რომ ამის
თქმის მერე, ამოვისუნთქავ
და ფრინველად ვიქცევი
(კიდევ ერთი უნიადაგობა)
და ისე განათდება მკრთალი მაქმანი,
თითქოს, წმინდანის ყელზე დაეფინა...

ზამთრის მოახლოვება

კვდება ზაფხული
ცაში ადის მისი სული —
პეპლების ოქროს ძეწკვი,
მიუხედავად იმისა, რომ
კითხვა რა-ზე პასუხობს
გრამატიკის სახელმძღვანელოში
და ისევე იოლია მისი მოკვლა,
როგორც გაბრაზებულ გუნებაზე
სამის დამტვრევა,
მაგრამ ისეთი შემზარავი,
თითქოს, შავ მიწას
ვარაყი აგლიჯეს...
ზამთარიც უცებ დგება,
ელვერების დაუხარჯავად,
სიცხემ რომ სარკეში ჩაიხედოს
და შუშას ყვავილები
ეჭიროს ხელში.
ჯერ ინისფერი თმა მიქრება,
მერე გულის ცეცხლი,
მერე ტვინიდან ტერფებში
ჩაგზავნილი იმპულსი მოძრაობის,
მზის სახე მავიწყდება,
როგორც მკვდარი მშობლების...
ისინი სითბოში, მაინც, მოკვდნენ
და, რაც მთავარია, არ უნახავთ
ონკანიდან წყლის ნაცვლად წამოსული
მკვდრადშობილი მარილის ბავშვები...
დაჭირხლული პეპელა ამოფრინდება
ჩემი ტანიდან, ღმერთო,
დედაჩემის უსამკაულო,
საწყალ მკერდზე დააბნიე იგი
                    მარგალიტივით...

„დილას ვაშლი — გულზე ვარდი“

როცა ლოგინი ისეთი უძილოა,
თითქოს ჰინჯარში წევხარ,
ისლა დაგრჩენია,
ღამის უხილავი ნახვრეტიდან
პრიჭინობელა ამოიყვანო,
რომელსაც სპილენძის საყვირი
უდევს პირში
და ძილი გაუფრთხო ყველას,
ვინც ღამის ლურჯ
ლოგინში წევს —
ხავერდოვნების მონებს,
ტკბილი ფლავისგან
ძეგლების ამგებთ,
რომელთა სიზმარში
ანგელოზები დაქრიან
ფეხების ცისფერ ღეროებზე
და თოვს თეთრი, ტკბილი,
მარცვალი ბრინჯი.
ასეთი სამოთხიდან გამოგდებულები,
ას თვალს და ას ყურს გამოიბამენ
და ჭრიჭინობელებს დაგიხოცავენ.
სახმო ხიმებს გადაუჭრიან ღამეს.
მაგრამ სად წავა
არარსებული საყვირებიდან ამოფრენილი
ნოტები?
ალბათ, მუდმივი ტკივილისგან
ყველაზე მკაფიოდ არსებულ
შენს შუბლს მოაგნებენ...
სპილენძის მუსიკა თავში,
ჰინჯრის ქვეშაგები
როდის გათენდება?
ვაშლს, მაინც, მოგაწვდიდეს ვინმე,
რადგანაც დილას ვაშლის ჭამა
ძალიან გავს
გულზე ვარდის დაცემას...

უკანასკნელი მეტაფორა

არავითარი სიმკვეთრეები აღარ მიზდა;
არც ზამთარი — მარმარილოს პართენონი,
აღარც ზაფხული —
ნარინჯისფერი პეპლების ხვავი,
არც მათ შორის ამოშენებული
ცხრა მთის გადალახვა,
რომელიც, მხოლოდ, მეტაფორას შეეძლო.
მეტაფორა ახლა იმეთივე მკრეხელობაა,
როგორც ფარშავანგის სიარული
ღარიბ, უბრალო ეზოში,
ან მზის თვალებში ჩახედვა,
რასაც სრული სიბრმავე მოჰყვება...
მინდა ვიჯდე ჭეჭიმგადაკრულ ტახტზე,
გარშემო უამრავი ბალიში ეყაროს
თავისთვის, იდაყვებისთვის, ზურგისთვის,
ძველი სავარძელი რომ ზამბარებს ამოყრის,
იმდენად, ხორცზე მეტი ძვლებისთვის
და არა ნერვებაწეწილი კაფკას,
არამედ მდორე ჰომეროსს ვკითხულობდე...
ვიღაცას მოქონდეს
მლაშე ყველი და ტკბილი ჩაი,
ჭადის სიტკბოზე ვოცნებობდე,
როგორც დღესასწაულზე...
ეს, ვიღაცის, მზრუნველი ხელი
უნდა ცეცხლისგან თბილი იყოს
და მარწუხებს კი არ მიჰერდეს,
ოდნავ მეხებოდეს...
სიკვდილისაც მეშინია,
შავი იქნება ის, თუ ელვარე,
ვერ შევხვდები მას
იასამნის ყვავილებით
იქნებ, იგივე თბილმა ხელმა
სინათლესავით გამომრთოს
ჩუმი ტკაცუნით,
როგორც ძვლები ტკაცუნობენ
უხერხული მოძრაობისას...
ჩემი ბოლო მეტაფორა,
ღარიბი, დროის შესაფერისი...

მთვარის სონატა

ვინც ვერ ხედავს მუსიკას,
ისეთ უსაზღვროს,
რომ შეიძლება, როიალიდანაც
                    გადმოვიდეს,
ხელი თუ არ შეუშვირე,
ვისაც არ დაეფინება
მისი თეთრი ჩრდილი,
ბევრს ვერაფერს გაიგებს
                    ცხოვრებაში
სასაუბრო ენის გარდა,
ან ხუთ სანოტო ხაზში
ჩატეული სიმღერის...
ყრუ კაცი კი
როგორ წერს მუსიკას?
ორკესტრის ფეხთით წვება
და ბგერები ბალახებივით ჩხვლეტენ:
ერთი წმინდა ნემსი — ვიოლინო,
კლარნეტი — ყელზე შუშის მძივები,
ხოლო დანაყილ მინაზე წოლა
უკვე ტკივილი, უკვე ორკესტრი,
რომელიც, შეიძლება სისხლისგან დაიცალოს,
ფლაყოლეტების ნახვრეტებში გაჟონოს,
რაიმე მოხაზულობა
თუ არ მოუძებნე,
მაგალითად, სონატის...
შელოცვა უბირი კაცის წინააღმდეგ,
რომელიც ფიქრობს:
— რატომ იგონებენ ადამიანები
ამდენ უკუღმართობას,
იმის ნაცვლად, რომ
ყველასთვის გასაგები
სიტყვები თქვან,
ან სანოტო სისტემაში ჩატეული
მარტივი მელოდია იმღერონ?
მთვარის სონატა —
ყელზე შუშის მძივები...
. . . .

წიაღიდან ვღაღადებ ანუ თანაგრძნობის ამაო ძიებაში

> თუ რაიმე გაგიჭირდა, მაშინვე,
> ერთი გამდიდრებული კაცი კი არა,
> მომხვეჭელობის გულცივი კედელი
> აღიმართება შენს წინაში.
> საქართველოში!!!

გახამებული ლოგინივით
ცივი სახე აქვს კაცს,
რომელსაც ველაპარაკები
და იმედებული ვარ,
ჩემი ყელის ოქრო დავანახო
ხვედრიანი სიტყვებიდან
სიტყვებს კიდევ შერჩათ
ცეცხლის ნაშთი,
რადგანაც სახლზე ვლაპარაკობ,
სადაც ახლა ქარი ცხოვრობს
და სიბნელის თმებზე ჩამოკიდებული
ღმერთები...
ჩემი ქართული ისე განსხვავდება
მისი ქართულისაგან,
როგორც ორი სხვადასხვა ენა
და ლათინურად ვეუბნები:
.... De profundis clamavi
თითქოს, ეკლესიაში ვლოცულობ
სინამდვილეში კი ეს
მწარე და დატანჯული სიტყვებია.
კაცის სახე უფრო ცივდება.
ნუთუ, არასდროს,
არცერთ ქალს
მის ლოგინზე
ვარდები არ მოუბნევია,
მას კი ისე არ შეუხედავს,
თითქოს ორი ქვა
დაადეს თვალებზე
და ტკივილიდან გამოიხედა?
საუბარს ვამთავრებ გაუგებარი ფრაზით,
რომელიც ნიშნავს:
— წიაღიდან ვღაღადებ!
უფსკრულიდან, ქვესკნელიდან
და ჩემი, მითუმეტეს,
არავის ესმის...

15 ივნისი, 1996 წ.

ზაზა თვარაძე

სალომე

სალომე რედაქციაში მუშაობდა, რუსთაველის მეტროს ახლოს, ზანდუკელის ქუჩაზე. 1994 წლის ზამთარში რედაქციაში საქმე არ ჰქონდათ — უქაღალდობის გამო. თანამშრომლები მაინც დადიოდნენ და კარტის თამაშში გაჰყავდათ დრო. ერთ დღეს სალომემ ზედიზედ სამი პარტია მოიგო. თამაშში მისი პარტნიორი იყო ნიკო, რომელიც ამავე დროს ბევრს სვამდა. გვერდზე არყის ბოთლი მოედგა და ყოველი პულკის მერე თითო ჭიქას გადაკრავდა ხოლმე. ნისლიანი დღე იყო. ციოდა. ჰაერში მძიმედ დაფრინავდნენ დიდი თეთრი ჩიტები. ნიკო, როგორც თვითონ ამბობდა, ძვლების გასათბობად სვამდა, მაგრამ ბოლოს ძლიერ გამოთვრა. სალომეს გაცილება აიხირა. სალომე უარზე იდგა, მაგრამ ნიკომ თავისი გაიტანა.

რედაქციიდან რომ გამოვიდნენ, უკვე ბნელოდა. ჰაერი ნისლის უწვრილესი წვეთებით იყო სავსე. პალტოებში შეფუთნული თანამშრომლები ზანდუკელის ქუჩით დაეშვნენ გამზირისაკენ. რამდენიმე მათგანი მეტროში ჩავიდა, ნიკო და სალომე კი ფეხით გაუყვნენ გზას. სალომე ოპერის პირდაპირ ცხოვრობდა. იგი იყო ორმოციოდე წლის ტანდაბალი სიმპათიური ქალი. ჰყავდა გათხოვილი ქალიშვილი, რომელიც ფეხმძიმედ იყო და იმჟამად დედასთან ცხოვრობდა.

ნიკო და სალომე სწრაფი ნაბიჯით გაუყვნენ გამზირს. ნიკოს, რომელიც სალომეზე შვიდი წლით იყო უმცროსი, უყვარდა სმა, დათრობა და ლაპარაკი. ახლაც იგი პალტოგადაღეღილი მიდიოდა, სიცივეს აინუნშიც არ აგდებდა და გაუთავებლად ლაპარაკობდა. იგი უყვებოდა სალომეს, თუ რა სიზმრები ესიზმრებოდა ბავშვობისას, ოთხი წლის ასაკში. ეს იყო საშინელი და გამოუვალი სიზმრები. ერთ მათგანში ფიგურირებდა ზანტად მოძრავი, თითქოს მინისგან გაკეთებული ძაღლი, რომელიც მოჩვენებასავით დასდევდა ნიკოს. მეორეში — სახეზე ტყავგადაცლილი, წითელ ხორცისსახიანი კაცი, რომელიც სიბნელეში იდგა და თვალჩაციებით უყურებდა. სალომე უსმენდა, და ფიქრობდა, რომ როგორც ჩანს ნიკოს რაღაც სიმძიმე აწვა გულზე, თორემ როგორ შეიძლებოდა მარტოს დაელია იმდენი არაყი.

სადარბაზოსთან რომ მივიდნენ, ნიკო უცებ რაღაცნაირად დაიღალა თუ დაიცალა. დადუმდა. მხრები ჩამოყარა. პალტო ცალ ღილზე შეიკრა.

— დიდი მადლობა, ნიკო. იცოდე, პირდაპირ სახლში წადი! — უთხრა სალომემ. ნიკომ რაღაც ჩაიბუტბუტა და თავი დაუქნია — თითქოს ლაპარაკი აღარც კი შეეძლო. სალომემ სადარბაზო აირბინა — მისი ორი დიდი და მაღალჭერიანი ოთახი ზედ ლალიძის მაღაზიის თავზე მდებარეობდა. უხაროდა, რომ სახლში დაბრუნდა. აქ მას ელოდა შვილი. პალტო გაიძრო, ტანსაცმელი გამოიცვალა და ელექტროღუმელი ჩართო. ციოდა, შიოდა. პირველად სამზარეულოში შევიდა. წვნიანის ქვაბი და ჩაიდანი გაზზე შემოდგა. მისი ქალიშვილი თავის ოთახში იწვა და წიგნს კითხულობდა.

— შეჭამ რამეს? — გასძახა სალომემ.

— მე უკვე ვისადილე, სალომე. სად იყავი ამდენი ხანი?!

— რედაქციაში. კარტს ვთამაშობდი. ოთხასი მანეთი მოვიგე.

აქ სალომეს გაახსენდა ნიკო, რომელმაც იგი სახლამდე მოაცილა. გადაწყვიტა შეემოწმებინა, — წავიდა თუ არა უკვე სახლში. ნიკო მთვრალი იყო და სალომეს ეშინოდა, რამე ხიფათს არ გადაჰყროდა. სალომეს ვერ გაეგო, როგორ შეიძლებოდა, კაცს ამდენი არაყი დაელია, ისიც — მარტოს. ფანჯარასთან მივიდა. დარაბები გამოაღო. სიბნელეში გადაიხედა. მისი სახლის წინ ნიკო აღარ ჩანდა, მაგრამ ქუჩის მოპირდაპირე მხარეს, ოპერის ბაღში, ბუნდოვნად გაარჩია სკამზე მწოლიარე კაცი, რომელსაც ნიკოს მსგავსი პალტო ეცვა.

„ვაითუ ეს ნიკოა, — გაიფიქრა სალომემ, — იქნებ მთვრალს მეტრომდე მისვლა დაეზარა და აქ წამოწვა. მე რომ მომაცილა, მგონი, უკვე ეძინებოდა".

ფანჯარაც გამოაღო, გადაიხარა და სცადა უფრო კარგად შეეთვალიერებინა სკამზე მწოლარე. მაგრამ სიბნელესა და ნისლში ვერაფერი გაარჩია. ნიავმა დაუბერა. მისი ფანჯრის წინ ალმართულ ჭადრებზე ხმელი ფოთლები შეირხა. ქუჩაზე ხიხინით ჩაიქროლა ერთადერთმა მანქანამ. ოპერის ბაღის წინ, წყლის სოკოდან წყალი მძლავრ ნაკადად ამოდიოდა. კარგად ესმოდა წყლის ჩუხჩუხი.

სალომემ ფანჯარა ჩარაზა, პალტო მოისხა და სახლიდან გავიდა. უნდოდა შეემოწმებინა — მართლა ნიკო იყო თუ არა ის მძინარე.

— მე ახლავე ამოვალ. კარს გარედან ჩავკეტავ! — გასძახა შვილს.

ქუჩაში თითქოს იმდენად აღარ ციოდა. სწრაფი ნაბიჯით გადაჭრა ასფალტის დათრთვილული ზედაპირი. უკან პატარა ნაფეხურები რჩებოდა. ოპერის ბაღში შავად ალმართულიყვნენ სუბტროპიკული ბუჩქები. მათ შორის კვარცხლბეკზე ამოზრდილიყო აკაკის ბიუსტი. სალომე მიუახლოვდა მძინარეს — კაცს პოზა არ შეეცვალა, მარცხენა გვერდზე იწვა, პალტოს საყელოში ღრმად ჩამალული თავი მკლავზე ედო. ეტყობოდა, ეძინა. სალომემ გადაწყვიტა ახლოს მისულიყო და სახეზე დაეხედა — თუკი ეს მართლაც ნიკო აღმოჩნდებოდა, გააღვიძებდა და ურჩევდა სახლში წასულიყო, თორემ გაცივდებოდა ამ ყინვაში. მთვრალი, თანაც მძინარე, ვერც კი იგრძნობდა გაციებას. შეიძლება ფილტვების ანთებაც დამართნოდა.

სალომე მიუახლოვდა მძინარეს და უეცრად თვალის კუთხით, იქვე მარცხნივ, შენიშნა — რაღაც შეირხა. შემკრთალმა სწრაფად გაიხედა იქით. დიდი ბუჩქის უკან, ძელსკამზე, ბავშვი იწვა. ეს იყო 4-5 წლის ბიჭი. ჩაცმუნძილი ტანსაცმლითა და ძველი ქუდით მობუზული იწვა და თვალს არ აშორებდა სალომეს. ვისი იყო ეს ბიჭყალი?! სალომეს შეებრალა. მძინარე კაცს თავი ანება და ბავშვს მიუახლოვდა.

— ვისი ხარ, ბიჭიკო? — ჰკითხა მოფერებით ხმით.

მაგრამ ბიჭი უხმოდ იწვა. მხოლოდ ცახცახებდა და თვალს არ აშორებდა.

— დედა გყავს? — ჰკითხა ისევ სალომემ.

პასუხი არ იყო.

— სად ცხოვრობ, გენაცვალე?

პასუხი არა და არ იყო.

სალომეს შეეცოდა აკანკალებული ბავშვი. დაიხარა და, თუმცა იგი საკმაოდ ჭუჭყიანი იყო, სცადა ხელში აეყვანა. ბავშვი არც შერხეულა. მხოლოდ უყურებდა და ცახცახებდა. ძალიან ძნელია უძრავი სხეულის ხელში აყვანა. სალომემ ეს ვერ მოახერხა. თავი ანება და სახეში ჩააცქერდა. შეკრთა. ეს იყო საოცრად მახინჯი, დაუბანელი ბავშვი. მაგრამ მერე რა, რომ მახინჯი იყო? — მისი მიტოვება მაინც არ შეიძლებოდა.

— მითხარი, გენაცვალე, სად ცხოვრობ და სახლში წაგიყვან. ჰა, მითხარი, სად არიან შენი დედიკო და მამიკო!

ბავშვი ცახცახებდა და ამოჰყურებდა. და უეცრად სალომე მიხვდა, რომ ბავშვს სიცივე არ აცახცახებდა. არა. იგი შეშინებული იყო. ძალიან შეშინებული.

— რისი გეშინია? — ჰკითხა სალომემ, რომელსაც მისი საცოდაობით გული მოეწურა.

ბავშვი ხმას არ იღებდა.

სალომე გულკეთილი ქალი იყო. ეს ბავშვი — ასეთი მახინჯი და ჭუჭყიანი — მას არ შეზიზღებია. ხელი გაიწოდა და თითები ლოყაზე ჩამოუსვა.

— ნუ გეშინია, ბიჭიკო. აქ არაფერი გემუქრება. მითხარი სად ცხოვრობ და წაგიყვან. თუ გინდა, ჩემს სახლში მიგიყვან და იქ დაგაძინებ.

— არ მინდა! — ჩუმად თქვა ბავშვმა. მისი ხმა წვრილი იყო და მოცახცახე. ამ ხმის გაგონებაზე სალომეს გული შეეკუმშა და რაღაც ბუნდოვნად მოაგონდა — თითქოს თავისი ბავშვობის რომელიღაც დავიწყებული ამბავი.

— მაშინ მითხარი სად ცხოვრობ და მიგიყვან — უთხრა ალერსით.

— არ ვიცი, — თქვა ბავშვმა, ისეთი ინტონაციით, თითქოს რაღაცის რცხვენოდა.

— დედა გყავს?

— არ ვიცი.

— მამაც არა გყავს?!

— არ ვიცი.

— სახლი თუ გაქვს? ახლობელი არავინ გყავს?!

— არ ვიცი.

ბიჭი არც პოზას იცვლიდა, არც ინტონაციას. იგი ლაპარაკობდა ერთსა და იმავე ჩურჩულით.

სხლი თანდათან გახშირდა. ზევიდან თოვლისა თუ წვიმის წვრილი წვეთების ცვენა დაიწყო.

— აქ რატომ წევხარ? ვინმეს ელოდები?

— არა. — წვრილი ხმით დაიჩურჩულა ბავშვმა.

— აბა, რატომ შემოხვედი ამ ბაღში? აქ წოლა არ შეიძლება. ყინვაა. გაცივდები და ავად გახდები. მერე წამალს დაგალევინებენ — წარბშეკვრით, ვითომ სიმკაცრით უთხრა სალომემ.

— არ მინდა წამალი.

— მაშინ ნუ წევხარ აქ! ადექი და სახლში წაგიყვან. რატომ შემოხვედი ამ ბაღში?

— შემეშინდა, — ჩუმად თქვა ბავშვმა. იგი ისევ ცახცახებდა.

— რისი შეგეშინდა?

— ძაღლის.

— სად იყო ძაღლი?

— იქ, ქუჩაში.

— დაგიყეფა?

— არა, არ ვიცი.

— აბა, რატომ შეგეშინდა?

— მიყურებდა და ჩემსკენ მოდიოდა. მე შემეშინდა და გამოვიქეცი. ისიც წამომყვა. ოღონდ ძალიან ნელა მოდის.

— მერე მაგან შეგაშინა? ის ძაღლი აქ არ არის. აბა სად არის აქ ძაღლი? — სალომემ მხნედ მიმოიხედა, — ალბათ უკვე სხვაგან წავიდა.

— არ წასულა. ნელა მოდის და მალე აქ მოვა, — თქვა ბავშვმა.

— ხოდა ადექი და წამოდი. თუ მოვა, მოვიდეს. აქ არავინ დახვდება. — სალომემ ცალი თვალით მძინარე კაცს გახედა — იგი არ ინძრეოდა.

— სად წამოვიდე?

— სახლში.

— სახლშიც მოვა და იქ შემჭამს. — ბიჭმა თვალები დახუჭა. მერე ისევ გაახილა.

— სახლში ვერ მოგაგნებს.

— მომაგნებს. ის ნამდვილი ძაღლი არ არის.

— აბა რა არის?

— მინისგან არის გაკეთებული. ძალიან ცივია.

სალომეს გაეცინა.

— რას ამბობ! მინის ძაღლი სად გაგონილა?! აბა მალე ადექი და წავიდეთ!

— სად?

— ჩემს სახლში.

— იქაც მოვა.

— მოვა და მოვიდეს. კარს არ გავუღებთ.

— თვითონ გააღებს — დაიჩურჩულა ბავშვმა. გაფართოებულ თვალებს სალომეს არ აშორებდა.

— ვერ გააღებს. ჩემი კარი რკინისაა. ორმაგი გასაღებით იკეტება.

— მაინც გააღებს.

სალომემ დაბნეულად მიმოიხედა. დაინახა — სკამზე მწოლარე კაცს პალტოს საყელო გადასწეოდა. მაინც ვერ გაარჩია, ეს მართლა ნიკო იყო თუ არა. ალბათ მაინც ნიკო იყო. ფეხსაცმელი და შარვალიც ნიკოსნაირი ეცვა. ისევ ბავშვს მიუბრუნდა.

— თუ გინდა აგერ იმ ბიძიას გავაღვიძებ და გააგდებს იმ შენს ძაღლს.

— არ მინდა, — თქვა ბავშვმა. მძინარე კაცისკენ არც გაუხედია.

— რატომ?

— ვერ გააგდებს.

— გააგდებს.

— ვერა. ძაღლი მაგასაც შეჭამს.

სალომეს გაეცინა.

— რა გახდა ეგ შენი ძაღლი! სახლში ერთი დიდი ჯოხი მაქვს, თუ მოვა, ისე ჩავცხებ, რომ თვალებიდან სულ ნაპერწკლები გადმოსცვივა.

— მაშინ იმისი პატრონი მოვა, — თქვა ბავშვმა და უფრო მოიბუზა.

— იმისი პატრონი ვინ არის? იმასაც იცნობ? შენი მეზობელია?

— არა.

— აბა საიდან იცნობ?

— ქუჩაში შემხვდა. იდგა და მიყურებდა. მე შემეშინდა და გამოვიქეცი.

— რამ შეგაშინა, ასე საშიში კაცია?

— ძალიან საშიშია. თავზე კანი არა აქვს. ხორცივით წითელია. ის ხორცისგან არის გაკეთებული.

სალომე შეკრთა.

— წამოდი, მილიციაში წავიდეთ. იქ ვერავინ გაგიბედავს ხელს. დედას და მამასაც გამოაძებნინებენ და იქ მოგიყვანენ.

— არ მინდა მილიციაში.

— რატომ?

— იმიტომ, რომ ძაღლი იმათაც შეჭამს.

თავგზააბნეული სალომე სწრაფად მიტრიალდა, მძინარე კაცს მივარდა, სახეში ჩახედა. — ეს მართლაც ნიკო იყო. თვალები უცნაურად აეტრიალებინა, თვალის ღრიჭოებს შორის მოუჩანდა თეთრი ლაბისებრი მასა, პირი ღია დარჩენოდა.

— ნიკო! ნიკო! — ჩუმი ხმით დაუძახა სალომემ.

მაგრამ ნიკო მკვდარივით უძრავად იწვა. ვერ გაიგებდი, სუნთქავდა თუ არა.

სალომემ სახეზე შეახო ხელი — ლოყა სველი ჰქონდა და ცივი. ნუთუ რამე დაემართა?

— ნიკო! — შესძახა შემკრთალმა. ნიკო არც განძრეულა.

სალომემ ბავშვს შეხედა — იგი ისევ ისე მობუზული და აკანკალებული იწვა, თვალს არ აშორებდა ქალს. უკან გაიხედა, თავისი ფანჯრებისკენ — მისი ოთახის ორი ფანჯარა თბილი შუქით ლვიოდა, მაგრამ ფანჯრების წინ ალმართული ხეები ირხეოდნენ და რაღაც უსიცოცხლო ხმებს გამოსცემდნენ. ჭადრის ფოთლები ხელების ჩრდილებივით ცახცახებდნენ შუქზე. სალომე ნელა გახწორდა. გამზირისკენ გამოიქცა. არავინ ჩანდა, არც კაცი, არც მანქანა. მერე შორს, მარჯვნივ, ფოსტის შენობასთან, პოლიციელს მოჰკრა თვალი — მაღალი ფიგურა ნისლში უძრავად ავეტილიყო.

სალომე მისკენ გაიქცა. წინ ხედავდა პოლიციელის ზურგს. იგი ქალის ფეხის ხმის გაგონებაზე არც შერხეულა.

— გამარჯობათ, — უთხრა სალომემ. იგრძნო, სიცივე ძვალრბილში გაჯდომოდა, ხმა უკანკალებდა.

პოლიციელმა ნელა მოატრიალა თავი. სალომემ თავისუფლად ამოისუნთქა — ეს იყო შავგვრემანი ულვაშიანი კაცი. იგი მდუმარედ შესცქეროდა უცნობ ქალს.

— იცით, იქ, ოპერის ბაღში, პატარა ბავშვი წევს. სიცივისაგან სულ კანკალებს. სად ცხოვრობს, არ იცის. იქნებ რამე მოუხერხოთ, არ გაიყინოს.

— როგორი ბავშვია? — ყრუ ხმით იკითხა კანონის დამცველმა.

— იცით, პატარა ბიჭია, ასე ოთხი ხუთი წლის. უპატრონოს ჰგავს. დაუ

ნელია, ჭუჭყიანი და ჩამოძენძილი ტანსაცმელი აცვია, თავზე ძველი ქუდი ახურავს.

პოლიციელმა თავი მშვიდად დააქნია. თვალებში რაღაცნაირი კმაყოფილება ენერა.

სალომემ იმედით ახედა.

— რა მოვუხერხოთ? — ჰკითხა.

— არაფერი.

— როგორ თუ არაფერი? — თქვა დაბნეულმა სალომემ. — აბა იქ ინვეს? ხომ გაიყინება? იქნებ წაგვეყვანათ განყოფილებაში, გაგვერკვიათ, ვინ არიან მაგისი მშობლები.

— ვიცი ეგ ბიჭი, მაგას მშობლები არა ჰყავს.

— მაშინ იქნებ უპატრონო ბავშვთა სახლში მივაბაროთ. თუ საჭიროა, შემეძლო რამდენიმე დღე ჩემთანაც დამეტოვებინა. სანამ ყველა ფორმალობა მოგვარდებოდა. ვაჭმევდი, დავბანდი. მაგრამ ადგილიდან ვერაფრით ავაყენე.

პოლიციელმა თავი აპათიურად გადააქნია:

— არ არის საჭირო.

— აბა, ასე ყინვაში დავაგდო ბავშვი?

— ეგ ბიჭი გონებრივად დაავადებულია. ხომ გესმით? შეშლილია. ფსიქიატრიულში უკვე იციან მაგისი ამბავი. მალე წაიყვანენ და თავისთან დააწვენენ.

— მანამდე? ხომ გაიყინება საცოდავი?

პოლიციელმა გაიღიმა. ჩაცვენილი კბილები გამოაჩინა.

— არ გაიყინება. თქვენ სადა ცხოვრობთ?

— მე აქვე ვცხოვრობ. ოპერის პირდაპირ. ლაღიძის თავზე. აგერ ჩემი ფანჯრები — სალომემ ხელი გაიშვირა თავისი სახლისკენ.

პოლიციელმა სახლს გახედა, მერე ისევ ქალზე გადაიტანა მზერა.

— წამოდით განყოფილებაში.

— რა მინდა განყოფილებაში? — შეცბა სალომე.

— უნდა გავარკვიოთ ვინა ბრძანდებით.

— როგორ! — შეჰყვირა აღშფოთებულმა სალომემ — თქვენ უნდა გაარკვიოთ მე ვინა ვარ? იქ ბავშვი იყინება, თქვენ კიდე დამდგარხართ აქ და რაღაც სისულელეს მელაპარაკებით! მე ვინა ვარ?! ვინ უნდა ვიყო?! რა, ქურდს და ბანდიტს მიგავს რამე?!

— არ ვიცი. უნდა გავარკვიოთ, სად მუშაობთ?

— სად ვმუშაობ და რედაქციაში! — ნიშნისმოგებით შესძახა სალომემ აღშფოთებას ვერ ფარავდა — რედაქციაში ვმუშაობ და იცოდეთ, თქვენი კაიკაცობის ამბავს მთელს ქვეყანას მოვდებ! დიახ, ასე ვიზამ! პირობას გაძლევთ. ახე მოვიქცევი თქვე... თქვე... იქ ბავშვი იყინება, ეს კი დამდგარა და ყურსაც არ იბერტყავს! ეს არის თქვენი პოლიცია?! ეს არის თქვენი ადამიანობა?! ტელერადიოდეპარტამენტის თავმჯდომარე ჩემი ბიძაშვილია! იცოდეთ, მთელი ქვეყნის წინაშე მოგიწევთ პასუხისგება! — შესძახა მან, თან გამგმირავი მზერით აპყურებდა კანონის დამცველს.

პოლიციელმა შეშფოთებით მიმოიხედა. ცალი ხელი ლაბადის ჯიბიდან ამოიღო, ულვაშიდან ნამის მბზინავი წვეთები მოიშორა. ნისლში მისი შეშუპებული სახე სანთლისგან გამოქნილს ჰგავდა.

— დამშვიდდით ქალბატონო, დამშვიდდით! ხომ გითხარით, ფსიქიატრიულში უკვე იციან მაგ ბავშვის შესახებ. მოვლენ და წაიყვანენ. შეგიძლიათ თქვენ თვითონ დაესწროთ პროცედურას. შეგიძლიათ პრესაშიც გააშუქოთ — ჩვენ არაფრის არ გვეშინია.

სალომემ ზიზღით ახედა პოლიციელს, უსიტყვოდ შებრუნდა და ბაღისკენ გაემართა. ბრაზისა და სიცივისაგან სულმთლად ცახცახებდა.

ღამდებოდა. უფრო და უფრო ღამდებოდა. ნისლიც სქელდებოდა, რძესავით დედდებოდა და თეთრდებოდა. სალომე სწრაფი ნაბიჯით მიუახლოვდა იმ ადგილს, სადაც ბავშვი ინვა. აქ აღარავინ ჩანდა. მხოლოდ მეორე ძელსკამზე გულაღმა ამობრუნებულიყო მძინარე კაცი.

— ბიჭი! ბიჭი! — დაიძახა სალომემ და მიმოიხედა. მისი ხმა უსუსურად მიენარცხა ოპერის შენობის ყრუ კედელს. ოპერის ბაღში მდგარი კვიპაროსი ოდნავშესამჩნევად ირხეოდა. აუზში თავთხელი წყალი ჩაყინულიყო. პოეტის ბიუსტს თავზე ჭირხლის თხელი ფენა გადაპფარებოდა.

— სადა ხარ, ბიჭი! ბიჭი! — დაიყვირა სალომემ.

მძინარე კაცი შეირხა. ამოიგმინა. მის გარდა ბაღში არავინ იყო.

სალომე გამზირზე გამოვარდა. აქაც არავინ ჩანდა. არც ბავშვის ნაკვალევი ჩნდა ჭირხლის თხელ ფენას. სალომე ისევ ბაღში შევიდა და მძინარეს მივარდა.

— ნიკო! გაიღვიძე, ნიკო! ნიკო! — თითებით მხარში ჩააფრინდა და აჯანჯღარებდა.

ნიკომ გაჭირვებით გაახილა თვალები. არეული, გამოთაყვანებული, თითქმის შეშლილი მზერით აპყურებდა სალომეს და ვერ ხვდებოდა, რა იყო მის თავს. მერე წამოჯდა. სახე ხელებით მოისრისა. ისევ სალომეს მიაპყრო თვალი. მის მზერაში თანდათან შენივთდა საზრისი და გახსენება.

— ოპ, სალომე! — ჩაიბურტყუნა მან. — შენ აქ რა გინდა?

— როგორ თუ რა მინდა! სადა გაქვს შენი თავი?! ადექი და წადი სახლში. გაცივდები. გაიყინები, შე მტერო!

ნიკომ უაზროდ მიმოიხედა. დაინახა სველი, ცარიელი და მდუმარე ბაღი.

— აქ რა მინდოდა? — თქვა გაოგნებულმა.

— დაგავიწყდა სახლში რომ მომაცილე? კიდევ კარგი, გადმოგხედე ფანჯრიდან, თორემ ნამდვილად გაიყინებოდი.

ნიკო წამოდგა. პალტოს ღილები ყელამდე შეიკრა. ცახცახებდა. გაყინული თითები სრულიად არ ემორჩილებოდა. თავი უკმაყოფილოდ გადააქნია.

— როგორ აცივებულა?! დიდი მადლობა, სალომე, რომ არ მიმატოვე.

— არაფრის! — სარკასტულად და თან კეთილად მიუგო სალომემ. — რას აპირებ ახლა?

— რა ვიცი. რომელი საათია. თორმეტი იქნება?

— თორმეტი ჯერ არ იქნება.

მაშინ მეტროთი წავალ.

— დროზე წადი და კიდევ სადმე არ დაიძინო.

— არა. სულ აღარ მეძინება. დიდი მადლობა, სალომე. ნახვამდის.

— ნახვამდის. ხვალ რედაქციაში მოხვალ?

— მოვალ, თუ ავად არ გავხდი.

ბაღიდან გამოვიდნენ. ნიკო უკან შებრუნდა. სკამებს გახედა.

— რომელ სკამზე მეძინა? — იკითხა დაბნეული ხმით, — იმაზე? — და ნიკაპი სკამისკენ გაიშვირა.

— არა, მეორეზე. მაგაზე ვიღაც პატარა ბიჭი ინვა.

— ვინ პატარა ბიჭი?

— არ ვიცი, ამ წუთას აქ იყო. ერთი წამით გავედი და უკვე აღარ დამხვდა.

— მე აქ არავინ დამინახავს, — თქვა ნიკომ.

— შენ რას დაინახავდი, მკვდარივით გეძინა.

— პო, მეძინა — ნიკომ დაფიქრებით ჩაღუნა თავი. უკვე სრულიად გამოფხიზლებულიყო და თითქოს რაღაცის გახსენებას ცდილობდა. — მეძინა და მესიზმრა ვითომ მკვდარი ვიყავი... თითქოს მკვდარი ვიყავი. თითქოს სხვა ქალაქში ვცხოვრობდი. იქაც ღამე იყო. სხვა მკვდრებიც იქ ცხოვრობდნენ. პო, და ყველა მკვდრები რატომღაც ბავშვები იყვნენ. თითქოს მეც ბავშვი ვიყავი, მაგრამ მკვდარი. და რაღაცას კიდევ ველოდებოდით. ესე იგი, იმის თქმა მინდა, რომ თითქოს მკვდრები ვიყავით და კიდევ მეორეჯერ ველოდებოდით სიკვდილს. თან ყველა მკვდრები რატომღაც ბავშვები ვიყავით, — იგი გაჭირვებით იგონებდა სიზმარს. სიტყვებს ძლივსძლივობით არჩევდა. — მერე აღარ მახსოვს, რა მოხდა, ან მოხდა თუ არა საერთოდ რამე. მგონი რაღაც სხვა სიზმარი დაიწყო. მაგრამ მე იმ მეორე სიზმარშიც მკვდარი ვიყავი. შეიძლება, ოპერის ბაღში რომ შემოვდიოდი, მაშინ მოვკარი თვალი იმ ბავშვს. არ მახსოვს. ალბათ იმიტომაც მესიზმრა ბავშვები. ისე, რა საოცარია, არა? ჩვენ ხომ ყოველთვის არ ვარსებობდით? როგორ შეიძლებოდა არარსებულისგან რამე წარმოქმნილიყო? საიდან გავჩნდით ამქვეყანაზე? — უაზრო ხმით წარმოთქვა მან და გამოშტერებული თვალები სალომეს მიაპყრო.

— კაი, ერთი, რას ფილოსოფოსობ! — სალომეს გაეცინა. ხელებზე დაიორთქლა — უპ, სულ გავიყინე. დროზე წადი, თორემ დაიკეტება მეტრო.

— კარგი, სალომე ნახვამდის. დიდი მადლობა.

— ნახვამდის.

ნიკო შებრუნდა და წავიდა. ჭირხლის ფენაზე ფეხი უცურავდა. მისი ფეხსაცმელები კლანჭებივით წაგრძელებულ კვალს ტოვებდნენ.

— ნიკო! — გასძახა სალომემ.

— რა იყო?

— იქით, ფოსტასთან პოლიციელი დგას. არ გაგაჩეროს. მეორე მხარეს გადადი.

— გმადლობთ! — ნიკომ მოწყვეტით აიქნია ხელი და გზა განაგრძო.

სალომემ ერთხელაც მიმოიხედა — იქნებ ის ბავშვი სადმე დაენახა. არავინ ჩანდა. მხოლოდ შორს, ნისლში, დამნვარი სასტუმროს წინ უხმაუროდ გადაირბინა მოყვითალო ძაღლმა. სალომემ ქუჩა გადაჭრა და თავის სადარბაზოს კიბეს აუყვა.

„ვაიმე, სუპი რომ ცეცხლზე დამრჩა?!“ — გაიფიქრა, როცა რკინის კარს აღებდა.

11.11. 1994 წ.

ახალი წიგნები

თუმცა ქართული მითოლოგიის შესახებ ბევრი რამ თქმულა, მაგრამ მის შესწავლას სისტემატური ხასიათი არ ჰქონია. ზურაბ კიკნაძის წიგნი „ქართული მითოლოგია, I, ჯვარი და საყმო“ ქართული მითოსის სწორედ სისტემატიზებული გამოკვლევის მეტად შთამბეჭდავ ცდას წარმოადგენს.

საინტერესო და ეფექტურია ზურაბ კიკნაძის მეთოდი — ეს არის საკვლევ ფენომენში თავისებური „გადასახლება“, ერთგვარი გარდასახვა, მითოსური ცნობიერებით შინაგანი გამსჭვალვა და მითის სამყაროს შიგნიდან დანახვა. წიგნის ავტორისთვის მითი არ არის უბრალოდ მასალა, ობიექტი, რომელსაც გარედან, შორიდან ცივად ჰვრეტს და ანაწევრებს, სქემებში მოაქცევს... მას სურს განიცადოს მითოსი, როგორც ცოცხალი რეალობა, რომელსაც თავისი შინაგანი უტყუარობა, თავისი აბსოლუტური სიმართლე აქვს. შესაბამის დროს და იქ, სადაც მითოსი ორგანულია, იგი წარმოდგება არა როგორც მხატვრული გამონაგონი ან, მითუმეტეს, ცრურწმენა, არამედ როგორც სამყაროს ბუნების და კანონზომიერების ფუნდამენტური გააზრება, გარკვეული მსოფლმხედველობა, რომელიც ჭეშმარიტებად განიცდება; ის ცნობიერად და ზნეობრივად აფუძნებს ადამიანს სამყაროში, კოსმოსს — წესრიგს ალმოაჩენინებს ადამიანს და ღირსეულ ადგილს მოუჩენს მასში; მითოსი უდებს სათავეს და აწესრიგებს ადამიანების კულტურულ თანაცხოვრებას — საზოგადოებას...

ასეა გააზრებული მითოსი ზურაბ კიკნაძის წიგნში და არამარტო გააზრებულია,

«ქართული მითოლოგია»

არამედ წარმოჩენილი, განსახიერებულიც არის — უშუალოდ და ხელშესახებად აღიქმება ქართული მითოლოგიის მდიდარი და კოლორიტული სინამდვილე. ამასთანავე, თხრობის დინამიური ხატოვანება ხელს არ უშლის ავტორს იმაში, რომ მისი ხედვა მაქსიმალურად ზუსტი და ნათელი იყოს. ხშირად მითოსის შესახებ ნააზრევი და ნაწერი უფრო ბუნდოვანია ხოლმე, ვიდრე თვით მითი. ზურაბ კიკნაძეს არიდებული აქვს ეს საფრთხე. მის მიერ შექმნილი მითოსის სურათი მკაფიოდ სტრუქტურირებულია. ამის ერთ-ერთი პირობა ისიც არის, რომ იგი მითის სინამდვილეს, უპირველეს ყოვლისა, გააზრებს, როგორც მტკიცედ ორგანიზებულ მთლიანობას, სადაც ყველაფერი ერთმანეთთან არის ბუნებრივად გადახლართული, ყველაფერი ერთმანეთს ეხატყვისება და ეხმიანება.

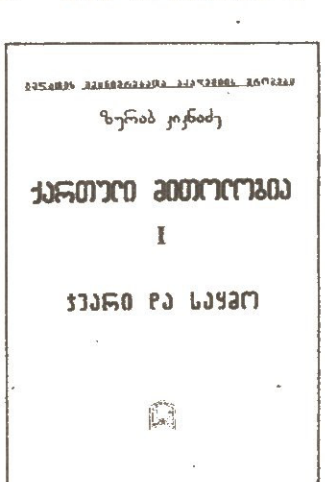
ზურაბ კიკნაძე
ქართული მითოლოგია
I
ჯვარი და საყმო

მითი ერთდროულად არის პლასტიკური, ცხოველმყოფელი პოეტურობით აღბეჭდილი და ღრმააზროვანი, არსებითი საზრისის შემცველი ფენომენი. მკვლევარის ინტუიცია და ოსტატობა ვლინდება ამ ორი პლანის შინაგანი ურთიერთმიმართების აღმოჩენაში და განათებაში. აი, ამის ერთი ნიმუში: „ხატში გაყვანით ყრმა შეიქნება თემის საკუთარი წევრი და თემის სალოცავის ყმა, ოქროს ღილი... ის ჯვარისთვის არის ღილი, რადგან ყმა თითქოს ღილივით უნდა იყოს მიკერებული კალთას შევრდომების ნიშნად... „ღილი“ მიგვანიშნებს ყმათა თანასწორობას საყმოში, რადგან ის გულისხმობს საერთო კალთას, რომელსაც აკერია ღილები. „ღილი“ ემბლემაა თანასწორობისა... ოქროს ღილთა შორის ჯვარი არავის ანებივრებს, არავის ამყოფებს ფუფუნებაში; თუ ვინმეს გამოარჩევს, ეს გამორჩეულობა უფრო ტვირთია და საკმაოდ მძიმეც, ვიდრე პრივილეგია. ჯვარი არ არჩევს ყმებს ქონებრივი ცენზის მიხედვით.“

ზურაბ კიკნაძე დაწვრილებით გადმოგვცემს ქართველ მთიელთა მითოლოგიურ წარმოდგენებს — ჯვრების საკრალურ „ისტორიას“ და მათ საკრალურ ატრიბუტებს, მათ გამაცხადებელ სახეებს... წიგნის ავტორი გვიჩვენებს, როგორ ყალიბდება ჯვრების — სიწმიდეების გარშემო მონოლითური რელიგიური საზოგადოება — საყმო.

ზურაბ კიკნაძის მიერ სისტემატიზებულ ქართულ მითოსს, ახევე მის მიერ თვალსაჩინოდ აღწერილი რელიგიური საზოგადოების ყოფიერებას დრამატიზმი მსჭვალავს. აქ ძალიან მძაფრად არის გამოხატული სიკეთისა და ბოროტების მარადიული შეხლა, ბნელი საწყისის სიძლიერე და მისი გამუდმებული სიახლოვე ადამიანების ყოფასთან, ამდენად, მისი დაძლევისთვის მუდმივად მზადყოფნის აუცილებლობაც... თითქოს ერთი ხელის გაწვდენაზეა ზეცაც და ქვესკნელიც და ადამიანს მოეთხოვება მძლავრი ნებისყოფა, გმირული სული და ძალისხმევა, რათა უშეღავათო ბრძოლაში ამარცხებდეს ბოროტებას და ამკვიდრებდეს სიკეთეს.

მათთვის, ვისთვისაც საინტერესო და დამაფიქრებელია ქართული კულტურის სიღრმისეული ძირები, ზურაბ კიკნაძის წიგნი უთუოდ მრავლისმთქმელი იქნება.

ზურაბ ვაჩნაძე

წიგნის შეძენა შეიძლება თბილისის უნივერსიტეტის ფოლკლორისტიკის კათედრაზე და გამომცემლობა „მერანის“ საფირმო მაღაზიაში.

ჟან პოლ სარტრი

დღეს, ალბათ, ძნელად მოიძებნება განათლებული ადამიანი, ვისაც არაფერი სმენია ფსიქოანალიზის შესახებ, რომლის ფუძემდებელია ავსტრიელი ფსიქიატრი და ფსიქოლოგი ზიგმუნდ ფროიდი (1856-1939).

ზიგმუნდ ფროიდის პიროვნებაზე და მის მოძღვრებაზე, როგორც დასავლეთში, ისე ჩვენშიც გავრცელებულია უამრავი ლეგენდა თუ ჭორი. დღეს გვსურს მკითხველს შევთავაზოთ ავსტრიელი მეცნიერის შესახებ შექმნილი კინოსცენარის ფრაგმენტები. სცენარის ავტორია ცნობილი ფრანგი მწერალი და მოაზროვნე ჟან პოლ სარტრი.

სცენარში გადმოცემულია ფსიქოანალიზის ფუძემდებლის პირველი ნაბიჯები. ფროიდის მოულოდნელი და სენსაციური მიგნებების საიშკარაოზე გამოტანა საკმაოდ მნიშვნელოვან წინააღმდეგობებთან იყო დაკავშირებული. სწორედ ამ წინააღმდეგობათა შემცველი პერიპეტიები ანიჭებს სცენარს სიუჟეტურ სიმწვავეს. ეს ორიგინალური მხატვრული ნაწარმოები დოკუმენტურ მასალაზეა დაფუძნებული.

ზიგმუნდ ფროიდი ანუ „ეშმაკთან მორიგება“

ვენა. 1886 წლის ოქტომბერი. სამედიცინო საზოგადოება.

ამფითეატრი. შემაღლებულზე — თავმჯდომარე, მდივანი და მომხსენებელი — ზიგმუნდ ფროიდი.

თითქმის სავსე დარბაზში არ არის არც ერთი ქალი.

მეორე რიგში ზის მეინერტი. ოდნავ მაღლა — ბრეიერი.

თავშეყრილი საზოგადოება სერიოზულია, კულტურული (დამსწრეთა საშუალო ასაკი 50 წელია). ჰარბობენ პირქუში წვეროსნები; ბევრს პენსნე ამშვენებს.

ფროიდი ამთავრებს მოხსენებას და ხმაში გამომწვევი ტონი ეპარება, რაც დამსწრეთა განცვიფრებას იწვევს. ახალგაზრდა კაცის თვითდაჯერებულობა ბევრ მოწიფულ თუ ხანში შესულ დამსწრეს მისდამი მტრულად განაწყობს. ვერ მყარდება კეთილგანწყობილი ურთიერთობა მომხსენებელსა და აუდიტორიას შორის, თუმცა, ახალგაზრდა მომხსენებელს გულისყურით უსმენენ.

ფროიდი: — **პირადად დოქტორ შარკოს მიერ ასობით დაავადებულ მამაკაცზე ჩატარებული კლინიკური დაკვირვებანი უფლებას გვაძლევენ, საბოლოოდ უარვყოთ თეზისი, რომელსაც თავგამოდებით იცავენ ვენის სამედიცინო წრეებში და რომ ლის მიხედვითაც ისტერია მხოლოდ ქალე[ბ]ში ვლინდება.**

მეინერტი უშვიდად უსმენს ფროიდს, მხოლოდ მარცხენა ხელით განუწყვეტლივ იწიწკნის წვერს.

ბრეიერი ხანდახან მალულად თვალს ავლებს აუდიტორიას და თვალყურს ადევნებს მის რეაქციას.

ფროიდი, — **სრულიად აშკარაა, რომ შარკოს შესანიშნავი ცდების შემდეგ ოდნავი ეჭვიც აღარ შეიძლება არსებობდეს ისტერიული ქცევის ნევროზული ბუნების შესახებ. ისტერიას აქვს მოქალაქეობრივი არსებობის უფლება ფსიქიკურ დაავადებებს შორის და გამოჩენილმა მოაზროვნეებმა, რაოდენ დიდი დამსახურებაც არ უნდა მიუძღოდეთ მათ, მოწიწებით უნდა დახარონ თავი ცდის წინაშე.**

ისტერია არ არის სიმულაციური ავადმყოფობა. მისი მკურნალობის არსებული თერაპიული მეთოდები ძალზე არაეფექტურია. ისტერია ვერ განიკურნება მასაჟებით, შარკოს შხაპით და ფიზიოთერაპიით. დასასრულ, მინდა ვისურვო, რომ ჩვენ, ბოლოს და ბოლოს, მივმართოთ ჰიპნოზს, გამოვიყენოთ ავადმყოფთა განსაკუთრებული მიდრეკილება შთაგონებისადმი საიმისოდ, რათა შთაგონების გზით განვკურნოთ ისინი იმ დაავადებებისგან, რომლებიც თვითონვე შთააგონეს საკუთარ თავს.

ფროიდმა დაამთავრა მოხსენების კითხვა და თავი დაუკრა აუდიტორიას. გაისმა სუსტი ტაში, რომელიც მაშინვე მიწყდა. დიდხანს უკრავდა ტაშს მხოლოდ ბრეიერი.

მეინერტი გაუნძრევლად ზის. იგი გამომწვევად დაყრდნობია მის წინ მდგომი ცარიელი სავარძლის ზურგს.

ეტყობა, ფროიდი დაიბნა. არ იცის, რა ქნას — დაჯდეს თავის ადგილზე, თუ დარჩეს მაგიდასთან. დროის მოსაგებად იწყებს ქაღალდების ჩაწყობას საქაღალდეში. მთელი ეს პროცედურა სამარისებურ სიჩუმეში მიმდინარეობს. ფროიდმა თავი მოუყარა ქაღალდებს და წასვლას აპირებს. თავმჯდომარე აჩერებს.

თავმჯდომარე (ცივი ხმით), — **დოქტორო ფროიდ, გმადლობთ ინფორმაციისთვის, მაგრამ დარწმუნებული ვარ, კოლეგებს ექნებათ თქვენს მიმართ შენიშვნები... ვის სურს სიტყვა?**

ხელს იწევს სამი ექიმი. თავმჯდომარე აცხადებს, — დოქტორი როზენტალი, დოქტორი ბომბერგი, დოქტორი შტაინი.

მეინერტს ხელი არ აუწევია, ისე თხოულობს ადგილიდან სიტყვას. იგი აშკარად საკუთარი ავტორიტეტით სარგებლობს.

მეინერტი, — **მე მხოლოდ რამდენიმე სიტყვას დავამატებდი.**

თავმჯდომარე უხმობს დოქტორ როზენტალს.

როზენტალი, — **განსახილველი საკითხების შესახებ მე ჩემი გამოჩენილი თანამოძმის (მეინერტზე უთითებს) აზრს ვიზიარებ. დარწმუნებული ვარ, ის უკეთ იტყვის სათქმელს. ამიტომ უარს ვამბობ გამოსვლაზე.**

მეინერტი, — **მადლობა მინდა გადავუხადო ჩემს კოლეგებს ნდობისთვის და ვეცდები, ეს ნდობა გავამართლო. სიტყვა დამითმეს, პატივი მომაგეს და ამ პატივისცემაში ერთ უპირატესობას ვხედავ მხოლოდ: საშუალება გვეძლევა, მალე დავამთავროთ კამათი. მე ნამდვილად არ ვთვლი (თუმცა, ვწუხვარ ამის გამო), რომ დოქტორ ფროიდის ცნობამ უეჭველად უნდა მიიპყროს ჩვენი ყურადღება. მასში მე დავინახე ბევრი ახალი და ბევრი მართალი იდეა. მაგრამ, სამწუხაროდ, ყველა ახალი იდეა მცდარია, ხოლო ყველა მართალი იდეა — ძველი!**

ფროიდი დგას, მშვიდი და მოლუშული, აუღელვებლად ისმენს ამ „პროკურორის სიტყვას“.

მეინერტი, — **მაგალითად, მართალია, რომ ცალკეულ ავადმყოფებს აღენიშნებათ იმ სახის ნერვული მოშლილობა, როგორიც აღწერა ჩვენმა კოლეგამ,** **მაგრამ ახლა მე მივმართავ ჩემს ასაკამდე მოღწეულ ან უფროს თანამოძმეებს, — განა აქ აღწერილი სიმპტომები დიდი ხნის წინ არ იყო ცნობილი? — უკვე იმ დროიდან, როდესაც ჩვენ სამედიცინო ფაკულტეტის ზღურბლს გადავაბიჯეთ.**

ჩვენთვის ყველასთვის ცნობილია, ძვირფასო კოლეგებო, რომ მოულოდნელი ტრავმის, მაგალითად, ავარიის შემდეგ ავადმყოფმა შეიძლება გამოამჟღავნოს რომელიმე აღწერილ სიმპტომთაგანი გარკვეული დროის მანძილზე. ემოციური შოკი, შიში იწვევს ნერვების უფაქიზეს დაზიანებას, რომელიც, ჯერჯერობით, მიკროსკოპითაც შეუმჩნეველია. მაგრამ ჩქარა წარმავალი ასეთი მოშლილობანი (როგორიცაა ფსიქიკური სიყრუე, კრუნჩხვითი შეტევები, ჰალუცინაციური ბოდვა და დამბლაც კი) ნევროლოგიის „საუფლოს“ განეკუთვნება და ყოველთვის უბედური შემთხვევით გამოწვეული ფსიქიკური ქაოსის შედეგია.

მე საჭიროდ არ მიმაჩნია კამათის გაგრძელება. მე არ შემხვედრია ისტერიული მამაკაცები, მაგრამ იძულებული ვარ, ვაღიარო: თუ ისტერია ავადმყოფობაა, მე ჩვენი ახალგაზრდა კოლეგის ბედი არ მრგებია და არც ისტერიკული ქალები შემხვედრია, თუ არ ჩავთვლით იმ უბედურებს, რომლებიც ცდილობენ ტყუილებითა და უაზრო მანჭვა-გრეხით მიიპყრონ ექიმთა ყურადღება. ისტერია არ არ-სე-ბობს!

აპლოდისმენტები. ბრეიერი ტაშს არ უკრავს.

მეინერტი — **დასკვნისთვის უნდა ვთქვა: მე არ უარვყოფ ჰიპნოზის არსებობას. პირიქით. მაგრამ ჰიპნოტიზიორსა და დაჰიპნოზებულს მე განვიხილავ როგორც ავადმყოფთა წყვილს, რომელთაგან უფრო მძიმე ავადმყოფად ჰიპნოტიზიორს ვთვლი!.. და მეცოდებიან კოლეგები, რომლებიც ავადმყოფის ძიძის როლს კისრულობენ.**

ბატონებო, ძვირფასო კოლეგებო, დავუბრუნდეთ ჩვენს — ექიმის — პროფესიას, ყველაზე შესანიშნავ პროფესიას! სანამ ფიზიოლოგიური გამოკვლევები არ აღმოგვიჩენენ ნერვული სისტემის ახალ თვისებებს, მივდიოთ მკურნალობის ძველ, ნაცად მეთოდებს. მასაჟი, შხაპი, ფიზიოთერაპია ჩვენი ახალგაზრდა კოლეგის ღიმილს იწვევს, მაგრამ გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ მათ გარეშე არავინ განკურნებულა. ვიყოთ მომთმენნი და, რაც მთავარია, თავმდაბალნი. აი, ექიმების და მეცნიერების უპირველესი მოვალეობა.

ტაშის გრიალი.

თავმჯდომარე — მიმართავს ფროიდს, — **ხომ არ გსურთ პასუხი გასცეთ დოქტორ მეინერტს.**

ფროიდი (მტკიცე ტონით) — **დოქტორმა მეინერტმა გამომიტანა განაჩენი, რომელიც გასაჩივრებას არ ექვემდებარება. ამასთან, მას არ უნებებია არც ერთი მეცნიერული ხასიათის საწინააღმდეგო საბუთის წარმოდგენა. ამიტომ ვერ ვხედავ მასთან კამათის შესაძლებლობას. და რამდენადაც ჩემს მოვალეობად მიმაჩნია პატივი ვცე მის ასაკსა და დიდ დამსახურებას მეცნიერების წინაშე, დუმილს ვამჯობინებ.**

ფროიდი მკვეთრ მოძრაობას აკეთებს, ხელში სტაცებს საქაღალდეს და ტოვებს დარბაზს. დარბაზს მსუბუქი სიცილი გადაუვლის. აიშლებიან. ზოგიერთები მეინერტთან მიდიან... ხელს ართმევენ. ისმის: **რა შესანიშნავად ჩააწყვეტინეთ ხმა! გლეხუჭამ მოძღვრის სწავლება მოინდომა!.. ლაწირაკი!..**

მეინერტის უკან გაცხოველებით კამათობს ორი ექიმი.

პირველი ექიმი — **მაშ, რას ელოდით? ის ხომ ებრაელია... მე ანტისემიტი არა ვარ, მხოლოდ იმას ვამბობ, რომ ებრაელი უნდა იყო, პარიზში რომ წახვიდე იმ თეორიებისთვის, რომლებიც დიდი ხნის ცნობილი და უარყოფილია ვენაში.**

მეორე ექიმი — **ყველაფერი ნათელია. ეს ხომ უსამშობლო ხალხია!**

* * *

ვენა. 1892 წელი.

მეინერტის ოთახი.

ლამაზი ლამპა მხოლოდ გაშლილ საწოლს ანათებს, რომელიც ავადმყოფს ელოდება. საწოლის გვერდით დგას მოხერხებული სავარძელი. სავარძელში ავადმყოფი მეინერტი ზის. იგი ძალიან დაბერებულა, მაგრამ სიბერეზე მეტად შემზარავია ცვილისებური ფერმიხდილობა... მხოლოდ გამომეტყველება შერჩენია ძველი — მკაცრი და მბრძანებლური...

მეინერტი (ჩუმი ხმით) — **ეს თქვენ ხართ, ფროიდ?** (არ უცდის პასუხს), — **შემოდით.**

ფროიდი უახლოვდება. თითქმის ისეთივე ფერმკრთალია, როგორც მეინერტი. გამოხედვაც მეინერტივით მკაცრი აქვს.

მეინერტი — **თქვენ ძველებურად ისტერიული მამაკაცების ძიებით ხართ დაკავებული?**

ფროიდმა წარბები შეიჭმუხნა და უარყოფის ნიშნად ოდნავ შესამჩნევად გააქნია თავი.

მეინერტი — **სამწუხაროა. მე წარმოგიდგენდით ერთ შესანიშნავ ეგზემპლიარს.**

კინოდრამატურგია

ფროიდი (გაოცებითა და უნდობლად, ეტყობა, წინასწარ ხვდება პასუხს კითხვაზე) — ვინ არის?

მეინერტი (მწარე, ირონიული ღიმილით, მშვიდად, თითქოს ამაყადაც) — მე!

ფროიდი დუმს. თვალს არ აცილებს მეინერტს.

მეინერტი — ისტერიის სიმპტომები ჩემთვის შარკომდე დიდი ხნით ადრე იყო ცნობილი. მე დავისაჯე ჩემი ცოდნისთვის: მე ყველა ის სიმპტომი მაწუხებდა, ყველა! (ამაყად ამბობს) მაგრამ ამის შესახებ არავინ არაფერი იცოდა.

ფროიდი (მკაცრად) — როდესაც თქვენი ფსიქიატრიული კლინიკიდან გამომაძევეთ, იცოდით საკუთარი ისტერიის შესახებ?

მეინერტი — ოცი წელია ვიცი ეს ამბავი.

ფროიდი — და თქვენ მე მახასიათებდით, როგორც ოინბაზსა და თაღლითს?!

მეინერტი — თქვენთვის ხომ ცნობილია ლეგენდა ნოეს შესახებ: შვილმა მამა შიშველი არ უნდა იხილოს... თქვენ ხომ ჩემი სულიერი შვილი იყავით!

ფროიდი — თქვენ მე დამწყევლეთ. დამიმახინჯეთ ცხოვრება: მე მეცნიერი ვიყავი და არა ექიმი. მე მეზიზღება მედიცინა. მე არ მიყვარს ხალხის წამება იმ საბაბით, რომ ექვსი წელია ავად არიან. კვლევით საქმიანობას თავი დავანებე. იძულებული ვარ, ყოველ დღე ნევროტიკებს ვუყურო, არადა, მათი განკურნებაც არ შემიძლია.

მეინერტი (დაცინვით) — ფიზიოთერაპიით, შხაპით და მასაჟით? ამ მეთოდების გამოყენება ხომ იგივეა, მიცვალებულს ცხელი საფენები უკეთო! ისინი არავითარ შედეგს არ გვაძლევენ...

ფროიდი — ეგ კი ვიცი, მაგრამ სხვას არაფერს ვუნიშნავ ავადმყოფებს. საინტერესოა, ახლა ვის უფრო უწოდებდით თაღლითს — იმდროინდელ ახალგაზრდას, რომელსაც გულწრფელად სჯეროდა ჰიპნოზის სამკურნალო თვისებებისა, თუ დღევანდელ მოწიფულ მამაკაცს, რომელიც ავადმყოფს იმ მკურნალობას უნიშნავს, რომლის შედეგიანობის თვითონვე არ სჯერა.

მეინერტი თვალდახუჭულია და დუმს.

ფროიდი შეშფოთებული უყურებს. რამდენიმე წუთის შემდეგ დგება და იხრება ავადმყოფისკენ.

მეინერტი (თვალს არ ახელს, ისე იწყებს ლაპარაკს), — დაბრძანდით. მე ძალიან ცუდად ვარ. აუცილებლად მინდა ყველაფერი გითხრათ; არ გამაწყვეტინოთ... ნევროტიკები შეადგენენ განდობილთა საძმოს. ისინი იშვიათად არიან ერთმანეთის ნაცნობები, მაგრამ დანახვისთანავე ცნობენ ერთმანეთს. მათი ერთადერთი წესი დუმილია! ნორმალური ადამიანები — აი, ვინ არიან, ფროიდ, ჩვენი მტრები! მე ამ საიდუმლოს ვინახავდი მთელი სიცოცხლე, ვუმალავდი საკუთარ თავსაც. მე უარი ვთქვი თვითშეცნობაზე. თქვენ ნევროტიკების საძმოდან ხართ, ფროიდ, ან ძალიან მალე გაერთიანდებით ამ საძმოში. მე თქვენ მძულდით იმიტომ, რომ ჩვენი ლალატი მოინდომეთ... შევცდი (პაუზა). ჩემი ცხოვრება [illegible] თვალთმაქცობა იყო მხოლოდ. სიცოცხლე სიმართლის მალვას შევალიე. ლაგამამოდებულმა ვიცხოვრე და, აი, შედეგიც: ვკვდები ამაყი და არაფრისმცოდნე. მეცნიერი ხომ ვალდებულია სიმართლე იცოდეს. ასე არ არის? მე კი არ ვიცი, ვინ ვარ. საკუთარი ცხოვრება მე არ გამიტარებია. ვიღაც სხვამ იცხოვრა ჩემს მაგივრად...

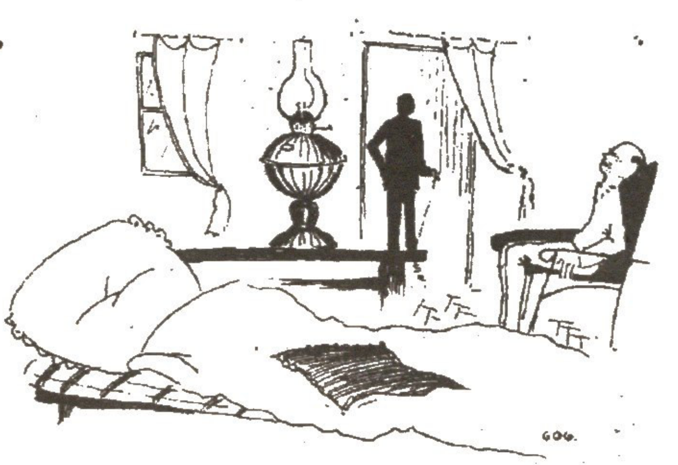

მეინერტი კვლავ ხუჭავს თვალებს. ფროიდი შეძრა მისმა სიტყვებმა. მეინერტი ახელს თვალებს. იგი დაუძლურებულია, მაგრამ მის თვალებში პირველად გამოკრთება ფროიდისადმი სიყვარული.

მეინერტი — დარღვეული სიჩუმე, ფროიდ, გაეცით ჩვენი საიდუმლო! ღმერთმა ქნას, ჩვენ, ყველას დაგვჭირდეს საკუთარი საიდუმლოს გამჟღავნება. საიდუმლოს ძიება კი სიბინძურეში მიგვიწევს... განა არ იცოდით?

ფროიდი — სიბინძურეში, არა? დიახ, ვიცოდი...

მეინერტი — ხომ არ გაშინებთ ამგვარი პერსპექტივა?

ფროიდი — დიახ, მე... მე ხომ ანგელოზი არა ვარ.

მეინერტი — მით უკეთესი! ანგელოზებს არ ესმით ადამიანების.

ფროიდი — თუ ვერ შევძელი?

მეინერტი — თქვენს მეტი ამას ვერავინ შეძლებს. უკვე ექვსი წელია, დაგამხ [illegible], ფროიდ... აიწყვიტეთ, გაიჭერით წინ! ხასიათიც ეგეთი გაქვთ. არაფრის წინაშე უკან არ დაიხიოთ. თუ ძალა არ გეყოთ, ეშმაკთანაც კი შეკარით პირი... მშვენიერი რისკია, ფროიდ, ჯოჯოხეთში მოხვედრაც კი შეიძლება იმისთვის, რომ ადამიანებმა ზეციურ სინათლეში იცხოვრონ. მე კი წავაგე. ჯუკაცობა არ მეყო. ახლა თქვენი სვლაა. მშვიდობით! — მეინერტს სუნთქვა უჭირს... ძლივს გასაგონად, თითქოს თავისთვის იმეორებს, — წავაგე.

* * *

ვენა. 1892 წელი.

მზით განათებულ მოედანზე მოდიან ფლისი და ფროიდი და საუბრობენ.

ფლისი ჯიბიდან იღებს ორ ბეჭედს, რომლებზეც გველებია ამოტვიფრული.

ფლისი — ერთი თქვენ, ერთი — მე (იღიმება ხუმრობის ნიშნად), — ჩვენ დღეს საიდუმლო საზოგადოებას ვქმნით. შემდეგ უფრო სერიოზულად განაგრძობს: — დღეს, 1892 წლის 13 ივლისს, ვენაში, დუნაის ხიდზე დგას ორი მამაკაცი და მხოლოდ ამ ორმა ადამიანმა იცის ბუნების საიდუმლო: სამყაროს განაგებს სექსუალობა. ფროიდ, მოდი, დავდოთ ხელშეკრულება. თქვენ ვენაში ცხოვრობთ, მე — ბერლინში; თქვენ ფსიქიატრი ხართ, მე — ფიზიოლოგი და მათემატიკოსი. ავადმყოფები თქვენ ფაქტებს მოგაწვდიან, მე კი გამოვიანგარიშებ, როდის ჰქონდა ამა თუ იმ მოვლენას ადგილი. აიღეთ ბეჭედი! რა მოგდით? გეშინიათ?

ფროიდი ართმევს ბეჭედს, მაგრამ თითზე არ იკეთებს.

ფროიდი — რას იზამ, თქვენ მართალი ბრძანდებით. სიბინძურეების ქექვა მომიწევს... თანაც მეშინია, რომ მაგდას დავკარგავ...

ფლისი — ჩვენს ქვემოთ დუნაია. თუ უარს ამბობთ, გადააგდეთ ბეჭედი წყალში.

ფროიდი (ლაპარაკობს ძლივს გასაგონი, ჩახლეჩილი ხმით. თითქოს არც გაუგონია ფლისის ნათქვამი) — ყველასა და ყველაფერზე მეტად კი საკუთარი თავის მეშინია.

ფლისი — ჩვენ ყოვლისშემძლენი გავხდებით, ფროიდ. ჩვენ ჩავწვდებით ადამიანების საიდუმლო ინსტინქტებს, შევიცნობთ იმის საწყისებს, რასაც ისინი სიკეთეს და ბოროტებას უწოდებენ, ბატონები გავხდებით, ადამიანებს ჩვენს ნებაზე ვათამაშებთ.

უცებ ფროიდმა გადაიხარხარა.

ფლისი (დაბნეული) — რა მოგდით?

ფროიდი — საწყალი მეინერტი გამახსენდა. მან მითხრა, — ეშმაკთან შეკარი პირიო — ბეჭედს საჩვენებელ თითზე იკეთებს, — აი, შევკარი კიდეც.

* * *

ვენა. 1892 წელი.

ფროიდი (მიმართავს ბრეიერს) — ეს უკვე მეცამეტე შემთხვევაა.

ბრეიერი (შეკრთება. სხვა რაღაცაზე ფიქრობს) — რა თქვით?

ფროიდი — ეს უკვე მეცამეტე შემთხვევაა ნევროზისა, რომლის კვლევით გამოვავლინე, რომ ავადმყოფი ბავშვობაში უფროსების სექსუალური აგრესიის მსხვერპლი გამხდარა.

ბრეიერი დაბნეული უსმენს.

ბრეიერი — დღეს დილით მაგდა ნახეთ?

ფროიდი — კი, მერე რა?

ფროიდმა შეხედა ბრეიერს და უცებ მოულოდნელმა შიშმა შეიპყრო, ვერ ბედავს შეკითხვის მიცემას.

ბრეიერი (ლაპარაკობს თითქოს გულგრილად, მაგრამ ვერ მალავს ნიშნის მოგების გრძნობას) — მე მამამისმა გამომიძახა. ეს-ესაა, მაგდა ფანჯრიდან გადახტა.

ფროიდი (ძლივს ამოჩილებს ხმას) — დაიღუპა?

ბრეიერი — არა, დამტვრეულია, კონტუზირებული, მაგრამ თუ შინაგანი სისხლჩაქცევები არა აქვს, ვფიქრობ, გამოძვრება.

ფროიდი (შემობრუნდება და ნელ-ნელა უახლოვდება საწერ მაგიდას. საშინელი შესახედავია) — ამ დილით გამომიტყდა, ექვსი წლისა მამას გაუუპატიურებია.

ბრეიერი (აღშფოთებული) — რას ამბობთ, მამამისი ხომ უმაღლესი საბჭოს წევრია! მაგდამ, ალბათ, ბინძური ტყუილი გითხრათ, თქვენ თავად უბიძგებდით მაგდა ამგვარი აღსარებისაკენ!

ფროიდი (მკვეთრად შემობრუნდება ბრეიერისაკენ, პასუხობს ყოველგვარი უხეშობის გარეშე, ნაღვლიანად) — მამამისიც ესწრებოდა ამ აღსარებას. ტიროდა, მაგრამ არაფერი უარუყვია.

ბრეიერი (დაბნეული, აღელვებული) — ყველაფერ ამას თავი უნდა დავანებოთ, ფროიდ!

ფროიდი — რას? ჩვენს მეთოდს?!

ბრეიერი — დიახ!

ფროიდი — თქვენ ხომ ავადმყოფებს ყოველთვის სიმართლეს უუბნებოდით.

ბრეიერი — მხოლოდ მაშინ, როდესაც ძალა ჰყოფნიდათ, გაეგოთ ეს სიმართლე.

ფროიდი — სრული სიმართლის გაგებას საკუთარი თავის შესახებ ვერავინ ვერ უძლებს!.. ჩვენ აქ იმისთვის ვართ, რომ დავეხმაროთ ადამიანებს უშიშრად შეხედონ საკუთარ თავს. თუ გვერდში ამოვუდგებით, ისინი ამას შეძლებენ... მამლის ყივილზე ვამპირები ქრებიან. შავი ძალები ვერ იტანენ დღის სინათლეს.

ბრეიერი — მაგდას თავის მოკვლა უნდოდა, იმიტომ რომ სირცხვილმა და კოშმარმა გონება დააკარგვინა. არის შემთხვევები, როდესაც ტყუილის თქმა უფრო ადამიანურია.

ფროიდი — განა მაგდა ნაკლებად შეშლილი იყო, როდესაც საკუთარ თავსაც ატყუებდა?

ბრეიერი — არა, მაგრამ ნაკლებად უბედური იყო!

ფროიდი — მკურნალობა მხოლოდ ახლა დავიწყეთ... მივაკითხავ.

ბრეიერი — არ მიგიღებენ! მამამისმა განაცხადა.

ფროიდი — ეს უკვე დანაშაულია! ახლა თუ შევწყვიტეთ მკურნალობა, ყველაფერი წყალში ჩაიყრება.

ბრეიერი — ისედაც წყალშია ყველაფერი ჩაყრილი. მაგდა თუ მოკვდა, ვაი თქვენი ბრალი. მერე ნახავთ!

ფროიდი — ყველა ექიმი რისკზე მიდის.

ბრეიერი — აწონილ-დაწონილ რისკზე — რა თქმა უნდა. იმათ იციან, რისთვის რისკავენ, თქვენ კი — არა!

ფროიდი (დათრგუნული ბრეიერის სიმკაცრით) — ბრეიერ, მე მძიმე წუთები მიდგას, არ შეგიძლიათ, დამეხმაროთ?

ბრეიერი — დიდი სიამოვნებით დაგეხმარებოდით, მაგრამ როგორც ყველგან სექსი გელანდებათ, მე თქვენ ვერ აგყვებით!

ფროიდი — მაგდას გამო?

ბრეიერი — დიახ, მის გამო. შეიძლება მაგდას ნევროზის თქვენეული ახსნა სწორია. მაგრამ განა ყველა შემთხვევაში გამართლდება ასეთი ახსნა? (განაგრძობს ბრძანების კილოთი, მაგრამ მეგობრულად) — თქვენ ატყუებთ ავადმყოფებს, ფროიდ, თქვენ მათ თრგუნავთ. შეჩერდით, სანამ გვიან არ არის. დამიჯერეთ, მე კარგად ვიცი, რას ნიშნავს სინდისის ქენჯნა.

ფროიდი (გონს მოეგო. ბრეიერის აღსარებამ გაბედულება შემატა) — რაღა იქნება მეცნიერება, თუ მეცნიერები არ გამოთქვამენ მათ მიერ ჭეშმარიტებად მიჩნეულ აზრს? ვენა დალპა. ყველგან თვალთმაქცობაა, გარყვნილება, ნევროზები... როგორ გგონიათ, ძალიან მსიამოვნებს კანალიზაციის მილში ხელის ფათური?.. უმაღლესი საბჭოს წევრი! ასკეტური პიროვნება! მხეცია! მაგდა თუ დაიღუპა, მკვლელი მამამისი იქნება და არა მე! ან გავწმენდთ ამ ქალაქს ან ავაფეთქებთ. მე ვერ წარმომიდგენია სიცრუეზე დაფუძნებული ჯანმრთელი საზოგადოება! უმაღლესი საბჭოს წევრი!... (წყალს მოსვამს და შემდეგ, თავდაჯერებულად, ნაღვლიანად წარმოთქვამს) — არის დღეები, როდესაც ადამიანის ხსენებაც კი შიშის ზარს მცემს!

თარგმნა

ნელი ცქიტიშვილმა

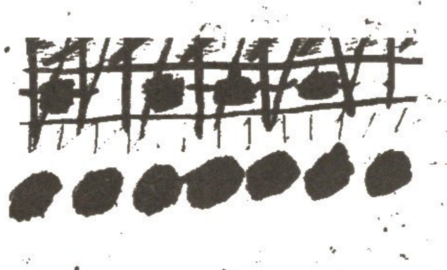

ათას ცხრაას ორმოცდათხუთმეტი

პირველი გვერდიდან

სადაც არ უნდა წავსულიყავი, ყველგან ტრეინორის მიერ შესრულებული ჩემი სიმღერა მესმოდა. თეთრკანიანი გოგოები მასზე გიჟდებოდნენ და გულის ღონება ჰქონდათ. გენია იყო.

1957

მე, ჯეი ტიმ, შვილებმა, მათმა მეგობრებმა და შვილიშვილებმა საშობაო სადილი მოვათავეთ თუ არა, ტრეინორიც გამოჩნდა.

— ბებია, ბებია! ის თეთრკანიანი, რომელიც მღერის...

ბავშვები უკვე აღარ ამბობდნენ — შენს სიმღერასო. არც აღარავინ ამბობდა. საოცარია, ეს როგორ მოხდა.

— ბედნიერ შობას გისურვებთ, — მითხრა.

— შენც ასევე, შვილო.

არ ვიცი, ასე რატომ ვუწოდე. ისე კი, ყველა მამაკაცი ჩვენი შვილია, აბა რა არის. ტრეინორი თითქოს მოხუცდაო ჩემს თვალწინ.

— რა დაღლილი სახე გაქვს, — შევწუხდი, — შემოდი, შობა აღვნიშნოთ ერთი ჭიქით.

ჯეი ტიმ ყველა მეორე ოთახში გაიყვანა. ცოტა ხნის შემდეგ იქიდან მაგნიტოფონის ხმა გაისმა. ტრეინორი ჩემს სიმღერას მღეროდა, მას კი ისეთი იერი ჰქონდა, რომ ეტყობოდა, ყველაზე ნაკლებად აინტერესებდა ამ სიმღერის მოსმენა.

— წელს ეს სიმღერა მილიონჯერ ვიმღერე. ვიმღერე გრანდოპერის სცენაზე; ვიმღერე სალივანის ცნობილ შოუში; ვიმღერე მაიკლ დუგლასის კონცერტზე; ვმღეროდი ფესტივალებზე, ბაზრობებზე, უცხოეთში, ერთხელ წყალქვეშაც ვიმღერე — წყალქვეშა ნავზე. ამ სიმღერით დღეში ორმოცი ათას დოლარს ვაკეთებდი. მაგრამ, იცით? წარმოდგენაც არა მაქვს, რაზეა ეს სიმღერა.

რაზეა, რაზეა? იმაზე, რაზეც არის. თავში კი ერთი აზრი მიტრიალებს. ეს რეგვენი ჩემი სიმღერით დღეში ორმოც ათასს აკეთებს, ახლა კი აქ გამომეცხადა, ალბათ, შეპირებული ჰონორარის მოტეხვა უნდა.

— სიმღერაა, ეშმაკური სიმღერა. თუ გინდა, ამდენი მამაკაცი ჩააფიქრო, სუყველას გული უნდა მოიგო, — ვთქვი და მხრები ავიჩეჩე.

მართლა? კარგია, — წამოიძახა და სახე გაუნათდა, — მე ხომ იმიტომ მოვედი, რომ მეთქვა — თქვენ ჩემთვის დიდი მომღერალი ხართ.

არც კი გაწითლებულა, ასე მოხია — პირდაპირ.

— კიდევ იმიტომ მოვედი, რომ საშობაო მცირე საჩუქარი გადმოგცეთ. აიღეთ ეს ყუთი, გეჭიროთ მანამდე, ვიდრე წავიდოდე. მერე ქუჩაში გადით, ორანჟერეის წინ ბოძთან გახსენით და ნახავთ...

მეჭირა ეს ყუთი და ვფიქრობდი, რომ შეუღიტინა ამ ბიჭს-მეთქი. ფანჯარაში გავიხედე. ვიღაც თეთრკანიანი ტრეინორთან ერთად მანქანაში ჩაჯდა და მაშინვე დაიძრა, უკან თეთრკანიანებით სავსე ორი მანქანა მიჰყვა. გრძელი, შავი მანქანები ერთმანეთს მიჰყვებოდნენ, თითქოს სამგლოვიარო პროცესიაო.

ჯეი ტი სტუმრებთან ერთად გამომყვა ქუჩაში. ირგვლივ სიცარიელე იყო, მხოლოდ ვიღაცის თეთრი „კადილაკი" იდგა. ვიდრე ყველა „კადილაკს" უყურებდა აღფრთოვანებული, მე ყუთი გავხსენი. შიგ კიდევ ერთი ყუთი იყო, რომელშიც ოქროს ორი გასაღები ბრწყინავდა. [illegible] გასაღებები ცხვირწინ დავუტრიალე და „კადილაკის" კარი გავაღე. ჯეი ტი გვერდით მოვისვი და ... სახლში ორი დღის შემდეგ დავბრუნდით.

1968

შვიდი წელია ბიჭი აღარ მინახავს. არა, რვა. ყველა მოკვდა [illegible] ქესი, კინგი, პრეზიდენტი [illegible], ჯეი ტიც.

ჰორაციო, ჯეი ტის [illegible] მეგობარი დამეხმარა მის დასაფლავებაში. ერთი წლის მერე კი ერთად [illegible]. საფხულის ერთ საღამოს [illegible] უცბად, ვხედავ გარეთ [illegible] გაიჭიმა მოციმციმე სინათლეები.

— წმინდაო ტიტე! — წამოიძახა ჰორაციომ (რეი ჩარლზივით [illegible]) სუალური ხმა ჰქონდა) [illegible] შენ!

თეთრი, საზაფხულო [illegible], თეთრკანიანი მამაკაცები [illegible] გადმოვიდნენ და მანქანების [illegible] საპატიო რიგად ჩამწკრივდნენ. ტრეინორი ტროტუარზე მობაჯბაჯებდა.

ზღაპრების წიგნში [illegible] იმ ფუმფულა, ნებიერ [illegible]. ფიგურას ყურადღებს აღარ აქცევს. [illegible], რა დროს ეს არის, როცა [illegible] აქვს. ტანსაცმელიც ზღაპრული პრინცისა ეცვა. ზედ, ღმერთს ფეხ[illegible] ათამდე სამკაული ეკეთა. სამაჯურები, ყველა თითზე ბეჭედი, ფეხსაცმელებზე ნაღაც მანათობელა შესაკრავები.

— გრეის მეი, — იძახის და საკოცნელად მეტანება.

— ვხედავ, ორივე მაგრად ჩავსუქდით, — ვეუბნები.

— მოვედი, რომ ჩემს სახლში სადილად მიგიწვიოთ, — გაიცინა. უცნაური სიცილი იყო. — ხედავთ იმ ადამიანებს? მაგათთან საერთო არაფერი მაქვს. ამიტომ ვჭამ ბევრს. ხვალ ერთად ვისადილებთ, ძველ ამბებს გავიხსენებთ. მე რომ ფერმა გიყიდეთ, იმაზე მიამბობთ.

— ფერმა გავყიდე. ბაღში წამუშავება მიყვარს, მაგრამ ეს არ ნიშნავს, რომ ხუთასი აკრი მიწა მჭირდება. მართალია, სოფელში გავიზარდე, მაგრამ ახლა ქალაქელი ვარ.

რამდენიმე წამს ჩუმად ვიჯექით, მერე მკითხა:

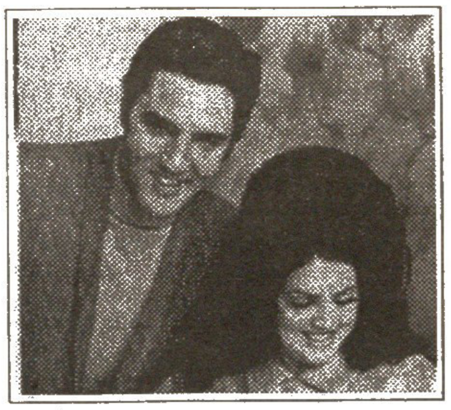

— ის სიმღერა სოფელში დაწერეთ თუ აქ ჩამოსვლის შემდეგ?

— მითვალთვალებდი, ხომ?

— სიმღერის გამო თქვენ და ბესი სმიტმა იწხუბეთ, ხომ? თუმცა, ზუსტად არ ვიცი, რისთვის იჩხუბეთ, ისევე, როგორც არ ვიცი, რა მოუვიდა თქვენს მეორე ქმარს. პირველი ტეხასში [illegible] როსკამზე მოკვდა. მესამემ მაგრა მიგატოვათ, მანქანა მოგტაცათ და [illegible] მომღერალთან ერთად გაქრა, — თქვა და გაიცინა.

გავცოფდი, მაგრამ მალე დავმშვიდდი. ტრეინორი მთვარეულივით [illegible]. სიბნელეშიც კი [illegible] მის [illegible] ელებულ თვალებს. [illegible] მარტო არ [illegible], მაგრამ [illegible] ცოცხალი ადამიანი [illegible]?

— მეც მოვიყვანე ცოლი, — ისევ გაიცინა, — მაგრამ ოჯახური ცხოვრება არ [illegible] ყველაფერს ისე [illegible], როგორც საჭიროა, მაგრამ... [illegible] ბრილიანტის ბეჭედი [illegible] [illegible], მაგრამ ჩემს მეგობრებს მაინც აუკრძალა ჩვენთან [illegible] ჩემო, სახლი ხომ [illegible]!

— ნუ ნერვიულობ, — გავამხნევე, — [illegible].

[illegible].

— [illegible] შენს სიმღერაში [illegible], ხომ?

[illegible] ბიჭს [illegible].

მეორე დღეს [illegible] მოსრიალდნენ ხუთი [illegible] და [illegible] სამზარეულოს [illegible].

სამზარეულოს ნუ [illegible] — ვეუბნები. — [illegible] თავისი სახლი უნდა მაჩვენოს, ალბათ, [illegible] აქვს, ახალი სახლი [illegible].

— [illegible], რა უნდა უყო? — მკითხა მან.

— [illegible] ბავშვებს [illegible] [illegible] არ აქვს, იმას [illegible] ჭამდა, რას უყურებ.

გადასარევი ხარ, — მეუბნება ჰორაციო, — სახლში როცა დაბრუნდები, [illegible].

ბიჭს ისეთი სახლი აქვს, უკეთესი არ შეიძლება: კოლონები, კიბეები, ტბები, მაგნოლიები, შანდლები და კიდევ, ვინ იცის, რა აღარ. მწვანე პიჯაკში გამოწყობილი სახლის პატრონი კიბის საფეხურზე დგას. პატარა ურჩხულს ჰგავს, გვერდით თეთრი, ჰაეროვანი ქმნილება უდგას — ცოლი.

ძალიან ნერვიულობს, როცა ერთმანეთს გვაცნობს. ცოლის თვალებში ისეთი [illegible] ენთება, რომ ხორცის შეწვა შეიძლება.

მობრძანდით, გრეისი მეი, — მეპატიჟება მისი ცოლი და თვალი მეტად აღარც მომიკრავს.

ბიჭი იბნევა, აღარ იცის, რა გააკეთოს. უცბად, თავში აზრად მოხდის სამზარეულოში წამიყვანოს... გავიარეთ დერეფნები, დარბაზები, სასადილო ოთახები და სამზარეულოში შევედიართ. თვალში მეცა სამზარეულოს ხუთი ქურა.

— მოიცა, — ვეუბნები, — ისედაც დიდ დროს ვატარებ სამზარეულოში. მოდი, სახლის წინ საქანელა სკამებზე ჩამოვსხდეთ.

— გრეისი მეი, — მეუბნება სადილის დროს, თან მსახურს მსუქან წიწილას ართმევს, — პატარა სიურპრიზი მოგიმზადეთ.

— სახლი გინდათ მაჩუქოთ? ვეკითხები და თან ჭამას ვაგრძელებ.

— შენ თვალდათვალ ფუჭდები, — მეუბნება და ჭამას აგრძელებს.

ის სწრაფად ნთქავს [illegible] და ახლა დაბეგვილ ღორის [illegible].

„ეს მე ვფუჭდები?" — [illegible] ჩემთვის.

— უკვე მაქვს სახლი.

— ის სახლი, [illegible] შენთვის ვიყიდე, ჩემი [illegible] ახლია, ოღონდ პატარა.

— არ [illegible] თანაც ვინ დაალაგებს?

[illegible] მიყურებს.

— [illegible] მიფიქრია. ვინმეს [illegible].

— [illegible], სხვამ იცხოვროს ჩემს [illegible] გამოიღვიძებ და [illegible] დაბორიალობენ, [illegible] არ ვიცნობ.

[illegible].

— [illegible] ამაზეც არის [illegible]? [illegible] არ არის გამოხატული, მაგრამ [illegible]. მე კი ყოველდღე [illegible], მათ შორის, ჩემს [illegible].

[illegible] მიყურებს და მერე ხარხარებს.

— [illegible] მე არ [illegible], მხოლოდ ის [illegible], რაც მაქვს, მე მხოლოდ [illegible] მჭირდება... არ შეიძლება [illegible] ადამიანების კერპი იყო, [illegible] ბოლოში გატყუებენ.

— დიახ, — ვეუბნები, — მე რომ გამოვდიოდი სცენაზე, მაყურებელი ცოტა მყავდა, მაგრამ მაინც ხიკვდილი მერჩია სხვისი სიმღერის შესრულებას, რომლის აზრიც კი არ გამეგებოდა.

ალბათ, მაგიდის ქვეშ ღილაკს დააჭირა თითი, რადგან საიდანღაც ლივრეიანი [illegible] შემოვიდა.

— ჯონ კარსონს დამაკავშირე, — უბრძანა ტრეინორმა.

ორი კვირის შემდეგ ჩვენ ჯონ კარსონის შოუზე შევხვდით.

ტრეინორი კორსეტს იკრავს და ზორბა კაცად გამოიყურება. ეს ქალბატონები, ჭაბუკობიდანვე რომ აღმერთებდნენ მასა და ჩემს სიმღერას, აღფრთოვანებული წივიან და კივიან. ტრეინორი ამბობს:

— ლედი, რომელმაც ეს სიმღერა დაწერა, წარმატება რომ მომიტანა, ჩვენთან არის და თანახმაა შეასრულოს იგი ისე, როგორც ამ ორმოცდახუთი წლის წინ ასრულებდა. ბატონებო და ქალბატონებო, თქვენს წინაშეა უდიდესი მომღერალი — გრეისი მეი სტილი!

გინდ დამიჯერეთ, გინდ — არა!

კონცერტის წინ ორიოდე [illegible] ვცადე, მაგრამ არაფერი გამომივიდა. ავდექი და გვება კაბა შევიკერე. და აი, უზარმაზარი ბურთივით მივგორდი მასთან. ჩემს გვერდით იგი თითქოს პატარა ჩანს, ცდილობს, წელზე ხელი მომხვიოს, რომ მაკოცოს... წარმოიდგინეთ რა სასაცილო წყვილი ვიყავით... და დარბაზიც ხარხარებს.

ვხედავ, ბიჭი ბრაზდება და თავს ძლივს იკავებს.

— იცინონ, შვილო, — გაწყნარებ, — ჩემზე ნუ წუხხარ.

სიმღერას ვიწყებ. ვმღერი... დიდებულად. ჩემს საკუთარ სიმღერას ვმღერი, ჩემს გემოზე. მთელი გულით ვმღერი და ყოველი წამი სიამოვნებას მანიჭებს. ვამთავრებ სიმღერას. ტრეინორი დგება, დიდხანს მიკრავს ტაშს. მაყურებელიც თავაზიანად მაჯილდოვებს ტაშით.

ტრეინორი აშკარად უკმაყოფილოა. მიახლოვდება და ისევ ცდილობს მომეხვიოს. მაყურებელი იცინის.

ტრეინორი ბობოქრობს, მიკროფონს იღებს, ჩემსკენ ბრუნდება და ამბობს:

— ახლა კი ვცადოთ, გამომივა თუ არა გრეის მეი სტილის მიბაძვა.

ჩვენს სიმღერას მღერის ისე, როგორც აქამდე მღეროდა. ზუსტად იმეორებს ჩემს ხმას, მანერებს, ინტონაციას. ბოლო ორი ხაზი [illegible], მაგრამ ფანატიკოსთა ბრბოს [illegible] ისმოდა.

[illegible] გვერდით ჩამოჯდება, სახე [illegible].

— [illegible] აწყენდება, შვილო, — [illegible] ხელს ვარტყამ, — [illegible] ამ ადამიანებს. ეცადე [illegible] იმათ, ვისაც იცნობ.

— [illegible] სიმღერა ამაზეცაა? — მეკითხება.

— შეიძლება, — ვპასუხობ.

1977

რამდენიმე წელი ტრეინორთან კავშირი არ დაგვიკარგავს, მერე სადღაც გაქრა. მთელი ჩემი ძალები (რომ წონა დავიკლო) ამაოდ იხარჯება. ბოლოს შევეგუე სიმსუქნე ჩემი ნაკლია, რასაც საკუთარ თავსაც კი არ ვუმხელ. როცა ბერდები სიმსუქნე არ გსიამოვნებს, მძიმე, დონდლო ხდები... და, თანაც, სასაცილო.

ერთხელ მესიზმრა, თითქოს ტრეინორი მეთხუთმეტე ცოლს ეკრებოდა:

„ვხვდები ამათ და არ ვიცი — რატომ. პაემანზე დავდივარ და არ ვიცი — რატომ. ცოლად მომყავს ისინი და არ ვიცი — რატომ. ყველაფერს ვაკეთებ, მაგრამ გეუბნები, ასე მგონია, მე კი არა, ვიღაცა სხვა ვარ. თან ისეთი შეგრძნება მაქვს, თითქოს მთლად დამავიწყდა, როგორია ის — სიცოცხლე".

— ბიჭი საფრთხეშია, — ვუთხარი ჰორაციოს.

— სულ ამას გაიძახოდი, — მიპასუხა მან. — დიახ, სულ რაღაცნაირი მძინარეაო. სიცოცხლე თუ გინდა, არ შეიძლება მთელი ცხოვრება გეძინოს.

— მთლად სულელი არ ჩანხარ, — ვეუბნები. ავდექი, ჯოხს დავებჯინე და მისკენ გავბაჯბაჯდი, — მუხლებზე უნდა დაგიჯდე, ვიდრე სალათი თავის საქმეს აკეთებს.

დილით გავიგეთ, რომ ტრეინორი მოკვდა. ზოგი ამბობს — ზედმეტმა ქონმა დაღუპაო, ზოგი — გულმაო, — სხვა — ალკოჰოლმაო, ნარკოტიკებმაო... დეტროიტიდან ქალიშვილმა დამირეკა: ტელევიზორი ჩართე, მისი დამთხვეული თაყვანისმცემლები, კაცებიცა და ქალებიც, ღრიალებენ და თმას იგლეჯენო.

მაგრამ მათი დანახვა არ მინდოდა. ისინი ტირიან, ტირიან და არც კი იციან რატომ ტირიან. აი, მაშინ კი ვიფიქრე, რომ ერთხელაც ამ ქვეყანას ძალზე მწუხარე დღეები დაუდგება-მეთქი.

თარგმნა
დავით ჯანდიერმა

სარედაქციო ჯგუფი

შადიმან შამანაძე (მთ. რედაქტორი)
თამაზ ვასაძე, ანდრო ბუაჩიძე, რეზო ბობია,
ირმა არჩუაშვილი, ზვიად რატიანი, მალხაზ ხარბედია
თამაზ ჩხაიძე, მამუკა ალთუნაშვილი (კომპიუტერული მომსახურება)
გოგა დავითაშვილი (მხატვარი)

ახალი საზღვარგარეთი

რუსეთი

არჩევნებამდე ერთი დღით ადრე...

ხვალ რუსეთში საპრეზიდენტო არჩევნები ტარდება. კანდიდატებს გუშინ ბოლო საგიტაციო შეხვედრები ჰქონდათ — პრეზიდენტი ბორის ელცინი მშობლიურ ქალაქ ეკატერინბურგში ჩავიდა. მან მონაწილეობა მიიღო ქალაქის ცენტრალურ მოედანზე გამართულ მიტინგში, შეხვდა ქალაქისა და ოლქის ხელმძღვანელებს. გამოსვლებისას, ელცინმა, კიდევ ერთხელ აღნიშნა, რომ „16 ივნისს რუსი ხალხი ხმას მისცემს არა რომელიმე კონკრეტულ სახელსა და გვარს, არამედ რუსეთის მომავალს".

გრიგორი იავლინსკი, თითქოს კვალში ჩაუდგა ელცინს, და მისი წამოსვლიდან რამდენიმე საათის შემდეგ თავად ეწვია სანკტ-პეტერბურგს, შეხვდა ამ ქალაქის ახალ მერს ვლადიმერ იაკოვლევს, ადგილობრივ მოსახლეობას, ინტერვიუ მისცა ჟურნალისტებს. სვიატოსლავ ფიოდოროვი კი თვალის მიკროქირურგიის სამეცნიერო კომპლექსის შენობაში ესაუბრა ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის წარმომადგენლებს. კიდევ ერთმა კანდიდატმა — ვლადიმერ ჟირინოვსკიმ მონაწილეობა მიიღო საზოგადოებრივი ორგანიზაციის — რუსეთის სოციალისტური ახალგაზრდობის დამფუძნებელ ყრილობაში.

გუშინ ცენტრალური საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარე ნიკოლოზ რიაბოვი კი შეხვდა საერთაშორისო დამკვირვებლებს, რომლებიც უკვე ჩამოვიდნენ რუსეთში არჩევნების მიმდინარეობის დასაფიქსირებლად.

არის ასეთი ზიუგანოვიც!

ხვალინდელ საპრეზიდენტო არჩევნებში წარმატების იმედი აქვს კომუნისტთა ლიდერს გენადი ზიუგანოვს. იგი სიხარულით შეხვდა შეერთებული შტატების საერთაშორისო მიმომხილველთა მოსკოვში ჩასვლას და განაცხადა, რომ როგორც მას საიდუმლო, სარწმუნო წყაროებიდან აცნობეს, საზოგადოებრივი აზრის გამოკითხვის შედეგების მიხედვით იგი უსწრებს ელცინს და გამარჯვების უცილობელი კანდიდატია. ზიუგანოვმა აღნიშნა, რომ პრესაში გამოქვეყნებული ცხრილები, სადაც ელცინს ყველგან პირველი ადგილი უკავია და საკმაოდ დიდი პროცენტული მაჩვენებლებით უსწრებს მას, სინამდვილეს არ შეესაბამება.

კომუნისტთა ლიდერი წინასაარჩევნო გამოსვლებში ყველგან ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ სურს კეთილი ურთიერთობების შენარჩუნება დასავლეთით — შეერთებულ შტატებთან და გერმანიასთან, ხოლო აღმოსავლეთით — ინდოეთსა და ჩინეთთან.

ცრუ განგაში

გუშინ პრეზიდენტ ბორის ელცინის ეკატერინბურგში ყოფნისას მცირე ინციდენტი მოხდა: უცნობმა პირმა დარეკა ადგილობრივ სამართალდამცავ ორგანოებში

და აცნობა მათ, რომ შენობა, სადაც უნდა შემდგარიყო პრეზიდენტის შეხვედრა ოლქის ადმინისტრაციის წარმომადგენლებთან, დანაღმული იყო. „სახიფათო" შენობიდან სასწრაფოდ იქნა ევაკუირებული ყველა თანამშრომელი, მაგრამ როგორც მოგვიანებით გაირკვა, სატელეფონო ხიგნალი უსაფუძვლო აღმოჩნდა.

ჩეჩნეთი

ჩავატაროთ თუ არა არჩევნები — საკითხავი, აი, ეს არის...

ხვალინდელი დღე რუსეთისთვის რომ მეტად მნიშვნელოვანი და საეტაპოა, ამის თაობაზე მიმომხილველები არც კი დაობენ. მაგრამ საპრეზიდენტო არჩევნების პერიპეტიებმაც ვერ დაჩრდილა მეორე ისეთი საკვანძო პრობლემა, როგორიცაა ჩეჩნეთის თემა. ამ კუთხით დაგროვილ უამრავ გადაუჭრელ საკითხს ახლა ადგილობრივი საპარლამენტო არჩევნების ჩატარება-არჩატარების დილემაც დაემატა.

დოკუ ზავგაევის ადმინისტრაციის გადაწყვეტილებამ, რადაც არ უნდა დაუჯდეს, ჩაატაროს არჩევნები, ევროსაბჭოს საპარლამენტო ასამბლეის შეშფოთებაც კი გამოიწვია ტალინში მყოფმა ამ ორგანიზაციის წარმომადგენელმა, ჩეჩნეთის საკითხების კომისიის ხელმძღვანელმა ერნსტ მილმანმა განაცხადა, რომ „თუ არჩევნები ახლა ჩატარდება, სეპარატისტებს მიეცემათ საბაბი, უარი თქვან განიარაღების შესახებ მიღწეული შეთანხმების შესრულებაზე". მართლაც, ზავგაევის ხელისუფლების სწრაფვა არჩევნების ჩატარების თაობაზე, ერთგვარ გაოცებას იწვევს, რადგან ნაზრანში მოლაპარაკებების დროს დაპირისპირებული მხარეები შეთანხმდნენ მისი გადავადების შესახებ.

ჩეჩნეთის ოპოზიცია მიიჩნევს, რომ თავისუფალი, დემოკრატიული არჩევნების ჩატარება შესაძლებელია მხოლოდ რესპუბლიკიდან ფედერალური ძალების გაყვანის შემდეგ. ეს პოზიცია ჯოჰარის დღევანდელმა პრეზიდენტმა ზელიმხან იანდარბიევმაც დაადასტურა: „ნებისმიერი სახელმწიფო ორგანოს არჩევნები უნდა ჩატარდეს მხოლოდ ჩეჩნეთიდან რუსეთის ჯარების სრული გაყვანის შემდეგ", — განაცხადა მან. მაგრამ რუსმა სამხედროებმა სრულიად საწინააღმდეგო თვალსაზრისი გამოთქვეს: ფედერალური ძალების შტაბში ინტერფაქსის წარმომადგენელს განუცხადეს, რომ რესპუბლიკიდან ჯარების გაყვანა შეიძლება მოხდეს მხოლოდ არჩევნების ჩატარების შემდეგ. სამხედროებს სოლიდარობას უცხადებს რუსეთის პრეზიდენტის წარმომადგენელი ჩეჩნეთში ოლეგ ლობოვიც.

ასეთი განცხადებები კეთდება მას შემდეგ, რაც თავად რუსეთის პრეზიდენტმა ბორის ელცინმა სანკტ-პეტერბურგში ყოფნისას ცალსახად დაადასტურა, რომ „ფედერაციის სუბიექტები თავად განსაზღვრავენ, თუ როდის ჩაატარონ ადგილობრივი არჩევნები". მისმა მრჩეველმა ემილ პაინმა კი კომპრომისული ვარიანტი წამოაყენა: მისი წინადადებით, სასურველია არჩევნების ორ ეტაპად ჩატარება, პირველი — 16 ივნისს, მეორე — ფედერალური ძალების გაყვანის შემდეგ.

არჩევნების წინა დღეებში კი გროზნოში შედარებით სიმშვიდეა. გასულ დღე-ღამეში ფედერალური ძალების პოზიციები „მხოლოდ" რვაჯერ დაიცხრილა, რის შედეგადაც ორი სამხედრო მოსამსახურე დაიჭრა. სოფელ ალხანკალას მიდამოებში ნაღმზე აფეთქდა შინაგანი ჯარების მეომარი, ხოლო სოფელ კურჩალოის მახლობლად ჩეჩენი მებრძოლები შეეცადნენ გროზნოსკენ გაჭრას, მაგრამ ფედერალურმა ძალებმა აღკვეთეს მათი მცდელობა. გუშინდელი დღისთვის გროზნოში დაგეგმილი იყო ჩეჩნეთის შეიარაღებული ოპოზიციისა და ფედერალური ხელმძღვანელების წარმომადგენელთა შეხვედრა, სადაც უნდა შეთანხმებულიყო ფედერალური დაჯგუფების ხელმძღვანელის ვიაჩესლავ ტიხომიროვისა და ჩეჩნურ ფორმირებათა შტაბის უფროსის ასლან მასხადოვის შეხვედრის დრო და ადგილი.

არჩევნებზე, უფასოდ...

ხვალ, 16 ივნისს, რუსეთის საპრეზიდენტო არჩევნების დღეს, მგზავრობა საქალაქო და საგარეუბნო ელექტროტრანსპორტით უფასო იქნება. ეს გადაწყვეტილება ერთობლივად მიიღეს მოსკოვის მერიამ და რუსეთის ტრანსპორტის სამინისტრომ.

ტრაგიკული იუბილე

БУДЕННОВСК

გუშინ ერთი წელი შესრულდა ბუდიონოვსკის ტრაგედიიდან.

1995 წლის 14 ივნისს ჩეჩენი მებრძოლები შამილ ბასაევის მეთაურობით, სტავროპოლის მხარის ქალაქ ბუდიონოვსკში შეიჭრნენ, ადგილობრივი მცხოვრებლები საავადმყოფოს შენობაში თითქმის ხუთი დღით მძევლად გამოკეტეს და ფედერალურ ცენტს ულტიმატუმი წაუყენეს — ისინი კატეგორიულად მოითხოვდნენ დუდაევ-ელცინის პირისპირ შეხვედრას და რუსეთის ჯარების ჩეჩნეთიდან გაყვანას. შამილ ბასაევთან მოლაპარაკების შემდეგ, რუსეთის პრემიერმინისტრი ვიქტორ ჩერნომირდინი, მთავრობის სახელით დაპირდა ტერორისტებს, რომ მძევლების გათავისუფლების სანაცვლოდ, შეწყდებოდა ბრძოლები ჩეჩნეთის ტერიტორიაზე და სასწრაფოდ დაიწყებოდა ორმხრივი მოლაპარაკებები კონფლიქტის მშვიდობიანი გზით დარეგულირების შესახებ. ეს მოთხოვნები შესრულდა, მძევლები კი — გაათავისუფლეს.

ბუდიონოვსკის ინციდენტის შედეგად დაიღუპა 134 მშვიდობიანი მოქალაქე, 400-ზე მეტმა კი სხვადასხვა სიმძიმის ჭრილობა მიიღო. რუსეთის სამართალდამცავმა ორგანოებმა აღძრეს სისხლის სამართლის საქმე, რომლის მასალები დღეისთვის, 200 ტომს შეადგენს. მოხერხდა ტერაქტის მონაწილეთა ვინაობის დადგენა. მათზე ძებნაა გამოცხადებული, თუმცა, ჯერჯერობით, არავინ დაუკავებიათ.

გუშინ, ბუდიონოვსკში, ტრაგედიის

წლისთავთან დაკავშირებით, გლოვა იყო გამოცხადებული. მსხვერპლთა ხსოვნის პატივსაცემად ბრძოლების ეპიცენტრად ქცეული საავადმყოფოს ტერიტორიაზე გაიხსნა სამრეკლო.

მსოფლიო

ნატო—რუსეთი

"მოათვინიერებს" ნატო რუსეთს?

გუშინ გაუწყეთ, რუსეთის თავდაცვის მინისტრი პავლე გრაჩოვი ბრიუსელში ჩავიდა, სადაც იგი წარადგენს კრემლის თვალსაზრისსა და გეგმებს ნატოს აღმოსავლეთით გაფართოების საკითხის თაობაზე. როგორც მოელიან, რომ გრაჩოვი განუცხადებს ნატოში შემავალი ქვეყნების თავდაცვის მინისტრებს, რომ რუსეთი არ ეწინააღმდეგება აღმოსავლეთის რიგი ქვეყნების ნატოში გაწევრიანებას, ვიდრე ნატოს ინფრასტრუქტურა უშუალოდ არ შეეხება მის სასაზღვრო ზოლს.

ასეთი ვარაუდის საფუძველს იძლევა ბერლინში ათი დღის წინ ნატოს კონფერენციის მსვლელობისას რუსეთის საგარეო საქმეთა მინისტრ ევგენი პრიმაკოვის მიერ ამ საკითხზე გაკეთებული განცხადება.

თავის მხრივ, ნატო რუსეთს სთავაზობს მუდმივ სამხედრო თანამშრომლობას, რომლის მოდელადაც ბოსნიაში ნატო-რუსეთის ერთობლივი ოპერაციები გამოდგება.

როგორც მიმომხილველები აღნიშნავენ, ნატოს ზოგიერთი ხელმძღვანელი მაინც ლელავს კრემლის პოზიციის გამო, ვინაიდან 16 ივნისის საპრეზიდენტო არჩევნები ჯერ კიდევ წინაა. ეს კი ნიშნავს, რომ ამჟამინდელი თვალთახედვა ხვალ, შესაძლოა, სრულიად შეიცვალოს.

ნატო—საფრანგეთი

„უძღები შვილი" ნატოს უბრუნდება...

როგორც უკვე ვიუწყებოდით, ბრიუსელში მიმდინარეობს ნატოს წევრი ქვეყნების თავდაცვის მინისტრების შეხვედრა, რომელზეც განიხილავენ ბოსნიის შესახებ დეიტონის შეთანხმების შესრულების მიმდინარეობის საკითხს. იმსჯელებენ, აგრეთვე, ბერლინში მიღებულ დოკუმენტზე, რომელიც ჩრდილო — ატლანტიკური ალიანსის შემდგომ რეორგანიზაციას შეეხება.

ბრიუსელის შეხვედრის მნიშვნელობას ზრდის ისიც, რომ მასში, ოცდაათი წლის შემდეგ პირველად, მონაწილეობს ნატოს სამხედრო სტრუქტურის ახალი წევრი ქვეყნის — საფრანგეთის — თავდაცვის მინისტრი. მისი შემადგენლობიდან კი საფრანგეთი, ორგანიზაციაში აშშ-ს როლის დომინირების გამო, 1966 წელს გამოვიდა. ნატოში სრულუფლებიან წევრად დაბრუნების პირობად საფრანგეთი მოითხოვს ალიანსის ტრანსფორმაციას, რაც მის ევროპულ ორიენტაციაში უნდა გამოიხატოს.

თავდაცვის მინისტრებმა მოიწონეს ბოსნიის ოპერაცია და შენიშნეს, რომ სამშვიდობო ჯარებმა ბალკანეთში ყოფნა, შესაძლოა განსაზღვრულ ვადაზე ერთი წლით მეტხანს მოუწიოთ. მომავალში ანალოგიური ოპერაციები, ძირითადად, ევროპის მრავალეროვნული ტაქტიკური ძალების მონაწილეობით ჩატარდება. ეს, როგორც ითქვა, ხელს შეუწყობს ნატოს ევროპული „იერ-სახის" ჩამოყალიბებას.

ბელგია

სიკვდილით აღარავინ დაისჯება

ბელგიაში აღარ არსებობს სიკვდილით დასჯა. ხუთშაბათს ბელგიის პარლამენტმა კენჭი უყარა მისი სისხლის სამართლის კოდექსიდან ამოღების საკითხს. 129 პარლამენტის წევრმა 13-ის წინააღმდეგ ხმა მისცა ამ ჰუმანურ წინადადებას. გადაწყდა, რომ სიკვდილით დასჯა უნდა შეიცვალოს ხანგრძლივი პატიმრობით, რომელიც 20-დან 30 წლამდე სასჯელს ითვალისწინებს.

ბელგია ევროკავშირში შემავალ ქვეყანათაგან უკანასკნელია, რომელმაც აკრძალა სიკვდილით დასჯა. თუმცა, იგი, ფაქტობრივად, არც აქამდე მოქმედებდა და უმაღლეს სასჯელადაც მუდმივი პატიმრობა იღვლებოდა — სამოქალაქო პირის სიკვდილით დასჯის უკანასკნელი ფაქტი 1918 წელს დაფიქსირდა, ხოლო სამხედრო მოსამსახურისა კი — 1950 წელს.

ერაყი

სადამ ჰუსეინი უკან არ იხევს...

ამერიკის შეერთებულმა შტატებმა და ინგლისმა გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის უშიშროების საბჭოს მოთხოვეს მკაცრი ზომების გატარება ერაყის მიმართ, რადგან ამ უკანასკნელმა თავის სამხედრო ობიექტებზე არ დაუშვა გაეროს ექსპერტები.

ორივე ქვეყნის დელეგაციის წევრები კატეგორიული ტონით აღნიშნავენ, რომ უშიშროების საბჭომ ერაყის მოქმედება უნდა შეაფასოს, როგორც მისი რეზოლუციის არსებითი დარღვევა. დიპლომატიურ ენაზე ამ რეზოლუციის დარღვევის ბრალდება კი ნიშნავს, რომ ვაშინგტონსა და ლონდონს ერაყის წინააღმდეგ ყველაზე უფრო შორსმიმავალი ღონისძიებების, მათ შორის — სამხედრო მოქმედების, განსახორციელებლად გაეხსნებათ ხელი.

თავად ერაყმა საკუთარ სამხედრო ბაზებზე გაეროს ექსპერტების არდაშვების განცხადება პირველად მას შემდეგ გააკეთა, როცა იმავე გაერომ უფლება მისცა მას, საკვები პროდუქტების შეძენის მიზნით, წელიწადში ორი მილიარდი დოლარის ღირებულების ნავთობი გაეყიდა. მაგრამ, როგორც ჩანს, გათვლა, რომ ამდენი ხნის შიმშილობის შემდეგ „კარაქიანი პური" ერაყის დღევანდელ ლიდერებს დამჯერ „მოწაფეებად" აქცევდა, არ გამართლდა. სადამ ჰუსეინი გაეროს მოქმედებას განიხილავს, როგორც პროვოკაციულს და ქვეყნის სუვერენიტეტის შემლახველს. როგორც ჩანს, ბაღდადის რეჟიმი ვერაფრით შელევია იმ მასობრივი მოსპობის ქიმიურ [illegible], რომელიც განადგურებას ექვემდებარება.

საყურადღებოა ის ფაქტი, რომ გაერო, როგორც იტყვიან, საკმაოდ რბილად ეპყრობა ერაყს და მუქარას, საქმიანი დიალოგის პოლიტიკას ამჯობინებს. ვაშინგტონი კი გაცილებით რადიკალურადაა განწყობილი. იგი მიიჩნევს, რომ კიდევ დიდი დრო გავა, სანამ აშშ მხარს დაუჭერს ბაღდადის წინააღმდეგ სანქციების მოხსნას. შეიძლება, ეს მეტისმეტია, რადგან ამ სანქციებით ძირითადად ხომ მოსახლეობა ზარალდება.

გახსოვდეს აფხაზეთი

პირველი დიალოგი აფხაზებთან პირისპირ...

პირველი გვერდიდან

ქართულ-აფხაზური დიალოგის მონაწილეებმა ისაუბრეს იმ ობიექტურ მიზეზებზე, რამაც ქართული და აფხაზური საზოგადოების წარმომადგენლების შეხვედრა განაპირობა. პროფესორმა გიორგი ხუციშვილმა განაცხადა, რომ როგორც ქართველებში, ისე აფხაზებში არსებობენ ადამიანები, რომლებიც მოწადინებულნი არიან, დაამყარონ ერთმანეთთან კონტაქტები.

მოსკოვის შეხვედრა შემდეგი შემადგენლობით გაიმართა — ქართულ მხარეს წარმოადგენდნენ: სოსო ცისკარიშვილი, პაატა ზაქარეიშვილი, გიორგი ხუციშვილი, ვახტანგ ხმალაძე, მარინე ფალავა, თამარ ჩიქოვანი, აფხაზურს — თამაზ ქეცბა, ზაურ ბარგანჯია, აბესალომ ლეფსაია, გიორგი ოტიბა, მანანა გურგულია.

აღსანიშნავია, რომ მოსკოვში არაერთგზის გადაიდო დაგეგმილი შეხვედრა მხოლოდ იმ მიზეზით, რომ დიალოგში მონაწილე აფხაზებმა რუსეთის სასაზღვრო ჯარების სარდლის ნიკოლაევის ნებართვის გარეშე ვერ მოახერხეს ფსოუზე გადასვლა ამდენად, გამკაცრებული საპასპორტო რეჟიმი, თითქოს, უნდა გვაძლევდეს იმის თქმის საფუძველს, რომ აფხაზეთის მიმართ სანქციები აშკარად ხორციელდება, რომ არა ერთი გარემოება: ქრთამი, როგორც ჩანს, ჯოჯოხეთთან ერთად, ფსოუს საზღვარსაც კარგად ანათებს, ვინაიდან, საზღვარზე მდგარი მადაგახსნილი რუსი მესაზღვრეები არად დაგიდევენ საპასპორტო რეჟიმს, როცა დოლარით მოხიბლულნი აფხაზებს დაუბრკოლებლად ატარებენ საზღვარს იქით. როგორც თავად შეხვედრის მონაწილე აფხაზებს განუცხადებიათ, ფსოუს საზღვარზე გასასვლელად რუსეთის მოქალაქის პასპორტზე მეტად, დოლარი ჭრის.

აღსანიშნავია, რომ ორივე მხარე — ქართულიც და აფხაზურიც კმაყოფილია პირისპირ, ყოველგვარი მესამე ძალის გარეშე გამართული შეხვედრით. მათი თქმით, თუ აქამდე გამართულ მოლაპარაკებებში რუსეთის მედიატორულმა როლმა ვერავითარი შედეგი ვერ გამოიღო, დროა, აფხაზებმაც და ქართველებმაც გულდასმით მოუსმინონ ერთმანეთს, მოლაპარაკებების, აუცილებელი დათმობების და ურთიერთშეთანხმების საფუძველზე გამოიძებნოს მშვიდობის, სტაბილიზაციის მისაღწევი გზები.

მიუხედავად იმისა, რომ მესამე ძალას გამართულ დიალოგში მონაწილეობა არ მიუღია, უნდა ითქვას, რომ გულხელდაკრეფილი მაინც არ ყოფილა და გულისყურით ადევნებდა თვალს შეხვედრის მიმდინარეობას. რუსეთის „მომრიგებლობასა" და „შუამავლობაზე" მეტყველებს თუნდაც ის ფაქტი, რომ თავდაპირველად მან ორივე მხარეს დიალოგის გამართვა შესთავაზა ეთნოგრაფიის ინსტიტუტში, სადაც უხვადაა წარმოდგენილი ორივე მხარისთვის გამაღიზიანებელი მასალები. იქვე, ეთნოგრაფიის ინსტიტუტშივე მესამე მხარის ძალისხმევით წარმოიშვა დიალოგში მონაწილე მხარეების დაპირისპირების მცდელობაც, თუმცა, შეხვედრის მონაწილენი იოლად როდი წამოეგნენ გამიზნულ პროვოკაციას.

საგულისხმოა, რომ ორივე მხარის შეთანხმებით, შეხვედრაზე განიხილებოდა მხოლოდ ის საკითხები, რომელიც ქართველთა და აფხაზთა მხრიდან საკამათოდ იყო მიზანშეწონილი. რაც შეეხება პოლიტიკურ, სამხედრო და ისტორიულ საკითხებზე მსჯელობას, სოსო ცისკარიშვილის თქმით, ეს მხოლოდ პოლიტიკოსთა საქმეა და ამ ეტაპზე დიალოგის პოლიტიკურ რანგში აყვანა მხოლოდ განხეთქილების და კიდევ ერთხელ დაპირისპირების საბაბად იქცეოდა.

ვახტანგ ხმალაძეს მიაჩნია, რომ საზოგადოებრივმა აზრმა უნდა შეუქმნას საფუძველი პოლიტიკურ დიალოგს და არავითარ შემთხვევაში იგი არ უნდა წარიმართოს საზოგადოებრივი აზრის უგულვებელყოფით, როგორც ეს აქამდე ხდებოდა.

მოსკოვში გამართულ შეხვედრაზე განიხილეს ოთხი პროექტი: კომუნიკაციების აღდგენა-გაფართოება; საზოგადოებრივი აზრის კვლევა; საზოგადოებრივი და სახელმწიფოებრივი სტრუქტურების კვლევა; ეკოლოგიის საკითხები.

შეიძლება ითქვას, რომ შეხვედრაზე მხოლოდ ზემოაღნიშნული საკითხების განხილვით შემოიფარგლნენ, თუ მხედველობაში არ მივიღებთ კულუარებში გამართულ საუბრებს, რომელიც ჩვენთვის, ალბათ აუცილებლობიდან გამომდინარე, კადრს მიღმა დარჩა.

უნდა აღინიშნოს, რომ აფხაზური მხარე კარგადაა ინფორმირებული საქართველოში მიმდინარე პროცესების შესახებ. თუ ჩვენთვის თითქმის ხელმიუწვდომელია აფხაზური ინფორმაციის მოპოვება, აფხაზური მხარე მშვენივრად ახერხებს ქართული თავისუფალი პრესის გაცნობას და შესაბამისი დასკვნების გამოტანასაც, უფრო მეტიც, შეხვედრის მონაწილეებმა შესანიშნავად უწყიან, როგორ მიმოიხილავს ქართული პრესა აფხაზეთის კონფლიქტს. მათი განცხადებით, როცა საუბარია კონფლიქტის მოწესრიგების მშვიდობიანი გზების ძიებაზე, სრულიად მიუღებელია, რომ ზოგიერთი გაზეთი აფხაზეთის ომით დაბრუნების ლოზუნგით გამოდის. შეხვედრაზე გადაწყდა, რომ ქართული მხარე, ვინაიდან, კომუნიკაციები ჯერ კიდევ მოშლილია, აფხაზურ პრესას მოსკოვში საქართველოს საელჩოს მეშვეობით მიიღებს.

ცნობისთვის: აფხაზეთში გამოდის რამდენიმე დამოუკიდებელი გაზეთი, ფუნქციონირებს რამდენიმე დამოუკიდებელი სატელევიზიო არხი.

აფხაზური მხარე თანახმაა, ქართველი და აფხაზი ინტელიგენცია მიუჯდეს მოლაპარაკების მაგიდას, თუმცა აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ აფხაზთათვის მისაღები, ქართველი ინტელიგენციიდან, სამწუხაროდ, მხოლოდ მწერალი ოთარ ჭილაძეა, რომლის მოსაზრებაც აფხაზეთის კონფლიქტთან დაკავშირებით, ერთობ საინტერესო და აქტუალურია.

ცხადია, პირისპირ პირველი შეხვედრა, დიალოგზე წასვლა, ერთგვარი წინგადადგმული ნაბიჯია ქართულ-აფხაზური საზოგადოებრივი აზრის დაახლოებისთვის, რამაც სამომავლოდ პოლიტიკოსთა დიალოგს და პრობლემის უმტკივნეულოდ მოგვარებას უცილობლად უნდა შეუწყოს ხელი. აუცილებელია, შეიქმნას საზოგადოებრივი ლობი, რათა ის, ვინც პოლიტიკურ ავანსცენაზეა, იძულებული გახდეს, იმოქმედოს საზოგადოებრივი აზრის შესაბამისად.

მიუხედავად მოსკოვის წარმატებული შეხვედრისა, როგორც თავად დიალოგის ქართველი მონაწილეები მიიჩნევენ, შესაძლოა, მათმა ინიციატივამ სახელისუფლებო სტრუქტურებში აზრთა სხვადასხვაობა გამოიწვიოს.

ჩანს, მონაწილეთა ვარაუდი არცთუ უსაფუძვლო აღმოჩნდა, ვინაიდან, ხელისუფლების „დაუკითხავად" გამართულმა დიალოგმა ერთობ გააცხარა თბილისში მოქმედი აფხაზეთის უზენაესი ხელისუფლება.

სამომავლოდ ქართულ-აფხაზური შეხვედრა ივლისის მეორე დეკადაშია დაგეგმილი.

დიანა ბაბროშვილი

პოზიცია

სოფლის მეურნეობას მიხედვა სჭირდება

ნაძალადევად დანერგილი ე.წ. სოციალისტური სისტემის ნგრევის შედეგად საქართველოში უკანასკნელ წლებში მიმდინარეობს სოფლის მეურნეობის ტრადიციული მრავალდარგოვანი სისტემის აღდგენის მცდელობის პროცესი. იჩეხება ჩაის, ხეხილისა და ვაზის ნარგაობა, სანაცვლოდ მატულობს მარცვლეულისა და ბაღჩეულბოსტნეული კულტურების ნათესი ფართობი, წვრილფეხა და მსხვილფეხა პირუტყვის სულადობა. მაგრამ ეს ბუნებრივი პროცესი სტიქიურია, და სამწუხაროდ, იგი დღემდე ვერ იქცა საზოგადოებრივი და სახელმწიფოებრივი ზრუნვისა და ყურადღების ობიექტად.

საქართველოს სოფლის მეურნეობაში დღეს არნახული ქაოსი სუფევს. გაურკვევლობა, უყურადღებობა, საერთო გეზისა და ორიენტირის უქონლობა, თავმინებებულობა, თვითნებობა, ინდიფერენტულობა, პროცესების უმართაობა, სიდუხჭირე — აი, მახასიათებელი ნიშნები ჩვენი დღევანდელი სოფლის მეურნეობისა.

დღეს, ვგონებ, საკამათო აღარ უნდა იყოს ის ჭეშმარიტება, რომ საქართველოს ეკონომიკური აღორძინების ქვაკუთხედი სასოფლო-სამეურნეო დარგთა გონივრული შეთანაწყობის ტრადიციული სისტემის აღდგენაში მდგომარეობს.

ქართულ სოფელს აღორძინებისთვის ეკონომიკური და სამართლებრივი გარანტიები სჭირდება სახელმწიფოს მხრიდან. ჭერჭერობით, იგი ვერც ერთს ღებულობს და ვერც მეორეს. სოფლის მეურნეობის აღორძინებისთვის სახსრების გაღება სახელმწიფოს არ ძალუძს. გაურკვეველია, მაშ რატომ არ ხმარდება სოფლის მეურნეობას უცხოეთიდან არაერთგზის მიზნობრივად შემოსული ფინანსური დახმარება? თუკი ხმარდება, არსებითად რაში გამოიხატება დახმარების შედეგი?

დაუცველია როგორც სოფლის მშრომელი, ისე მთლიანად სოფლის მეურნეობა. რა უნდა ვიღონოთ? დღეს გააქტიურებულია მუშაობა ცალკეული სასოფლო-სამეურნეო დარგის კანონპროექტების შესამუშავებლად, მაგრამ საქართველოს სოფლის მეურნეობას, უპირველეს ყოვლისა, სჭირდება „კანონი მრავალდარგოვანი სოფლის მეურნეობის შესახებ", რომელიც შექმნის სამართლებრივ გარანტიებს დარგთა შეთანაწყობის ერთიანის სისტემის ნორმალური ფუნქციონირებისთვის, აღკვეთავს უწყებრივ, თანამდებობრივ თუ სუბიექტურ თავნებობასა და ძალმომრეობას, ხელს შეუწყობს სტაბილური სამეურნეო-ეკონომიკური სისტემის შექმნასა და განვითარებას, უმთავრესი დარგობრივი მიმართულებების გამოკვეთას მხარეთა თავისებურებებისა და დარგობრივი სპეციალიზაციის გათვალისწინებით, გზას გადაუღობავს ჩვენს სინამდვილეში კოლონიური ტიპის სოფლის მეურნეობის რეანიმაციის ყოველგვარ მცდელობას.

ყოვლად გაუგებარია საზოგადოებრიობისა და ხელისუფლების ინდიფერენტული დამოკიდებულება ზემოაღნიშნული პრობლემებისადმი, არა ერთი პუბლიკაცია აღნიშნულ საკითხზე რეაგირების გარეშე იქნა დატოვებული. ყურადღება არ ექცევა 1990-93 წლებში ქართველ აგრარიკოს-მეცნიერთა და TACIS-ის პროგრამით მომუშავე ევროპელ ექსპერტთა მიერ ერთმანეთისგან დამოუკიდებლად შედგენილ პროექტებს სოფლის მეურნეობის გარდაქმნის შესახებ, რომლებიც უმთავრესად ტრადიციული მრავალდარგოვანი სისტემის აღდგენას გულისხმობს და გათვლილია ერთ სულ მოსახლეზე საჭირო პირველადი მოხმარების პროდუქტების რაოდენობის გაანგარიშებით.

სოფლის მშრომელებს, გლეხობას, რომელიც სულიერ-ზნეობრივად და მორალურად მზად არის მაღალმწარმოებლურად იშრომოს, მხარდაჭერა და დახმარება სჭირდება. იგი სასწაულებს მოახდენს, ოღონდ მივიხედოთ მისკენ და მხარში დავუდგეთ. განა ეს სახელმწიფოს ინტერესებში არ შედის?

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, უახლოეს ხანში საპარლამენტო მსჯელობის საგნად უნდა იქცეს:

1. „მრავალდარგოვანი სოფლის მეურნეობის სტრუქტურის შესახებ" კანონპროექტის შემუშავების საჭიროების საკითხი.

2. სასოფლო-სამეურნეო დარგთა შეთანაწყობის ერთიანი სამეურნეო-ეკონომიკური სტრუქტურული მოდელის შემუშავების მიზნით ქართველ მეცნიერთა და ევროგაერთიანების (TACIS) ექსპერტთა მიერ შემუშავებული პროექტების განხილვის საკითხი.

3. საქართველოს სოფლის მეურნეობისთვის არაერთგზის შემოსული ფულადი დახმარებების მიზნობრივად გამოყენებისა და მათი რეალიზაციით მიღებული შედეგების ეფექტურობის საკითხი.

დროა აღარ ითმენს. ზემოაღნიშნული საკითხების კვლავ უყურადღებოდ დატოვება საქართველოს სამეურნეო-ეკონომიკური სისტემის საბოლოოდ განადგურების ტოლფასი იქნება, ხოლო მოსალოდნელი დამღუპველი შედეგების წარმოდგენაც კი შეუძლებელი.

თემურ ღლონტი

ჟურნალ „ვაზი და ღვინოს"
მთავარი რედაქტორი

თვალსაზრისი

ვინ უნდა გასცეს მინერალურ წყლებზე ლიცენზია და სერტიფიკატი?

ზოგი ადამიანი იმიტომ შრომობს, რომ იარსებოს, ზოგი ადამიანი კი იმიტომ არსებობს, რომ იშრომოს. შინაარსობრივად პირველი ლოკალური, ეგოისტური და უსარგებლოა. მეორე მასშტაბური, კეთილშობილური და სასარგებლო. ადამიანის მიმართ გამოთქმული ეს აზრი, შეიძლება იურიდიულ პირებზეც და დაწესებულებებზეც გავრცელდეს.

თუ ნათქვამის ასეთი აღქმიდან გამოვალთ, ჩემთვის სულაც არ არის გასაკვირი ის „ვნებათა ღელვანი", სხვადასხვა უწყებები იჩენენ, რათა მოიპოვონ ლიცენზირების და სერტიფიკატის გაცემის უფლება და ამით შეიქმნან საარსებო ფინანსური ბაზა, რაც საშუალებას მისცემთ შემოქმედებითად იმუშაონ და აკეთონ სასარგებლო საქმენი. ეს მათი სურვილია, და სურვილს კი ვერავინ ვერავის ვერ აუკრძალავს. სულ სხვა საკითხია ვის უნდა მიეცეს ამის უფლება. რასაკვირველია, იმას, ვისაც საკმაო ცოდნა და გამოცდილება აქვს ანუ სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ხაბაზმა პური უნდა გამოაცხოს, ხარაზმა კი ფეხსაცმელი კეროს. წინააღმდეგ შემთხვევაში სრულფასოვანი არც ერთი გვექნება და არც მეორე.

მეცნიერების მიღწევებმა, ცოდნის რაოდენობრივმა და ხარისხობრივმა ზრდამ, ბოლო პერიოდში შექმნა იმის აუცილებლობა, რომ სხვადასხვა დარგში შეიქმნა ვიწრო სპეციალობები და ვიწრო სპეციალისტები. თუ მაგალითისთვის მედიცინას მოვიშველიებთ, დავრწმუნდებით ნათქვამის სისწორეში. არცთუ ისე დიდი ხნის წინ თერაპევტის, ქირურგის, მეან-გინეკოლოგის, კარდიოლოგის, ნევროპათოლოგის და სხვა სპეციალისტთა საქმეს ერთი ექიმი აკეთებდა. დღეს კი, თუ კაცმა გულის არეში ტკივილი იგრძნო, ის მეან-გინეკოლოგს არ დაუწყებს ძებნას, კარდიოლოგს მონახავს და ისიც, ძალზე გამოცდილს.

ავიღოთ მინერალური წყლები და განვიხილოთ საკითხი, ვინ უნდა გასცეს მათზე ლიცენზია — „სერტიფიკატი? ანუ რომელი დაწესებულებაა ამ დარგში „ვიწრო სპეციალისტი"?. რასაკვირველია, საქართველოს კურორტოლოგიის და ფიზიოთერაპიის ს/კ ინსტიტუტი. რატომ? იმიტომ, რომ 70 წლის განმავლობაში, ანუ დღიდან მისი დაარსებისა, იგი განუწყვეტლივ და მუდმივად ამას აკეთებს. გარდა იმისა, რომ მან ამ დროის მანძილზე უდიდესი გამოცდილება შეიძინა, შექმნა აგრეთვე საქართველოს მინერალური წყლების მდიდარი ფონდ-საცავი, სადაც არის ძვირფასი მონაცემები ამ წიაღისეულ სიმდიდრეზე და ნებისმიერ დროს შეგვიძლია შევადაროთ ერთმანეთს თუ როგორი იყო ესა თუ ის მინერალური წყალი წინათ და იგივე დარჩა თუ შეიცვალა დღეისთვის. ასეთი ფონდ-საცავის არსებობამ საშუალება მისცა ბევრ მაძიებელს, მის მასალაზე დაყრდნობით დაეცვა დიპლომი და დისერტაცია. აღნიშნული ინსტიტუტის რეკომენდაციით ხდებოდა და ხდება სხვადასხვა დაავადებების პროფილაქტიკის, მკურნალობის და რეაბილიტაციის მიზნით საქართველოს მინერალური წყლების გამოყენება, მისი დასკვნების საფუძველზე წარმოებდა ამ წყლების სარეალიზაციოდ ჩამოსხმა და სხვა... რაც ჩამოვთვალეთ, ეს ხომ იმ საქმის კეთებაა, რის საფუძველზეც უნდა გაიცეს ლიცენზია და სერტიფიკატი.

აღსანიშნავია, რომ წინათ არავინ გვეცილებოდა ამაში და ეს გრძელდებოდა მანამ, სანამ ეს საქმიანობა არ იქცა ფინანსური შემოსავლის შესაძლო წყაროდ.

ამასთან დაკავშირებით მახსენდება ერთი კომუნისტური კურიოზი, რომელიც ჩემს ნაცნობს შეემთხვა. მას, ყოველწლიურად, ხანგრძლივი დროის განმავლობაში, მისი სურვილის საწინააღმდეგოდ, პარტბიუროს მდივნად ირჩევდნენ. ფხოვნაზე, რომ აღარ აერჩიათ, ყოველთვის ცალსახა პასუხს ღებულობდა, შენი შემცვლელი არ გვყავს და ვერ გაგათავისუფლებთო. ერთ მშვენიერ დღეს, ეს თანამდებობა ანაზღაურებითი გახდა და შეუცვლელი მდივანი გაათავისუფლეს და შეცვალეს.

ჩვენი დღევანდელი მდგომარეობა ძალიან ჰგავს ამ კურიოზს.

ახლა იმის შესახებ, რა არგუმენტები არსებობს იმისთვის, რომ ეს საქმე მხოლოდ

სიახლე

თბილისის განახლებული აეროპორტის შესახებ

BGI-ის კორესპონდენტმა ირაკლი ...ძემ ინტერვიუ აიღო საქართველოს საჰაერო ტრანსპორტის დეპარტამენტის თავმჯდომარე ზურაბ ჭანკოტაძისგან.

— როდისთვის უნდა ველოდოთ თბილისის რეკონსტრუირებული აეროპორტის გახსნას?

— 20 ივნისისთვის დაგეგმილია აეროპორტის საზეიმო გახსნა. დღეს უკვე ... ჩაბარების აქტთა გაფორმება ...ციდან აეროპორტი ფუნქციონირებას დაიწყებს.

— როგორც ცნობილია, საგადასახადო ინსპექციამ გაყინა იმ ფირმის ანგარიში, რომელიც ობიექტის რეკონსტრუქციას აკეთებდა. რატომ მოხდა ეს?

— კონტრაქტების მიხედვით, როცა შესრულების გარანტიასაც ფინანსთა სამინისტრო იძლეოდა, ფირმა განთავისუფლდა გადასახდებისგან. მაგრამ მინისტრთა კაბინეტის დადგენილებით განსაზღვრული იყო, შემოტანილი ტვირთის გათავისუფლება გადასახადისგან, ჩატარებული სამუშაოების ნუსხა კი შემთხვევით გამოვარდა დოკუმენტიდან. მაშინ საგადასახადო ინსპექციამ პოლონელთაგან გაფორმებული სამუშაოებიდან მიღებულ მოგებაზე გადასახადის გადახდა მოითხოვა, ... არარსებული თანხის წილი.

— როგორ გავიგოთ, რომ მოგება არ არსებობდა? ისინი საზოგადოებრივ საწყისებზე მუშაობდნენ?

— რა თქმა უნდა, არა, მაგრამ საქმე ისაა, რომ შეკვეთის ფასი 6 მილიონ 150 ათას დოლარს შეადგენს და სწორედ ეს თანხა იქნა ჩარიცხული ჩვენს ბანკში. რაც შეეხება ამ შეკვეთიდან მიღებულ მოგებას, ფირმამ ის პოლონეთში მიიღო ევროპული ბანკისგან. ასე რომ, გადასახადის გადახდა ფირმა EXBVD SA-სგან, უაზრობაა.

— ბევრს ითხოვდნენ?

— ფირმის მიერ შესრულებული 6 მილიონ 150 ათასი დოლარის სამუშაოებიდან, საგადასახადო ინსპექცია 4 მილიონ 800 ათასის აღებას აპირებდა. აქედან 800 ათასი, ძირითადი გადასახადი უნდა ყოფილიყო, 4 მილიონი კი — ჯარიმა.

— როგორ გადაწყდა ეს საკითხი?

— მიღებულ იქნა სამთავრობო გადაწყვეტილება ფირმის საბანკო ანგარიშიდან მოიხსნა „პატიმრობა", მაგრამ იმის გამო, რომ ანგარიში გაყინული იყო, აეროპორტის გახსნა ერთი თვით გადაიდო. თუმცა, საგადასახადო ინსპექცია განაგრძობს ამ ფირმის შემოწმებას. მთავარია, რომ სარეკონსტრუქციო სამუშაოები დასრულდა და 20 ივნისს განახლებული აეროპორტი ფუნქციონირებას დაიწყებს.

— როგორ გამოიყურება განახლებული აეროპორტი?

— ვფიქრობ, შესანიშნავად. პირველ რიგში, კეთილმოწყობილია. მთელი პროცესი, მგზავრის შენობაში შესვლიდან, თვითმფრინავში ჩაჯდომამდე მაღალ საერთაშორისო სტანდარტებს უპასუხებს. მთლიანად განახლებულია საბაჟო, მესაზღვრეებისა და ტვირთების მომსახურების შენობა და ინვენტარი.

— რამდენია გაშვების შესაძლებლობანი?

— ორჯერ გაიზარდა. შესაძლებელი იყო 600მგზავრის მომსახურება საათში, ახლა კი ეს ციფრი 1000-1200-ია.

— საბაჟო სამსახური შეძლებს საერთაშორისო დონის მომსახურების გაწევას?

— პრობლემა იმაში იყო, რომ ძალზე ვიწრო მონაკვეთზე ბევრი ხალხი გროვდებოდა. იქმნებოდა ჭყლეტა და შეხლა-შემოხლა, დისკომფორტი და ეს ყოველივე ადამიანთა უკმაყოფილებას იწვევდა. ახლა ეს პრობლემები მოხსნილია. მებაჟეთათვის, მგზავრთათვის და რეგისტრატორთათვის შექმნილია ცივილიზებული პირობები.

— მაგრამ დგება პირობების სწორად გამოყენების საკითხი. ამიტომ საკითხავია, შეძლებენ კი ჩვენი მებაჟეები ისე იმუშაონ, როგორც, მაგალითად, ფრანკფურტისა და ორლის მებაჟეები მუშაობენ?

— ამისთვის უნდა ვიბრძოლოთ. საჭიროა მივაღწიოთ იმას, რომ ყველა სტრუქტურამ თავის მოვალეობა კეთილსინდისიერად შეასრულოს. არ უნდა შეურაცხყონ მგზავრები, არ უნდა გაჩხრიკონ ხელით. ტექნიკური პირობები შექმნილია, ახლა ყველაფერი ინტელექტზე, აღზრდაზე და კეთილსინდისიერებაზეა დამოკიდებული.

BGI

ამიერკავკასიის რუსეთის ჯარების დაჯგუფების სამხედრო პროკურორი უარყოფს

როგორც საგენტოს კორესპონდენტს ამიერკავკასიაში რუსეთის ჯარების დაჯგუფების პრესსამსახურიდან აცნობეს, აღნიშნული ორგანიზაციის სამხედრო პროკურორმა, იუსტიციის გენერალ-მაიორმა ელეონოვიჩმა უარყო საქართველოს საბაჟო დეპარტამენტის უფროსის თაბულაძის მიერ პრესკონფერენციაზე გაკეთებული განცხადება, ვაზიანის რუსეთის სამხედრო აეროპორტიდან 3 დამტკიცებული და 36 გამოძიებაში მყოფი კონტრაბანდის ფაქტის შესახებ. მისი თქმით, იგი გაოცა თაბულაძის განცხადებამ აღნიშნული აეროპორტიდან ფულის, ანტიკვარული ფასეულობებისა და ნარკოტიკების უკონტროლოდ გატანის შესახებ. იმასთან დაკავშირებით, რომ ჯერ კიდევ არ არის რატიფიცირებული ხელშეკრულება, რომელიც განსაზღვრავს რუსეთის ჯარების იურისდიქციას საქართველოს ტერიტორიაზე და შესაბამისად განუსაზღვრელია საბაჟო დეპარტამენტის უფლებამოსილება რუსეთის სამხედრო ბაზებზე, ამიერკავკასიის რუსეთის ჯარების დაჯგუფების სარდალმა გამოსცა ბრძანება, რომლისთანახმადაც, საბაჟო ფუნქციებს შეასრულებს სპეციალური საზედამხედველო ჯგუფი, რომელშიც შედიან უშიშროების ფედერალური სამსახურის, სამხედრო კომენდატურის და სამხედრო შეტყობინებების სამსახურის წარმომადგენლები. ყველა სამხედრო მოსამსახურე და მათი ოჯახის წევრები ვაზიანის აეროპორტიდან გაფრენის წინ გაივლიან აუცილებელ კონტროლს. კონტრაბანდის გამოვლენის შემთხვევაში შესაბამისი მასალები გაიგზავნება სპეციალურ ორგანოებში. მისივე თქმით, ამიერკავკასიის რუსეთის ჯარების დაჯგუფებისა და ვაზიანის გარნიზონის მიერ არ დაფიქსირებულა კანონის დარღვევის არც ერთი შემთხვევა.

იფრინდა

ფოთის საზღვაო-სავაჭრო ნავსადგურის პრესსამსახური გაცნობებთ, რომ გემმისადგომებთან დგას შემდეგი გემები:

1. „ვიქტორია" — უკრაინა — შაქარი — 2434 ტ. იმპორტი საქართველოსთვის;
2. „ჯუნიორ-8" — მალტა — ხორბალი — 12710 ტ. იმპორტი საქართველოსთვის;
3. „სტ-1037" — რუსეთი — კონტეინერმზიდი — 18 ც. ტრანზიტი;
   16 ც — ექსპორტი;

რეიდზე დგას:

1. „ფრიო არგენტინა" — კვიპროსი — ქათამი — 3000 ტ. — იმპორტი, ტრანზიტი;

უნდა შემოვიდეს:

1. „ურიცკი" — შაქარი — 6200 — ტრანზიტი;
2. „კროგი გერანი" — ბენზინი — 10000 — იმპორტი;
2. „ტბპ" — საწვავი;
4. „ფირატ" — ბენზინი;
5. „კაპიტან ისმაილი" — ხორბალი — იმპორტი;
6. „მე.კოსმონავტი" — ჰუმანიტარული დახმარება — იმპორტი საქართველოსთვის;
7. „ვოლგო-ბალტი" — კონტეინერმზიდი — ექსპორტი;
8. „დენი" — კონტეინერმზიდი — 9 ც-ტრანზიტი 8 ც- ექსპორტი;
9. „სიბირსი" — ხორბალი — 3000 ტ. — იმპორტი;

ფოთის ნავსადგურის უფროსი ვ. ბებიძე

ფოთის ნავსადგურის პრესსამსახურის უფროსი ო. ჯაპახიშვილი

იუმორი

რუსეთის არჩევნები საქართველოში

(ოპოზიციური შაირები)

„სივრცე" ნაიმპერიალი
სად წავა, რა გზით ივლის?
რუსული ყინვის სუნი სდის
„არასტანდარტულ" ივნისს,
თექვსმეტში გამოირკვევა,
დედას უტირებს ვინ ვის?!

* * *

კარგს არაფერს არ გვიქადის
ეს დადგმული „გადარჩევნა",
ურჩხულს არ სურს შესაჭმელად
პირის ისევ არ დაფჩენა,
ბევრი ჯურის რუსს „ადარდებს"
ჩვენი შიგნით არ დარჩენა,
„ერთიან და განუყოფლის"
რამე ფორმით გადარჩენა.

* * *

ნუ გგონიათ, ეს ავდარი
შეიცვლება კაი დარით,
თუ ელცინი შეიცვლება
იავლინსკით ან გაიდარით.

* * *

როგორიც გაქვს, კვლავ გვექნება
ისეთივე თხლე ბედი,
თუ გენერალ გრაჩოვს შეცვლის
გენერალი ლებედი.

* * *

ბუზო! რა „პროგნოზი" გინდა,
რა ბედის გამოცნობობა,
თუ უკვე ქსელში ფხრთხალებ,
დაკარგული გაქვს გრძნობობა,
თავ-ფეხს გიკოჭავს „დსთ"-ს
მეგობრობობა, ძმობობა,
წინ გამოფიტვა თუ გელის
და სისხლის გამოშრობობა,
შენთვის რა მნიშვნელობა აქვს,
რა ფერის მოვა ობობა?!

* * *

(ძველი რვეულიდან)

ბრიყვებს ვერა გაუგიათ,
ჭკვიანს მწარედ ეცინება,
გული მიგრძნობს, მოკლე ხანში
მაგრად „დაგველცინება".

ეპილოგი

ისეთი ბედი გვექნება,
ისეთ მომავალს გავაჩენთ,
როგორი აზროვნებითაც
მტერს და მოყვარეს გავარჩევთ.
თუ თავზე „დაიმასქნებას"
არც „რუსს", არც „ქართველს" დავაჩვევთ,
თუ პარლამენტებს „იმნაირს"
და არც „ამნაირს" ავარჩევთ.
არც ბელადების სახოტბოდ
ხახებს ისევ არ დავაბჩენთ,
ისეთ მომავალს გავჭედავთ
და ჯიშსაც ისეთს დავარჩენთ —
ლაჩრული წესით ვიცხოვრებთ,
თუ გზას კაცურ კვალს დავაჩენთ.

რუსლან მიქაბერიძე

ეს საინტერესოა!

* * *

ცენტრალური სადაზვერვო სამმართველოს (აშშ) ეზოში მოქანდაკე ჯიმ სანბორნის ორიგინალური სკულპტურა დგას — სპილენძის ფურცელი, რომელზეც 2000 ასოა ამოტვიფრული. ერთი შეხედვით, ტექსტი უაზროა, მაგრამ სინამდვილეში ეს რთული კრიპტოგრამაა, რომელიც მოქანდაკემ ცსს-ის ყოფილ თანამშრომელთან ერთად შეადგინა. შესვენებას სამმართველოს თანამშრომლები ამ სკულპტურასთან ატარებენ, მაგრამ, ჯერჯერობით, სუპერკომპიუტერმაც კი ვერ გაშიფრა ტექსტის მეოთხეზე მეტი.

* * *

საფრანგეთის სოფელ პლან-ლა-ტურის მცხოვრებნი გააოცა მათი ქათმების მიერ დადებულმა კვერცხებმა. საქმე ისაა, რომ გულები მათ მწვანე ჰქონდათ. სასწრაფოდ გამოძახებულმა ორნიტოლოგებმა დაადგინეს, რომ ახლომახლო მიდამოებში ...ზე მომრავლდნენ მწვანე კალიები, რომლებსაც სიამოვნებით მიირთმევდნენ ქათმები და რომელთა პიგმენტი კვერცხზეც გადავიდა.

* * *

ცნობილია, რომ ადამიანს საკვების გარეშე შეუძლია ორი თვე იცოცხლოს. ფრანგმა პოლ დიუგენმა კი 384 დღე გაუძლო შიმშილს. ის მხოლოდ ჩაის, ყავას, წყალს, ბოსტნეულის და ხილის წვენს სვამდა. ამასთან 133 კგ. დაიკლო. თავიდან 215 კგ-ს იწონიდა.

* * *

გიგანტური ბუზი ცხოვრობს სამხრეთ ამერიკაში. მისი სიგრძე 5,5 სანტიმეტრია, ხოლო სიგანე 10 სმ.

* * *

ისრაელის სამხრეთში სოფელ ასკა-ლონთან ნაპოვნია ძაღლების ყველაზე დიდი სასაფლაო მსოფლიოში, რომელიც ძვ.წელთაღრიცხვის მე-5 საუკუნეს ეკუთვნის და 700-მდე საფლავს მოიცავს.

* * *

პოლანდიაში ამჟამად 14 მილიონი ველოსიპედია, ორჯერ მეტი, ვიდრე ოცი წლის წინ. მოსახლეობა 14 მილიონზე ოდნავ მეტია. პოლანდიელთა ათ პროცენტს ორ-ორი ველოსიპედი ჰყავს, ერთ პროცენტს კი სამ-სამი. ყოველდღიურად ქუჩაში 3.650.000 ველოსიპედი გამოდის.

* * *

იმ სარკოფაგის წარწერების ანალიზმა, რომელშიც ფარაონ ტუტანხამონის მუმიაა მოთავსებული, ეგვიპტოლოგი მარიანა იტონ-კრაუსი (გფრ) მიიყვანა დასკვნამდე, რომ ტუტანხამონი სხვის სარკოფაგში წევს. ახალი წარწერის ქვეშ ნახევრადწაშლილი წარწერა იკითხება, საიდანაც ჩანს, რომ სარკოფაგი განკუთვნილი იყო ტუტანხამონის წინამორბედის — სემენკარეშისთვის, რომელიც უეცრად მოკვდა, სარკოფაგის დასრულება ვერ მოასწრეს და იგი სახელოსნოში დარჩა.

* * *

ჩრდილოეთ იტალიაში მდინარე ადაზე დღემდე მოქმედებს ლეონარდო და ვინჩის პროექტის მიხედვით აგებული ბორანი, თუმცა იგი მხოლოდ 1784 წელს აშენდა. ამ ბორანით ახლა მხოლოდ ტურისტები სარგებლობენ, რომლებიც მას ტექნიკის ისტორიის ძეგლად განიხილავენ. იქვე ახლოს ხომ ავტოსტრადიანი ხიდია.

* * *

ყველაზე დიდხანს ცხოვრობენ იაპონელები. ქალები, საშუალოდ, — 82,5 წელს, მამაკაცები — 76,5 წელს. მეორე ადგილზე არიან ფრანგი და შვეიცარიელი ქალები — 81,3 წელი. მამაკაცთაგან სიცოცხლის ხანგრძლივობით გამოირჩევიან ბერძნები, შვედები და ამერიკელები. სიცოცხლისთვის ყველაზე საშიში კვლავინდებურად მოწევაა. ყველაზე საშიში ინფექციური დაავადებაა მალარია, რომელიც წელიწადში 1-2 მილიონ ადამიანს კლავს. ყველაზე მეტი თვითმკვლელობა ხდება უნგრეთში. ფეხით მოსიარულეთათვის ყველაზე უსაფრთხო ქვეყანაა გვატემალა, ყველაზე საშიში კი კუვეიტი.

* * *

„ამერიკული სამედიცინო ასოციაციის ჟურნალმა" ჩაატარა გამოკვლევა, რომელსაც უნდა ეპასუხა კითხვაზე, უწყობს თუ არა ხელს როკ-მუსიკა ძალადობის და სექსუალური აღვირახსნილობის პროპაგანდას. აღმოჩნდა, რომ ამერიკულ როკ-ჯგუფთა სიმღერების 57 პროცენტში ლაპარაკია ძალადობაზე, 80 პროცენტში კი სექსზე. მაგრამ ამ სიმღერებს არ შეუძლიათ რაიმეს გაუწიონ პროპაგანდა. ამერიკელმა ახალგაზრდებმა გამოკითხვისას აღნიშნეს, რომ თავიანთ საყვარელ სიმღერებში სიტყვების მხოლოდ მესამედს არჩევენ. არაინგლისურენოვან ქვეყნებში კი გასაგები სიტყვების წილი ნულს უტოლდება. აქედან კიდევ ერთი დასკვნა: როკ-მუსიკოსები ვერც რაიმე დადებითის, მაგალითად, ბუნების დაცვის ან ნარკოტიკებზე უარის თქმის პროპაგანდირებას შეძლებენ.

* * *

ინგლისელმა მერი პორტონმა ახლახან მიიღო მამამისის მიერ 1934 წელს გამოგზავნილი წერილი. როგორც გაირკვა, ფოსტაში რემონტის დროს წერილი სადღაც კარადებს შორის გაიჩხირა. რა თქმა უნდა, 56 წლის პორტონმა მას შემდეგ რამდენჯერმე გამოიცვალა ბინა, მაგრამ ფოსტის მუშაკებმა მაინც მიაგნეს მას, რათა შეცდომა გამოესწორებინათ.

* * *

ინგლისის ბანკმა ხუთი ფუნტი სტერლინგის ღირებულების ხუთი მილიონი ბანკნოტი გაანადგურა, რომლებზეც ცნობილი გამომგონებლის ჯორჯ სტივენსონის პორტრეტის ქვეშ შეცდომით იყო მითითებული მისი გარდაცვალების წელი.

* * *

იაპონელმა ვეტერინარმა შინეგორი მასუდამ იოგას სისტემა შეიმუშავა კატებისთვის. ის ამტკიცებს, რომ კატებს, რომლებიც იოგას მისდევენ, უკეთ სძინავთ, ნაკლებს ჭამენ და მუდამ კარგ ხასიათზე არიან.

იაპონიის სკოლათა მხოლოდ მესამედია უზრუნველყოფილი კომპიუტერებით და გამოთვლითი ტექნიკით. საშუალოდ თითო სკოლაზე 3,5 კომპიუტერი მოდის.

მოამზადა

რუსუდან ამირეჯიბმა

ყოველდღე უფასო განცხადებები მხოლოდ «კავკასიონის» მკითხველთათვის. დაგვირეკეთ და განცხადება მეორე დღის ნომერში გამოქვეყნდება. ტელ.: 29-48-05.

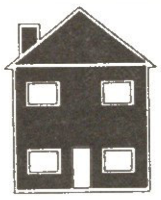

იყიდება

- თბილისიდან 24 კმ. დაცილებით სოფ.ორბეთში საკუთარი სახლი 4 ოთახით, ლოჯიით, საერთო ფართობი 200 კვ.მ, დაკომპლექტებული უცხოური ავეჯით და საოჯახო მოწყობილობით, 3000 კვ. მ. მიწის ნაკვეთით მსხმოიარე ხეხილით. ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 22-64-71.
- სამოთახიანი სარემონტო ბინა, რკინის კარებით და ტელეფონით, მეორე სართულის მიშენების პერსპექტივით. აბასთუმანის 2. მეხუთე სართული, ბინა 22. საწყისი ფასი 18000 ლარი. ტელ.: 51-39-14 (დღისით), 73-33-24 (საღამოს), ანგელინა.
- სამოთახიანი ბინა დინამოს სტადიონთან. ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 34-31-95.
- სასწრაფოდ ხილიანზე ოთხოთახიანი ბინა ბელეტაჟზე, გადაკეთებული ორსართულიანად. საერთო ფართი 280 კვ.მ., ორი საგარაჟე ადგილით და მასალით, უმაღლესი ხარისხის რემონტით, ტელეფონით, დასამთავრებელია სამღებრო სამუშაოები. ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 51-82-41, 36-51-31.
- სამოთახიანი, კაპიტალურად გარემონტებული კუთხის ბინა ბათუმში (ზღვასთან ახლოს), კაპიტალური ავტოფარეხით. ტელ.: (ბათუმში) 7-18-51, 7-37-19; (თბილისში) 99-73-00, 38-36-19.
- ჩეხური პროექტის ოთხოთახიანი ბინა მეტრო „დელისთან“, 9-სართულიანი სახლის მე-6 სართულზე, სარდაფით, ლოჯით, ორი აივნით, ტელეფონით, რკინის კარით, გასარემონტებელ მდგომარეობაში. ტელ.: 39-08-75.
- 2-ოთახიანი ბინა (28 კვ.მ.) სამსართულიანი სახლის მე-3 სართულზე. ტელეფონით, სარდაფით. ტელ.: 96-46-01.
- 2-ოთახიანი ბინა (44 კვ.მ.) სამსართულიანი სახლის მე-3 სართულზე. საკუთარი სამზარეულოთი, ტელეფონით, სარდაფით, „აგვ“-თი და „კალონკით“. ტელ.: 96-46-01.
- ვაკეში ერთოთახიანი, იზოლირებული პრივატიზებული ბინა, ფინური სამზარეულოთი. მაღალი ბელეტაჟით, პირველ სართულზე. ფასი შეთანხმებით. 22-22-48, ნათელა.
- სამოთახიანი ბინა, ბახტრიონის 11, პირველი სადარბაზო, მერვე სართული (15-სართულიან სახლში). ბინა 26. ტელ.: 37-16-30, გარაჟით, ფასი შეთანხმებით.
- სამოთახიანი სუფთა ბინა ტელეფონით. 5-სართულიანი სახლის მეოთხე სართულზე (ფასი შეთანხმებით). ტელ.: 99-05-21.
- გურამიშვილის მეტროსთან ახლოს ორსართულიანი საკუთარი კაპიტალური სახლი მანსარდით, ტელეფონით, 600 კვადრატული მეტრი მიწის ნაკვეთით, ხეხილის ბაღით და ყურძნის ხეივნით. პირველ სართულზე სამი ოთახი, (20+18+10 კვ.მ.), სამზარეულო 12 კვ.მ., ტუალეტი და აბაზანა. მეორე სართულზე ხუთი ოთახი, გარემონტებული, (32+20+20+16+12 კვ.მ.) სამზარეულო 16 კვადრატული მეტრი. ჰოლი 12 კვ. მ., ორი ტუალეტი და ორი აბაზანა. ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 61-80-73, ძმები დარიშვილების ქ. 10 ა.

ვაქირავებ

- ერთოთახიან ბინას ვაკეში მოსაშვილის ქუჩაზე. ვაკის პარკთან ახლოს. ტელ.: 34-31-95.
- ოროთახიან ბინას ქავთარაძის ქუჩაზე. ტელეფონით და ავეჯით. ტელ.: 22-15-75.
- სარდაფს ვაკეში შესასვლელი ეზოდან. ტელ.: 22-66-96.
- საგარაკე სახლს წყნეთში. ბინა ორსართულიანია, დიდი ეზოთი. მისამართი: წყნეთი, ტაბიძის 17. შესახვევი სახანძროსან. ტელ.: 22-85-17. მაყვალა.
- უცხოელებზე მაღალ ბელეტაჟზე, არასტანდარტულ, მაღალჭერიან ერთოთახიან ბინას ლოჯით. გარემონტებული, ავეჯით. ფასი 250 ლარი. თაყაიშვილის 4-ა, პირველი სადარბაზო, პირველი სართული, ბინა პირველი. ტელ.: 22-70-10.
- ოროთახნახევრიან ბინას, სარაჯიშვილის მეტროსთან, თვეში სამოცი ლარი. ტელ.: 39-14-52.
- აგარაკს წყნეთში, თამარ მეფის (ყოფილი კეცხოველის) ქუჩაზე — მეორე სართულზე, ერთი ოთახი შუშაბანდით, პირველ სართულზე სამზარეულო, ტუალეტი და დამხმარე ოთახი. იმავე შენობაში ქირავდება ოთახნახევარი ცალკე სამზარეულოთი და ტუალეტით. გვაქვს ტელეფონი. ტელ.: 22-71-54 (დალი).
- ოთახნახევრიან ბინას ტელეფონით მე-4 სართულზე 8-სართულიანში, და-ძმაზე, ცოლ-ქმარზე, დედაშვილზე. ფასი 80 დოლარი. ტელ.: 39-44-82.
- ტაბიძის №90-ში სამოთახიან იზოლირებულ, კეთილმოწყობილ ბინას, მანქანის დასაყენებლით. ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 23-17-31, 90-71-98.
- ოროთახიან იზოლირებულ ბინას ტელეფონით და ავეჯით ვაჟა-ფშაველას მეექვსე კვარტალში. ტელ.: 22-13-77.

სხვადასხვა

- ვყიდი მუშის ტანსაცმელს (спецовка) 2000 ცალი. ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 60-82-02. იკითხეთ დათო.
- ვყიდი საძინებელ გარნიტურს „ზაკარპატსკაია“; გერმანულ საძინებელს; პიანინოს; ბრინჯაოს ჭაღს; „სერვანდს“; ძველებურ სარკეს; მაცივარს, ტელევიზორს „სამსუნგი“; საკერავ მანქანას (პოლონური); იუგოსლავიურ საბეჭდ მანქანას; დივანს. ტელ.: 36-46-01.
- ვყიდი კედელს, ფასი 1700 ლარი. ტელ.: 95-31-18 (რუსუდანი).
- ვასწავლი ქალთა საპარიკმახერო საქმეს და კოსმეტიკას. ტელ.: 95-30-35 (დღისით).
- ვყიდი 6-კაციან გასაშლელ კარავს. ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 23-32-26.
- ვყიდი საბეჭდ მანქანას ქართული შრიფტით, კარგ მდგომარეობაში. ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 51-78-54, იკითხეთ ნაილა.
- ვასწავლი სალაპარაკო ენას რუსულსა და ინგლისურში. ვამზადებ მოსწავლეებსა და აბიტურიენტებს ინგლისურ ენაში. ფასი: 96-28-94.
- ვყიდი ტესებურ მილებს სოფელ წავკისში. ტელ.: 22-66-96.
- ხის მასალის მსურველებს ვთხოვთ დაგვიკავშირდნენ: 34-59-84, თემური, 36-86-70, გუჯა.
- ვყიდი გერმანული წარმოების კომბინირებულ „შელგეს“ და საწერ მაგიდას. ტელ.: 37-36-34.

შპს „კოკა-კოლა ბოთლერს ჯორჯია“ კონკურსის წესით აცხადებს თანამშრომელთა მიღებას შემდეგ სამუშაო ადგილებზე:

რეალიზაციის სუპერვაიზერი:

უმაღლესი განათლება, ინგლისური ენა

25 წლამდე

მდივანი:

ინგლისური და თურქული ენების ცოდნა

კომპიუტერზე მუშაობის ცოდნა.

შპს „კოკა-კოლა ბოთლერს ჯორჯია“

მისამართი: აკ. წერეთლის 114

ტელეფონი: 34-65-36

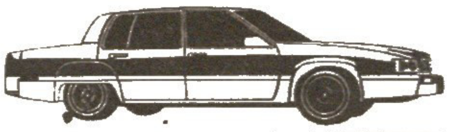

ავტობირჟა

- ვყიდი ავტომანქანა ვაზ 21-21, გამოშვებული 1990 წელს, თეთრი ფერის, კარგ მდგომარეობაში (ვყიდით როგორც ნაღდ ანგარიშზე, ასევე გადარიცხვით). ტელ.: 51-45-52.
- ვყიდი მანქანას მაზდა-626, კარგ მდგომარეობაში. გამოშვებულია 1986 წელს, ევროპული ვარიანტი. ტელ.: 39-12-90, იკითხეთ გია, საღამოს.
- ვყიდი თეთრი ფერის 6 წლის ავტომანქანა „ტავრია“ (კარგ მდგომარეობაში). ფასი 1200 დოლარი. ტელ.: 93-14-65, იკითხეთ თემური.
- ვყიდი 1985 წელს გამოშვებულ ავტომობილს „ოპელ-კადეტს“ ფურგონით, (დიზელზე), კარგ მდგომარეობაში. ფასი შეთანხმებით ტელ.: 39-17-26, 39-43-85.
- ვყიდი 1983 წელს გამოშვებულ ვაზ-2106 03-ის ძრავით. მუშა მდგომარეობაში. ფასი 1600 ლარი. ტელ.: 23-54-54.
- ვყიდი ავტომანქანა „მაზდას“ ... წლის, ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 38-63-78.
- ვყიდი ძრავს (კუზავო) „მოსკვიჩ-2141“. ტელ.: 22-17-33, ოთარი.
- ვყიდი შეღავათიან ფასში ვაზ-05, ვაზ-07, ვაზ-0[illegible] მანქანის სათადარიგო ნაწილებს. ტელ.: 66-02-01.
- ვყიდი სასწრაფოდ ა/მანქანას „ფორდ სკორპიო“ 1986 წ. გამოშვებული, კარგ მდგომარეობაში, ფერი ცისფერი პერლამუტი, საწყისი ფასი 5800 დოლარი, შეიძლება გაცვლაც. ტელ.: 22-38-52, იკითხეთ დათო.
- ვყიდი მსუბუქ ა/მანქანის მისაბმელს და მოტობლოკის მისაბმელს. ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 23-02-33.
- ვაქირავებ რკინის გარაჟს ორმოთი პეკინის ქუჩაზე თვეში 25 ლარად. ტელ.: 37-38-49.
- ვყიდი ა/მანქანა ვოლგას ГАЗ-21. ფასი 900 დოლარი. ტელ.: 37-21-33. იკითხეთ გია.
- ვყიდი ხუთსიჩქარიან კოლოფს, ქარხნული, ახალი, ვაზ 09, ფასი შეთანხმებით. ტელ.: 39-44-65, 93-47-66, იკითხეთ კახა.
- ვყიდი ძრავს „იჟ-56“ თავისი „ისპარიტელებით“, კარგ მდგომარეობაში. ფასი 350 ლარი. ტელ.: 31-31-79, 93-55-14.

კროსვორდი

შვეულად: 1. ვრცელი სიტყვა, რომლითაც მსახიობი მიმართავს თავის თავს, მაყურებელს ან სხვა მოქმედ გმირს; 2. რაიმე პრიალა ზედაპირიდან არეკლილი ხხივი; 3. რაიმე გლუვ, მაგარ ზედაპირზე ამოკვეთილი ნახატის ოსტატი; 4. მწვანით მოსილი მინდორი; 6. ქალაქის თვითმმართველობის ორგანო; 7. ერთი და იგივე გვარის მეფეები, რომლებიც ერთმანეთს ცვლიან მემკვიდრეობის უფლების საფუძველზე; 12. შეუგნებელი ლტოლვა რაიმესაკენ; 13. ორგვარი მნიშვნელობა, ორაზროვნება; 14. რისამე მომზადების წესი; 15. იტალიაში: ზრდილობიანი მიმართვა მამაკაცისადმი; 16. გადასახსნელსახურავიანი მსუბუქი ეტლი; 20. კუქის ლორწოვანი გარსის ანთება; 21. ბერძნულ მითოლოგიაში: ზღვის ნიმფა, რომელიც სიმღერებით ხიბლავდა ყველას და ყველაფერს; 23. უმოძრაო, უსიცოცხლო, დუნე; 24. სხეულის რომელიმე ორგანოს კვდომა სისხლის მიმოქცევის დარღვევისას; 25. გარეული ცხოველი; 27. საესტრადო ან თეატრალური წარმოდგენა, რომელიც შედგება ცალკეული სცენებისგან.

თარაზულად: 5. აშშ-ის ერთ-ერთი შტატი; 8. ესპანეთში (1931 წლამდე) დიდებულთა მემკვიდრეობითი წოდებულება; 9. რაიმე ორგანიზაციის, დაწესებულების განყოფილება; 10. ჭკვიანი, მოსაზრებული; 11. ალკოჰოლიანი სასმელი; 17. მიწისსათხრელი ბორბლებიანი მანქანა ძირითადად იხმარება საგზაო მშენებლობაზე; 18. არანამდვილი, მაგრამ ნამდვილს დამსგავსებული რამე; 19. პირი, რომელიც ეწინააღმდეგება საეკლესიო დოგმატებს, მწვალებელი; 22. ზოგიერთ ქვეყანაში სამეცნიერო ხარისხი, ამ ხარისხის მფლობელი პირი; 24. პირობა, რომელიც უზრუნველყოფს რისამე წარმატებას; 26. მეფე მაყრებითურთ; 28. ატომთან დაკავშირებული; 29. რომელიმე პერიოდულ გამოცემაში მოთავსებული ნაშრომი; 30. ნარნარი, სათუთი გრძნობა; 31. ფერადი ლითონი.

შეადგინა **მურთაზ ხანთაძემ**

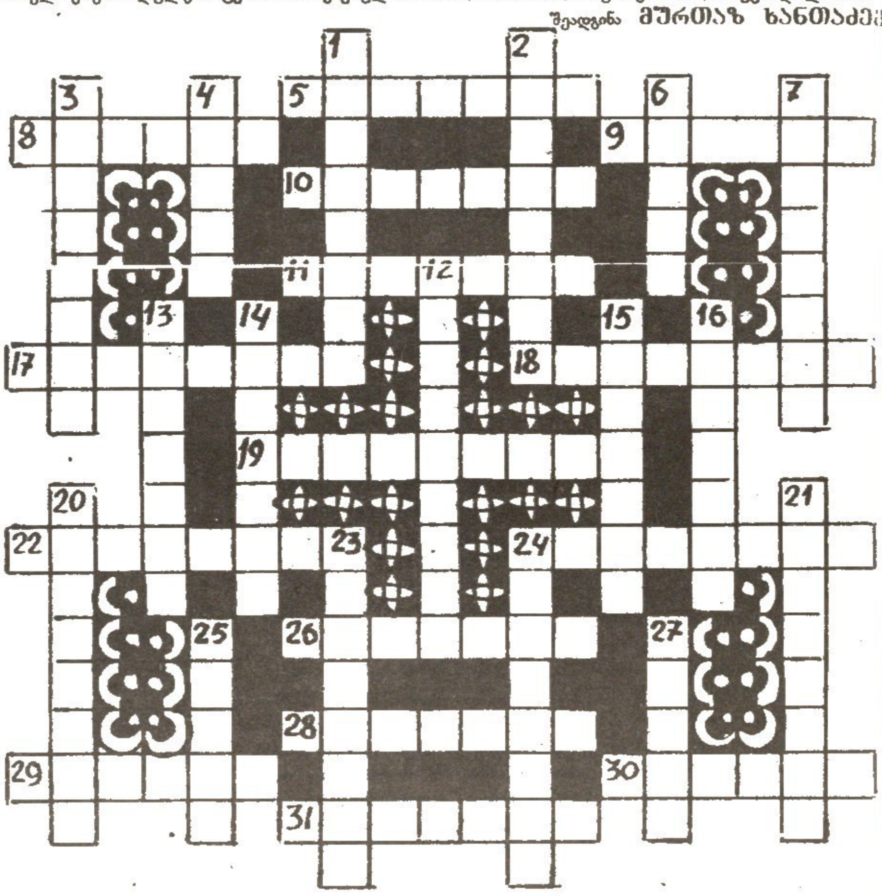

წინა ნომერში გამოქვეყნებული კროსვორდის პასუხები:

თარაზულად: 5. სავანე; 6. ფილერი; 9. მანკი; 11. ლიტაო; 12. ინტელექტი; 15. ანდაზა; 18. ბარაკი; 19. ნარზანი; 20. ეპოპეა; 21. „ალიონი“; 24. სტატუსი; 25. ჭორჭია; 27. ქიმერა; 31. გრამიტონი; 33. გნოლი; 34. ბარდო; 35. სტვირი; 36. ჰეტერა.

შვეულად: 1. ჰაიკუ; 2. კნეინა; 3. კილიტა; 4. ორგია; 7. საჩინო; 8. კაბუკი; 10. ელიოზი; 13. უზურპაცია; 14. მაქინაცია; 16. პატენტი; 17. ინგლისი; 22. სტუდია; 23. ლოჰინი; 25. ბრანდო; 28. არტუხი; 29. ენისეი; 30. პლატო; 32. მაზრა.

რედაქტორ-გამომცემლები

ვასილ მაღლაფერიძე და პაატა ვეშაპიძე

გენერალური დირექტორი ვახტანგ სალია

პასუხისმგებელი რედაქტორი ზაზა ტალახაძე,

პასუხისმგებელი მდივანი დავით ნინიკაშვილი

მორიგე რედაქტორი ზაზა ფარულაშვილი

რედაქციის მისამართი: თბილისი, პეტრიაშვილის №7.

ტელეფონი: 29-48-05; ფაქსი: 23-52-12.